

LUK

Luk siya wɔnkika ta yokwowa mi yio siya paowai udikin. Mi siya Pol saikar nwowikin mi siya Judan inkam tani, siya Grik inkamkin. Mi ti niwiiyin siya wɔnkikin Grik hiran iikamim simiiram, yio Jisis siirgin. Grik hiran iikamim sima minam naingwowi, sima siyɔ miyik iirar nwoki idwowim. Luk siya ti niwiiyin Jisis siir boinkin, siya inkam wadiekwadie ieyairgin. Mi siya iikamim simiirsi naingwoyimiyokin mi simiir dimin biyeyim ini siyar mi inakiyim. Iriig.

¹ Biya iikam whiekakim sima simiir yapa yapa kwoin imiirar wɔnkɔnankiugugikim inkam komii Tiofilas siiramɔn, dimin taeminim krimiir tiriir nimbiniyim.

² Yim sima dimin taeminim yipiki aposel kamim sima kigim mi iikam nhirkim, sima mi boinmimauuim simiir mi wakaeyokna apikim. Mi ti niwiiyim. Yim tariinanin ini krimar nonkwowim.

³ Kara Lukgin, niwii whiekakim biyanim mi tariinanin ikim simiirin kara bidi sibgu hidgiyim. Mi kara ti niwiiyim biigi biyanim mi tariinanin ikim, simiirin kara kiriiram bidi wɔnkiiyin inkam komii Tiofilas kiriiram.

⁴ Mi kira wi hinina ninokninkinim, ta yaiya sima nowomwarkaiyuwa kiriir, saeya kaimwo kɔnga.

Adi Komii siir paekwosimɔn Sekaraia siir boinki Jonin wi sɔpi nimbini

5 Mi ñiya Herot siya nu kigriraowan inkam komii nwowin, nu Judia hirin pris inkamin nwira nwokin, siir inigin Sekaraiakin. Siya Abaisani pris isidin siirgin. Mi siir wiga, ya Eroni isidin siirga, saiir inigin Ilisabetka.

6 Mi sowawaiyin Adi Komii siir whwonkam idan dimin whirki bi kimbugo ini wadieki wadieyar ywowo. Mi sowa Biyan Inkam Komiiyin siir siyupai siyupai whiekakin simiirar napiko. Mi siir yayim simiirin ha mi wakaeyoknaeikim.

7 Mi sowawaiyin yinie bi niyo miminko. Dimusi rani, Ilisabet saeya wig pioa ningaka. Mi sowawaiyin wai bidi ywowo.

8 Ya Sekaraia siir isidin siya miriia ñiya saeya. Mi Sekaraia siya pris inkamin krimiir kaoprige okwowyin siir miya Adi Komii siir whwonkam ida miriigin.

9 Mi siirin sima yimbingi maeyauwa huuyokiyokaiya dimin whirki kimbu karamae nwowa Biyan Inkam Komii siira dimin taemin min ninkin imiiaeiya siirin hiriir yokmwın apninopkaigi.

10 Mi ta ii aairin ikam isid komiiyin sima idowiiya hirar ywo. Mi yo siya dimin taemin imiirar niki inkin imiiaeiyin mi yim sima ini idowiiya hirar kwisboinim.

11 Mi Biyan Inkam Komii siir paekwosimin ina yimbiyamın siir hiriir. Mi ini ñiya dimin taemin haigin ninkin imiiaeiya ini saiir kingiin hirar yamkwoniyin.

12 Mi ñiya siya Biyan Inkam Komii siir paekwosimin siir kigiyyin mi siya ini hindara yanaakiyin mi siya ini ñididkakar ywowin.

13 Mi Adi Komii siir paekwosimin, siya siir boinki, Sekaraia, kira kipi nidad. Adi Komii krimiir Wanin siiram kira kwis boina, siya bidi wakaewinin. Mi kiriir wiga Ilisabet saeya yinisim yinkamiyinin wi nwira naokinaei. Mi siir inigin wi Jon dokdap haiginu.

14 Mi kira wi maigimaiga taokitaoka siirim nwowi. Mi iikam whiekakim iripi hiriinan, wi maigimaiga taokitaoka siiramar mi owi.

15 Mi siya Adi Komii siir whwonkam idan wi inig komiigak nwowi. Mi siya wi op wain mi iki op bibiyie nhirim, kwiyae whaowaeyim, wi simiir wara kwiyae rani. Mi iya siir naokinaei, Adi Komii siir naeyuin wi siirar naninkinuiuwu.

16 Mi Isrel simiir iikam nhirim, wi siya nikunami Biyan Inkam Komiiyin, simiir Adi Komii krimiir Wanin siirim.

17 Mi siya Adi Komii siir naeyuwun mi siir kirieya biya Ilajani nwowa wi sair hiriinankak nwowi. Mi siya wi Biyan Inkam Komii siir biya namkwokini. Mi adim simiir kwoinim wi siya kisina haigii mi sima wi simiir yn imiiram nwoki aingwowim. Mi iikamim nantamyiriyirim, simiir kwoinim wi siya kisina haigii. Mi sima wi iikamim dimin whirki kimbu karamae nwowim, ninokninkin komiigakim wi simiir kwoin hiriinan kinar nwowi. Mi iikamim simiir kwoinim wi siya kisop haigiwini Biyan Inkam Komii siiram. Adi Komii siir paekwosimin hinina boinkin.

18 Mi Sekaraia siya paekwosimin siir yai aka hinina yowarkii boin mi ta yaiya saeya kaimwoki nuwi mi kara wi panina ninokninkini, kara waibiyie bidi ywowin mi kariir wiga ya

iriipi hiriinan waibiyɛ bɛdi mi owa. Siya hinina boinkikin.

¹⁹ Mi Adi Komii krɛmiir Wanin siir paekwosimin siir yai aka hinina yowarkii boin, kara Gabrielkin, kara Adi Komii siir whwonkam ida nokwowikin. Kariirin siya nikropkikin kiriir nauuni boinmauniyam. Kara ta yaiwin kibiya kiriir boinmauniyam hainanikin.

²⁰ Kira wakae! Dimusi rani, kira kariir yai aiir naingwo tɛbmii rani. Mi panao kiriir yaiya pi kara tirbugii mi kira pi waeyaimikrim nwowi. Mi wi iya ti digworaekwo whiekakim sima nimbiniyana wi saiiar nadigɛuwi mi ta kariir yaiya wi kaimwowa nwowi. Adi Komii siir paekwosimin hinina boinkin.

²¹ Mi iikamim Sekaraia siiram nwowim sima ina yinaingwoyimiyok boinim, siya dimu dimin minkimimini, maeyaua hiuyokiyokaiya dimin whirki kimbu karamae nwowa saiiar hirin?

²² Mi iya siya idowiiya ha napnaniniyin mi siya yai simaka bi nani boinikin. Mi sima ina yinokninkinkiyim mi tari siya yaeya dimin win bɛdi kignaniyin maeyaua dimin whirki kimbu karamae nwowa saiiar hirin. Mi siya simiirin ini inarar yani kinmimauiuin mi siya ini waeyaimikrimar ywokripkaiyin.

²³ Mi siir miini iyyim dig nwokiyim mi siya ina swoki amin siir omaka hiriir.

²⁴ Mi taka ii aiiarin siir wiga Ilisabet saeya ini yinpiugakar ywokiya. Mi idowiiya napririr karamae saeya nwowim bwanim iriiyar. Saeya hinina boinka,

²⁵ mi Biyan Inkam Komiiyin siya kariirsi naingwobumbugin mi siya kara

nɪdidnanaekaigiya iikam whiekakim simiir whwonkam ida, siya bɪdi yɪtkiigiya. Iriig.

Paekwosimɪn siya Maria saiir boɪnkɪn, Jisis siirɪn wɪ saeya naokainaei

²⁶ Mi bwɔn iriyyar whɪr aka, paekwosim Gebrɪel siirɪn Adi Komii siya yɪkropki nu Galili hɪran omisim whɪrɪn Nasaret siirɪm.

²⁷ Mi kopaksim ira, saiir yopiigar whausoknɪnkɪn prapraskiya, saeya hɪi mɪn bi nanaeka, sɪma saiirɪn whɪran nwɪrɪn siiram boɪrɪtmaiga siya nonkwonaim siir inɪgɪn Josepkɪn, siya Devidni isidɪn siir hɪrankɪn. Mi ta kopaka saiir inɪgɪn Mariaka.

²⁸ Mi paekwosimɪn saiiram ha namɪn mi siya saiir inɪ boɪnɪu, Akam, Adi Komii siya kɪriirsi naingwobumbugin. Mi siya inɪ kɪnakar nwowɪn.

²⁹ Mi Maria saeya ta yai aiir wakaeya saeya inɪ hindara yanaakiya. Taka yaiya saeya panɪn, panɪn yaiga.

³⁰ Mi paekwosim siya saiir boɪnki, Maria, kɪra kɪpi nɪdid. Adi Komii siya kɪriirsi naingwobumbugin.

³¹ Wakae! Kira wɪ yɪnpɪugak kɪpi nwowi. Mi kira yɪnisim yɪnkamiyɪnɪn wɪ nwɪra naokainaei mi kira siir inɪgɪn wɪ Jisis nokdap haigɪnɪu.

³² Mi siya wɪ inɪg komiigak nwowi. Mi siirɪn wɪ hɪnɪna boɪni, Adi Komii nɪnomor kouanɪn siir yɪnisimkɪn. Mi Biɪyan Inkam Komii Adi Komii siirɪn wɪ siir brougaeyɪn Devid nu kɪgrɪraowiyɪn wɪ siir hɪriinan nokmwɪn okwo haigɪnɪuwi.

³³ Mi siya iɪnokɪnɪn wɪ Judami inkam komii nwowi. Miɪya inkam komii nu kɪgrɪraowiyɪn wɪ siir hɪriyyar nwoyokiyokikaeyami. Nɪngaka.

34 Mi Maria saeya paekwosim siir yai aka hinina yowarkii boin, tiriiginin wi panina nimbiamyi? Kara kamkak rani. Kara inkam nwir aka bi nwoka mi kara wi yinkak ha nwo rani.

35 Mi paekwosim siya saiir yai aka hinina yowarkii boin, Adi Komii krimiir Wanin siir naeyiun wi kiriir naninkinuni mi siir kirieya kiriirin wi saeya kinsis haiginuwi. Mi mhoiya kira wi ti yinisimin siir naokinaei. Mi sima wi ha boini siirin dimin whirki bi kimbugin. Siya Adi Komii siir yinisimkin.

36 Wakae! Biya kiriir yopiiya Ilisabet saeya wai bidiyar ywowa mi saeya ini yinkakar swoki owa. Saeya bwanim iriiyar whira ywo Biya sima ha boinkim saeya wi yinpiugak nwo rani.

37 Dimin whirkin Adi Komii siya tir karamae bi nwokin. Nngaka.

38 Mi Maria saeya siir yai aka hinina yowarkii boin, wakae! Kara Biyan Inkam Komiiyin siir miyan wiga. Wa kira boina siya kariirin wi hiriyar mi tiri. Mi paekwosimin siya saiir haiburgin mi siya ina yamin. Iriig.

Maria saeya Ilisabet saiir ini kigu

39 Mi ii nhirim bidi yamkiyim mi Maria saeya bi kimiminka, ina nhinama, mhu nhirim om whirin nu Judia hir nwowim simiir hiriir.

40 Mi saeya Sekaraia siir omaka aiir napninopkainama mi saeya kimidiniya Ilisabet saiir ini boinu, akam.

41 Mi iya Ilisabet saeya ta akam Maria saeya boina saiir wakaeya mi ti yinisimin ina

kaknanaokaigiya. Mi Adi Komii siir paekwosimin ini saiirar yaninkinuuwim.

⁴² Mi saeya ha kauiyikiya mi ina boinkiya, kira ini kina wigar ywowa. Mi iki wig nhirim simiir kouwin ina kirar ywowa. Mi wari yinisimin kiriir mhinau nwokaiyin, yo ini sakisar mi owin.

⁴³ Kara panin wiga, ti Biyan Inkam Komiiyin siir apua ta kariiram nita?

⁴⁴ Wakae! Kariir wina, kiriir yai aiir wakaekiya, akam, kira boinkiya mi ti yinisimin kariir mhinau nwokaiyin ina kaknanaokaigiya mi siya ini maigimaigara ywokiya.

⁴⁵ Kira Adi Komii siiram naingwo tilmii wiga kira maigimaiga ha dwo. Mhoiya kiriirin wi Biyan Inkam Komiiyin siya boina wi saiir hiriinan tiri. Ilisabet saeya hinina boinka. Iriig.

Maria saiir mwaiga

⁴⁶ Maria saeya mwai waowa saeya hinina boinka, Kariir mhi kwoinim ini Biyan Inkam Komiiyin siiramar naingwo irkakim.

⁴⁷ Kara Adi Komii siiram maigimaigaei, kariir nanmaiwarkainain inkamkin.

⁴⁸ Kara miyan wig ningaka. Mi siya ini kariir-siyar swoki aingwo bunan. Mi Tariinanin mi mhoiya iripi hiriinan, iikamim sima kariirin wi hinina boini, kara wig bimbuiwani rani.

⁴⁹ Dimusi rani, Adi Komiiyin kireki kirekakin, siya kariirin dimin komigi komii iirar tirkin. Mi siir inigin dimin whirki bi kimbugin.

- 50 Yaioyae yaioyaeyim hirii hiriinan kinairgim. Sima pi inan ii okwoki mi Adi Komii siya iikamim siirsi naingwo ididim wi simiisi naingwobumbuwi.
- 51 Adi Komii siir ina mi kirie kirieyim saeyar nonkwo miriigim. Mi iikamim simamar naingwonaeyim, simiirin siya bidi nhinikriropkiyim hinda tinda.
- 52 Mi inkam komii komiiyim nu kigriraowiyim, simiir miyim wi Adi Komii siya nikripkii mi iikamim inig karamaeyim, simiirin wi siya hainanprapasi
- 53 Siya dimin miyik miyikim wi iikamim mhigi naowim wi simiir hauuwi. Mi iikamim iki digworaekwoki naokinguguninkinim simiirin wi piu nninga nninga siya nhinikriropkii.
- 54 Mi siya ini naingwobumbuwa biya siya nimbina ini saiirar swoki aingwowoknakiyin. Mi siya Isrel simiir iikamim simiir whinkinsiis haiginiugin.
- 55 Siya krimiir brougaeyin Ebrahim saika bidi yimbinin mi siya siir yinieyim mhoiia niti, simiirsi naingwobumbuwi. Maria saeya hiniina waoboboinka.
- 56 Maria saeya Iisabet saikan bwanim whwoima ywo. Mi saeya ina swoki ama saiir oma hiriir. Iriig.

Iisabet saeya Jon siir yaokaina

- 57 Iisabet saeya naokainani iya yinisim iir, ina yimbiyama. Mi saeya yinisim yinkamiyin iir yaokaina.

58 Mi saiir inkamnanim, saiir omaka kingiin nwowim, simiir hiranim mi saiir nomiiyau ikim, sima ta yai aiir wakaeyim Biyan Inkam Komii siya Ilisabet saiirsi naingwobumbuwin mi sima ini maingimainga wara mi inkin owim saikan.

59 Mi ii iriyyar kwoimaka sima yinisimin siir mio isa ina kitiyopnir haiyim. Mi sima minam namkim siir adin Sekaraia siir inig iirar swoki okdap haiginuwim.

60 Mi siir apua saeya boin. Ningaka! Siir inigin Jon dokdap haiginu.

61 Mi sima saiir boin, krimiir brougae wan-wiyaeyim biya ti hiriinan inig iir bi nokdapkim.

62 Mi sima siir adin siiram kinmimauu srii, krima yinisim siir inigin wi panina dapi?

63 Mi mhoyia Sekaraia siya simiir boinki, yokwo siir hauugiyim pi winmauugiyim. Mi siya hinina winmauugi, siir inigin Jonkin. Mi sima ini hindarar yanaakiyim.

64 Mi bi kimiminkikin, Sekaraia siya yai ina swoki kaonis boinkiyin. Mi siya ini Adi Komii siir inig iirar hainanprapraskiyin.

65 Mi simiir inkam inkamnanim simiir omaka kingiin nwowim sima nidid prasae bi kinkim. Mi ta yaiya ini mhuiim nu Judia hiranim ini simiirar yiniyokiigiya.

66 Mi iikamim ta yai aiir wakaeyim, sima ini sima simar yinaingwoyimyok boinim. Ti yinisimin siya wi panin panina nwowi. Sima ina yinokninkinkiyim, Biyan Inkam Komiiyin siir kirieya ini saika nwowa. Iriig.

Sekaraia siir mwaigim

⁶⁷ Jon siir adin, Sekaraian Adi Komii siir paekwosimkin bidi yinkinukikaiyin. Mi siya diminin mhoiya nimbiamanin simiirin ina kauwok boinkiyin.

⁶⁸ Krīma Biyan Inkam Komiiyin, krīmiir Adi Komiiyin siir inig iir hainanprapraskii. Mi siya siir iikamin, Isrel hiranin simiir whinkinsiisim nitkin. Mi sima ini rirmiiya ywokiyin.

⁶⁹ Siya ninansiin okwokikin nanmaiwarkainan inkam komiiyin, krīmiir nanmaiwarkainam Devidni isidin siir inkam nwirin siir. Siir miyan inkam nwowam.

⁷⁰ Siya siir profet inkamin dimin whirki kimbu karame nwowin siirin bidi bidiniyarin hinina boinkin.

⁷¹ Siya krīmiirin, krīmiir sau omomin simiir hiranki nanmaiwarkainaei. Mi siya krīmiirin wi kamim krimaka nomboin ii ae karam nwowim, wi simiir in krieya saiir hirankar nispiispaki hainakii.

⁷² Siya nimbina krīmiir brougae wanwiyaeyim simaka mi saeya. Mi siya ta naingwobumbuwa krīmiir nisiimauuga. Ta nimbina kibiya siya haiyaprapraskiya, siya saiir swoki aingwowoknakikin.

⁷³ Ta siir nimbina kibiya krīmiir brougaeyin Ebraham saikar nimbinkin.

⁷⁴ Mi siya krīmiirin krīmiir sauan omomin siir in hirankar nanmaiwarkainaei. Mi krīma siir mi aiir mirii, krīma wi nididgak nwo rani.

⁷⁵ Mi krīma siir whwonkam idan wi dimin whirki kimbu rani, wi wadiyar haiyaprapras okwowi. Mi wi rirmiiya dwo. Mi igwir igwirin krīma wi

h̄riiyar nwoyokiyok̄ii.

⁷⁶ M̄i k̄ira t̄i kariir ȳinisim̄ ȳinkamiȳinin m̄hoīya s̄ima k̄iriir̄in w̄i Adi Kom̄īȳin n̄inomor kouḡikouan̄in siir profet inkam̄ dap̄i. M̄i k̄ira w̄i B̄iyan Inkam̄in siir b̄īya namkwok̄ini. Siir siȳu iir̄ kis̄isop dir̄iraerarkwok̄inim̄.

⁷⁷ M̄i siya yaiȳim̄ w̄i siir iikam̄ im̄iir boin̄m̄im̄auuim̄. M̄i sim̄iir̄in w̄i siya nanmaiwarkainaei. M̄i sim̄iir̄in dim̄in biȳeȳim̄ igbid kamyau siya b̄idi haiyoprimdiȳum̄iigiȳim̄.

⁷⁸ Wh̄isarii rani, Adi Kom̄ī siir kw̄oin̄in kr̄imiir̄si naingwobumbugin̄ m̄i h̄īns̄ima kr̄imiir̄si nwok̄in. M̄i siya w̄i t̄i siir n̄ikropk̄ii, b̄ienan kr̄imiir̄ whwoy-akiyam̄.

⁷⁹ M̄i siya w̄i iikam̄im̄ n̄ībwomambwo nwokaeyam̄im̄ m̄i naokao kingīin nwow̄im̄, w̄i sim̄iir̄ nokya haiḡin̄uwi. M̄i kr̄imiir̄in w̄i siyar n̄isiisiim̄auū api kw̄oin̄ m̄īiȳik̄in h̄īns̄ima nwow̄iȳin siir̄in.

Sekaraia siya h̄in̄ina boink̄ik̄in.

⁸⁰ M̄i ȳinisim̄in̄ ina mwrīiȳin̄ m̄i siir kw̄oin̄in m̄i siir p̄ū aka inī k̄ir̄ie warar ȳink̄in okiȳim̄. M̄i siya maeyau siiȳin̄ nu apa n̄īnga saiir̄ h̄irar nwon̄inaeȳin̄ m̄i inī Isrel̄ sim̄iir̄ iikam̄im̄ sim̄iir̄ h̄riiyar ȳimbiyam̄in̄. Iriig.

2

Maria saeya J̄is̄is siir yaokainaki (Mt 1:18-25)

¹ M̄i taka īiya Sisa Ogastasin̄ nu kom̄ī Rom̄ h̄iran inkam̄ kom̄ī nwok̄in. M̄i siya siir b̄īyan inkam̄ kom̄ī kom̄īȳim̄ sim̄iir̄ boin̄ki t̄i om̄is̄isim̄im̄ siir̄ h̄ir

nwowim siya kigriraowiyim simiir hiran iikamim simiir inig imiir nini winakiyam.

² Mi siyiun inig haiyin iikamim omom omanim simiir mi ta ii aiir haibwakainakim. Mi taka iya Sairinias siya nu Siria hiran omom simiir biyan inkam komii nwokin.

³ Mi iikam whiekakim sima ini simiir yapayapa omamar swoki amim. Mi simiir inigim simiir om hiran ini winaki yokwoni.

⁴ Mi Josep siya om Nasaretin, nu Galili hir nwowin siir haiburgigin mi siya ina yamin siir brougaeyin Devid siir om iiram, Betlehem nu Judia hir nwowin siirim.

⁵ Josep siya mi wiga siya boritmaiya Maria, sowar yam. Sowa minam namkwo, inig nini dapmauwuwam. Mi taka iya Maria saeya yinpiugakar nwonamka.

⁶ Mi iya sowa om Betlehem hiran nwowa mi yinisimin ina kaknanaokaiyin.

⁷ Mi taka iya sowiir yinisim yinaomiyinin ini saiir yaokainan. Mi saeya yinisim iirin yuis mirmiiya saiir higrinu. Mi siirin bulmakaumi twowa nae haigiya saiir kikaiyu whwonkai. Mi simani bulmakauni omaka saiir whwonkaigim. Dimusi rani, omakam inkamki whwonkaiiyim inkam kina bidi digiyim. Iriig.

Adi Komii siir paekwosimim sima ini boinmauwuwu kamim sibsib kigriraowiyim simiirin

⁸ Mi kam nhirim sibsib kigriraowiyim, niyaka sima omin siir kingiin hir waikaowigim, maeyauwa sibsib ima naeiya saiir.

9 Mi Biiyan Inkam Komii siir paekwosimim simiir hiriir yimbiam. Mi Biiyan Inkam Komii siir paeya namnamiinan ha wokiinaiiniyin mi ini simiirar yamitkiniuwun. Mi sima nidid prasae bi kinwinkim.

10 Mi paekwosimin ina boinin simiirin, wakael! Kima kipi nidid. Kara yaiwin kibiya kimiir nauuni boinmauugigam nitkin. Mi ta yaiya iikam whiekakim simiir kwoinin wi maigimaigra komii saeya nwowaiginiuwu.

11 Mi taka iya brougae Devid siir om hiran wig ira yinisim yinkamiyinin nwira yaokaina. Mi ti inkamin kimiir nanmaiwarkainankin. Adi Komii siyar nimbinkikin siirin, Biiyan Inkam Komii Krai nwowam.

12 Mi kima siirin hiniina nini kigninokninkiniuwu mi siyargin. Mi kima wi yinisim nwirin yuis mirmini saeya higriniuin wi siir nini kiguwu. Mi siya ini bulmakaumi twowa nae haigiya, ini saiir whwonkaiyin. Adi Komii siir paekwosimin siya hiniina boinkikin.

13 Mi bi kimiminkikin ninomor kou hiran paekwosim whiekakim ina yuunaiiniyim mi sima ini ti paekwosimin saikar yauni oniyim. Mi sima ini Adi Komii siir inig iir hainan prapraskiyim. Mi sima mhoiia hiniina boinki,

14 Adi Komii krimiir Wanin ninomor kou hiranin siir inig iir hainanki. Dimusi rani, Adi Komii siya big nasmirwaiya bidi ywokiyin simiirin mi iikam whiekakim nuanim sima iripa dingwomamair aeikiyam.

15 Mi iya Adi Komii siir paekwosimim mi sima swoki ama ninomor kou hiriir, simiir haiburgigim mi kamim sibsib kigriraowiyim sima sima

yomboin amboinki, humbae! Krīma om Betlehem hīriir nami. Ti diminin hir nimbiamin siir nini kignaki. Biyan Inkam Komii siya boinkiyin krimiir.

¹⁶ Mi sima biri kimiminkim ina yamsauwim mi sima Maria, Josep mi yinisimin twowa bulmakaumi nae haigiya saiir kikaiyu whwonkaiyin, simiirni ini kigu.

¹⁷ Mi iya ti kamim sibsib kigriraowiyim sima siir nini kiguwim mi sima ti yayim Adi Komii siir paekwosimim sima boinmimauugigim simiir ti yinisimin siirim mi sima ini sowiirwai boinmimauuniyim.

¹⁸ Mi iikamim ti kamim sibsib kigriraowiyim simiir yai aiir wakaeyim mi sima ini hinda yanaakiyim.

¹⁹ Maria saeya ti yayim saeya wakaeyim simiir simiira naingwokwokaigika. Mi saiir kwoinau hirar haigi okai, saeya biri naingwo owouga.

²⁰ Mi kamim sibsib kigriraowiyim sima ha swoki apamim mi sima mwai ina yapwowaowamim Adi Komii siir inig iir hainanam digworaekwowim sima wakaeyim mi sima kigim simiir. Mi digworaekwo whiekakim Adi Komii siir paekwosimim sima boinmamaugikim bidi yimbiyamkiyim. Iriig.

Sima siirin Jisis yokdap haiginiu

²¹ Mi mhoiya ii iriayar kwoimim namkiyim mi siir moisa ina kitiyopnir haiya. Mi sima siir inigin Jisis yokdap haiginiu. Mi Adi Komii siir paekwosimim sima biyar dapkikinkan, iya siya siir

yopiiya saiir mhinau hir niki okai karamaeyar niki owin saiirar. Iriig.

Simion Ana sowa Jisis siirin omaka komiia Adi Komii siira saiir hir ini kigi

²² Ta iya sowa buga niyoprikmaiya sowa buga siyiun biya Moses siya winboinkiyin mi siir hiriinanar mi tir. Mi siir ad yopiiyo ina hainamwo siirin om komii Jerusalem hiriir, Biyan Inkam Komii siir in nini onkwo hauugiyam.

²³ Yai komii kwira Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir nwowa, saeya hinina winboinkika, biki biyan yinisim yinhaomiyinin, yo minim nimbingin, Biyan Inkam Komiiyin siir hauugiyam, siir yinisimar nwowim.

²⁴ Yokwo Komii saiir yai kirie kwira saeya hinina boinkika, iya wigkamwo sowa yinisim yinkamiyin yinhaomiyinin, Adi Komii siir omaka komiia saiir hainam mi yo sowawaiyo iriipi hiriinan inmab haomwo isa timi isom hainam. Mi inmab airam mi whaowaekin, mhautam haomwo isa timi isom hainam. Mi Josep, Maria sowawaiyin om komii Jerusalem hiriir asi namkwo.

²⁵ Mi inkam nwirin om komii Jerusalem hir nwokin, siir inigin Simion. Mi ti inkamin siya dimin whirki bi kimbugin. Ningaka. Siya inkam wadiekin. Siya Adi Komii siiramar mi kwisboinikin mi siya ii aairimar niki owi, iya Adi Komii siya inkam nwirin siir nikropki, Isrel hiran iikamim simiir mhi kwoin imiir kirie haiginuwam. Mi Adi Komii siir naeyiun ini saikar nwowin.

26 Adi Komii siir naeyiun siir b̄idi ȳisimauun mi siya wi niki aosau rani. N̄ingaka. Siya Biyan Inkam Komiiyn Krais iya siya nitana sairamar niki owi.

27 Adi Komii siir naeyiun siyar h̄urworwokai insiingikin mi siya Adi Komii siir omaka sair h̄iriir yapn̄inopkainam mi yopii adwo ȳinisim Jisis siirn ina hainaniyn Adi Komii siir omaka sairim, Adi Komii siir hauugiyim, simiir siyu ieya boinn siir h̄iriinan.

28 Mi Simion siir ina ti ȳinisim iirar ȳinkwo mi siya Adi Komii siir inig iirn hinina hainan prapas boinki,

29 Biyan Inkam Komii diminn biya kira nimbinin, kara siir b̄idi kigin. Mi tariinann kara naonami, kira kariirn ha kigninkinki. Tariinann kara kariir miyan inkamn wi maigimaigargar nwowi.

30 Inkamn krimiir nanmaiwarkainann kara siir b̄idi kigin.

31 Kira ti dimin iirn iikam whiekakim hinda tindanim simiir whwonkam ida diriraerarkin.

32 Siya paenan minam niuyakin iikam whiekakim Juda iikam tani, simiir kwoin imiir nanaakninki haiginiuwam. Isrel kariir iikamim inig komii simiir hauu haiginiuwam.

33 Mi iya siir yopii adwo sowawaiyn h̄iriinan wakaeywo ti h̄iriinan yayim Simion siya boinim sowiirwai ȳinisim iir mi sowawaiyn naingwoyimyok pranai bi kinkwo.

34 Mi Simion siya simiirniyn haningi yigboinmamar haiginiu. Mi siya Maria Jisis

siir apua saiirin hiniina boinki, wakae, ti kowirwai yinisimin, Isrel simiir iikamim wi higa siya niniuwi. Mi nhirim wi siya swoki anmaiwarkinaei. Ti inkamim siya, Adi Komii siya nimbini. Mi siir siyu iirin wi siya nisiimauwi mi nhirim wi saikar ninkinwamwarki boini. Mi nhirim wi yaewan siir kindiyuwangigi.

³⁵ Mi iikam whiekakim simiir kwoin aowa aowanim wi idowiyar nwoki. Mi mhoiia sima siirin wi siyu miyik miyiknan tir tani. Mi kira siirin hiriinan kigi mi kiriir kwoinin wi hindara hugimkikigi, siirsiyin. Mi ta hik hiriinana wi sauin, inkam piu nitiyin mi ha kimpipisugiyin, wi hiriinan kimpipisugi. Simion siya hiniina boinkikin.

³⁶ Mi profet wig ira om komii Jerusalem hir nwoka, saiir inigin Anaka, saeya Fanyuel siir yinisimka. Asa siir isidin siir hiranka, saeya waibiyie bidi yowa. Biya saeya kam pua niki owa, saeya biewiyim pariiga ywo, iriyar whis (7).

³⁷ Mi mhoiia saiir kamim ina yaonamim mi wig igabae nhinga saiir biewiyim pariig, kamnwii whii (84). Mi saeya inokinokin Adi Komii siir inig hainanim bi siisika, saeya Adi Komii siir inig iirin ni nabie ni nabie hainanika. Mi ii nhirim, saeya nae minim pa mi haiyaei iiyim saeya nhwo Adi Komii siiram kwisboiniyim Adi Komii siir omaka komiia saiir.

³⁸ Mi iya Josep Maria sowawaiyin ta omaka Adi Komii siira saiir hirar niki owo, Adi Komii siir ninkin imiiaeyim mi Ana saeya ha nimbiniya mi saeya ini Adi Komii siir inig iir ini igboinmamairniya. Mi saeya kimidiniya

ti yinisimɪn siir yai imiir boinmɪmauu, iikam whiekakim om komii Jerusalem hiranim, siirim nwokwokinim, Isrelan iikamim hir nwowim simiir nanmaiwarkainam. Iriig.

Josep siya om Nasareta hiriir swoki haiyug apnam

³⁹ Sima digworaekwo whiekakim diriraerar digiyim, Biyan Inkam Komiiyin siir siyu ieya boinin siir hiriinan mi sima ina swoki amim nu Galili, simiir oma Nasareta hiriir.

⁴⁰ Mi ti yinisimɪn ha mwrɪgiyin mi siirin ma minkin bi nɪpiyaokimiminkin siya ini kiriekakar ywokiyin mi siya ini ninokninkin miyik whiekakar mi okiyin. Mi Adi Komii siir naingwoyimyoka ini saikar nwowa. Iriig.

Yinisim Jisis siya ina yamin Adi Komii siir omaka saiirim

⁴¹ Mi biewii biewiiyim ta ii komiia wou nikwo aeiya Pasova Jisis siir yopii adwo, sowawaiyin om komii Jerusalem hiriirar namnanaeiko, sowawaiyin bi nwokaigiiko.

⁴² Jisis siir biewiiyim iuur whisa namwo iuwim mi siya wara yinkin am, siir yopii ad owakan, ta ii komiia wou nikwo aeiya saiirim. Biewii biewiiyim biya sowawai niki tirkiyim simiir hiriinan.

⁴³ Mi wou nikwo aeni iia dig nwokiya mi sima ina swoki amim mi yinisim Jisis siya om komii Jerusalem hirar ywoki. Mi siir yopii adwo sowawaiyin ha bi naingwoko siya ini hirar ywokiyin. Ningaka.

44 Mi sowawaiyin ha naingwoko siya ti iikam whiekakim sowaka waiyar napamim simaka napami mi ta nabe kirieya sowa sowa asi napamko. Mi sowa sowiir nomiyauim mi sowiir ad igrimim simiirim hansiram siya simaka mi owi.

45 Mi sowawaiyin ha hansiranaeyo siir bi swoki kigin. Ningaka. Mi sowawaiyin, om komii Jerusalema hiriir asi swoki haiyug hansranamko siirimin.

46 Iyim sowawai siirim hansiro, kwisa hansir mi kwoimaka saiir ini kigu, omaka Adi Komii siira saiir hir nwowi siya, Juda simiir inkamim siyupai, siyupaiyim sim nowomwarkaiyuwiyim simiir bopwoniya hir nidwokai wakaemimiki, simiir yai min dimin imiir mi siya simiirin ina mi kinawaomwarkii sriyin.

47 Mi kamim siir yai imiir wakaekiyim mi sima ini hindarar yanaakiyim ti yai whiekakim siya ninomokninkin boinkiyim simiirin.

48 Mi sowawaiyin siir nini kigiuwin mi sowa ini hindara yanaakiyo. Mi siir yopiiya saeya siirin hinina ini boinu, yinisim! Kira kriirwaiyin hinin dimusi turgikin, ha? Kriirwaiyin kriirsiyin pranae pranae bi naingwoyimyok hansirko.

49 Mi siya sowiirwai yai aka hinina yowarkii boin, kowawaiyin kariirim dimusi hansirko? Mi kowa bi ninokninkinko, kara pi kariir Adin siir omaka tirar nwowi, ha?

50 Mi sowawaiyin bi ninokninkinko ta yaiya siya boina saiir yaimwokiyaimwo aiirin.

51 Mi siya ini sowakawai warar swoki inkin amin om Nasareta hiriirin. Mi siya ini yopii ado sowiirwai yaiyar mi wakaeyoknan. Mi ti yaimin

diminim siya boinim, ini yopiiya saiir kwoinawu hɪrar haigi okaiyim.

⁵² Mi Jisis siya komii namwoiwun mi siir ninokninkina ini warar mi inkɪn opɪrtaraokiya. Mi iikam ikim sɪma ini siiramar yaingwokinim. Iriig.

3

Jonin op baptais haiginuwiyin yai siya boinmimaugin

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jo 1:19-28)

¹ Taibirias Sisa siya kigriraokiyim omom omom nhirim nu Rom hiranim, biewiyim iur iriyyar (15). Mi Pontias Pailat siya nu Judia siir kigriraowan inkam nwokin. Mi ta ii aairin Herot siya iikamim nu Galili hiranim, simiirin saiir kigriraokin. Mi siir akamin Filip siya nu Itaria mi nu Trakonaitis sowiir kigriraowan inkam komii nwokin. Mi Laisenas siya nu Abilini siir kigriraowan inkam nwokin.

² Anas, Kaiafas sowa prismi biyan inkam nwoko. Mi ta iya Jonin Sekaraiani yinisimin maeyau siyin nu apa saiir hir nwowin mi Adi Komii siir yaiya siir hiriirin, saiirar nimbiamkin.

³ Mi Jon siya omom omom whiekakim ie Jodan siir kingiin hir nwowim, simiir hiran iikamim simiirin siya hinina boin, kima kimiir dimin biyeyim digiumii simiir haimriiyugigi mi op wa nwoki baptais haiginuim mi Adi Komii siya kimiir dimin biye biyeyim biya kima tirkaiyuim wi hanngin haiyoprimdiyumiigi.

⁴ Jon siya hiniina boin profet inkamin siir yai aiirin. Yai nhirim profet Aisaia siya winboinkiyim Yokwo Komii sair, yim hiniingim,

mi inkam nwirin maeyau siiyin nu apa niinga, hir kauwok boinkiyin siya hiniina kauwok boinkikin, Biyan Inkam Komiiyin siir siyiuim simiir kisisop diriraerarkwokin. Siir siyiu iir sibgu diriraerarkwokin. Profet Aisaia siya hiniina boinkin.

⁵ Mi maeyauwim ieno ieno whiekakakim yim ha timi hainkrinkrinkinkwokin. Mi mhiu komii komiiyin mi mhiuisisim ikim, wi sima dopkiyimikina mi siyiuim mipugnan wrieyokim yim timi oprimtioki mi siyiuim haigi inamnaniyim, yim timi iyiohimikmai diriraerarkwokin.

⁶ Mi iikam whiekakim wa nwoki kigninokninkinkiyim, inkamin Adi Komii siya nimbiniin krimiir nanmaiwarkainanin siirin. Profet Isaia siya hiniina boinkikin.

⁷ Jon siya iikam isid komiiyin siiram nitim saika nwowim simiirin hiniina boinki, kima iikam miyiknanki mi iuwi, ini wrakiwranan ywowim. Mi kimiirin nhinga boinkikim kariirim nidamnaniyim, op kimiir baptais haiginugiyim? Mi Adi Komii siya wi kimiir nonkwoninwomwurninkin tani, aniya?

⁸ Mi kima iikam whiekakim simiirin hiniina daisiimauu, kima kimiir dimin biye whiekakim, simiirin bidi haiyoprindimiigiyim. Mi kima, kima kima hiniina kipi ninkinwamwarki boin, nim krīma Ebrahim krimiir brougaeyin siir iikakim mi siya wi digar nwowi mi krīma wi iikam

miiyikar nwowi. Nningaka. Mi Adi Komii siya naingwowi mi tiki siiyam siyar mi diriraerarii, siya wi digar mi owi mi sima wi Ebrahim siir yinisimar namwoiwi.

⁹ Ua ini paemii hirar haigin taowaigina mi pae whiekakim nae miiyik bud karamae nwowim yim wi paenau sima niyitkaigaiki. Mi wim kima ini ti paeyim simiir hiriinan ywowim.

¹⁰ Mi sima siirin hiniina srii, krima wi panina tiri. Simiirin hiniina nisiimauuim, krimiir dimin biyeyim bidi haiyoprimdiyimiigiyim, ha?

¹¹ Mi Jon siya simiirin boiniyo yaiya hiniin boinki, inkamin yuis kwisairgakiniuwi mi siya kwira, inkamin nninga nwowin, siir timi hauu. Mi inkamin naeminkin naokingugunankaiyin yo iriipa hiriinanar timi tir.

¹² Mi kamim omom omomi umir haiiyim, yim iriipi hiriinan ina mi itim Jon siirim, op simiir baptais haiginiuim. Mi sima siirin hiniina srii, iikam nowamwarkaiyuan inkam, krima wi panina tiri, simiirin hiniina nisiimauuim, krimiir kwoin biyeyim, bidi haiyoprimdiyumiigiyim?

¹³ Mi Jon siya simiirin hiniina boinmauugi, kima umirmairin gavman siya boinkiyin siirarar hai. Yaeya umir nokii kipi swoki inkin hai.

¹⁴ Mi kamim yaii niniiyim yim iriipi hiriinan siirin ina mi sriiyim, krima wi panin panina tiri? Mi siya simiirin hiniina boinki, kima inkam nhirmi hindara kipi priitopriitio mi kima simiirin whisarii kipi priiboin huriyiu mi simiir umirim whisarii kipi priiyiksasae hai. Mi kimiir kwoinin hiinsima dwo ti umirsimin kima haiiyin kimiir mi aiirsi.

15 Mi iikam whiekakim sima ina yinaingwoyimi yok boinim, ti inkamin siya Kraisin Adi Komii siya nikropkiyin iikamim sim nanmaiwarkainam, aniya?

16 Jon siya simiir yaiyaka hiniina yowarkii boin kara kimiirin op ara baptais haiginiuwi, inkamin kariir mhoiia natin kariir kouwin ini siyar ywowin mi siya ini yaowae adnan ywowin, kara ini yinisimnan ywowin. Mi kara siir miyim wa sibgu inomokninkin mirii rani. Kara inkam miyik rani. Nngaka. Mi kara op arar baptais haiginiuwi mi Adi Komii siir naeyuin siirin wi siyar hainiuae haiginiuwi mi ti dimin biyie imiirin wi paenan siyar niu iuguski.

17 Siya ini inkamin twonidim twonau haigiiyin mi ha nokwobrombropiyin, ini siir hiriinan ywowin. Mi iia iki twonid imiir nokwobrombrop digiyim mi kasim pa kuubrukigi. Mipi twonid nngam simasima namwokaiyuwi mi simiirin pi omaka nae haigiiya hir nini haigiyiwi. Mi siya kas imiirin pa nhisopkininaka mi simiirin pi pae nhisopkin namginki. Mi ta paeya saeya wi niutingi rani. Nngaka. Saeya wi hiriayar niuyokiyokikaeyami.

18 Mi Jon siya ti hiriinanim simiir boinmauu digiyin mi siya Yaiwin Kibiya saiir yai kiriekirie kibi whiekakim simiir warar yinkin boinmimauu.

19 Jon siya gavmanin siir biyan inkamin Herot io siir nwokin. Dimusi rani, siya siir nomousimin Filip siir wiga Herodias saiir hainiki nonkwonan mi siyu biyie nhirim siya tirim io simiirsi wara mi inkin okin.

²⁰ Mi Herot siya siyiu biyie komii whirin ha swoki tirin mi ini ti biyanim simakar swoki inkin haiginkiyin. Whisarii rani, Jon siirin siya hugripkiikikaigin. Iriig.

*Jon siya baptais haiginug'in Jisis siirin
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)*

²¹ Iya Jon siya iikamim simiir baptais haiginuun mi siya Jisis siirin ini warar mi inkin baptais haiginuun mi iya Jisis siya nhwower niki kwisboinin mi ninomora ini omaka anonanar haiwaokiya.

²² Mi Adi Komii siir naeyuun ina yuwiniyin. Mi sima kigwin siir naeyuun inmabnan siinaini siiram. Mi yai kwira ninomor kou hir kauwok boinkiya saeya hinina kauwok boinkika, kira kariir yinisim wadieki wadie kingin. Mi kariir kwoinin ini kiriiramar naingwokwonanaeyin. Mi kariir mhi kwoinin, kiriirimin ini maingmairga ywokiyin. Iriig.

*Jisis siir yidiwii wanwiyaeiyim simiir inig ima
(Mt 1:1-17)*

²³ Iya Jisis siya siir biewiyim, kamnwir uura nwowin mi siya ha mirii bwakainakin. Iikamim simiir kwoinin ha naingwokim, Jisis siya Josep siirgisiir nhekinuwi. Ningaka. Siya Adi Komii siirgisiir yinisimkin. Mi Josep siya Hilai siir yinisimkin.

²⁴ Mi Hilaiyin, yo Matatni yinisimkin. Mi Matatin, yo Livaini yinisimkin. Mi Livaian, yo Melkaini yinisimkin. Mi Melkaiyin yo Janaini yinisimkin. Mi Janaiyin, yo Josepni yinisimkin.

²⁵ Mi Josepin yio, Matataiasni yinisimkin. Mi Matataiasin, yio Emosni yinisimkin. Mi Emosin, yio Neamni yinisimkin. Mi Neamin, yio Eslaini yinisimkin. Mi Eslaiyin, yio Nagaini yinisimkin.

²⁶ Mi Nagaiyin, yio Meatni yinisimkin. Mi Meatin, yio Matataiasni yinisimkin. Mi Matataiasin, yio Semen yinisimkin. Mi Semenin, yio Josekni yinisimkin. Mi Josekin, yio Jodani yinisimkin.

²⁷ Mi Jodanin, yio Joanani yinisimkin. Mi Joananin yio, resani yinisimkin. Mi Resanin, yio Serababelni yinisimkin. Mi Serababelin, yio Sialtielni yinisimkin. Mi Sialtielin, yio Neraini yinisimkin.

²⁸ Mi Neraiyin, yio Melkaini yinisimkin. Mi Melkaiyin, yio Edaini yinisimkin. Mi Edaiyin, yio Kosanamani yinisimkin. Mi Kosanamain, yio Elmadamni yinisimkin. Mi Elmadamin, yio Erni yinisimkin.

²⁹ Mi Erniyin, yio Josuani yinisimkin. Mi Josuain, yio Eliesani yinisimkin. Mi Eliesain, yio Jorimni yinisimkin. Mi Jorimin, yio Matatni yinisimkin. Mi Matatin, yio Livaini yinisimkin.

³⁰ Mi Livaiyin, yio Simioni yinisimkin. Mi Simionin, yio Judani yinisimkin. Mi Judanin, yio Josepni yinisimkin. Mi Josepin, yio Jonamni yinisimkin. Mi Jonamin, yio Elaiakimni yinisimkin.

³¹ Mi Elaiakimin, yio Meliani yinisimkin. Mi Melianin, yio Menani yinisimkin. Mi Menanin, yio Matatani yinisimkin. Mi Matatanin, yio Netani yinisimkin. Mi Netanin, yio Devidni yinisimkin.

³² Mi Devidin, yio Jesini yinisimkin. Mi Jesiyin, yio Obetni yinisimkin. Mi Obetin, yio Boasni yinisimkin. Mi Boasin, yio Salmoni yinisimkin. Mi

Salmonin, yio Nasoni yinisimkin.

³³ Mi Nasonin, yio Aminadapni yinisimkin. Mi Aminadapin, yio Atmini yinisimkin. Mi Atminin, yio Anaini yinisimkin. Mi Anaiyin, yio Hesroni yinisimkin. Mi Hesronin, yio Peresni yinisimkin. Mi Peresin, yio Judani yinisimkin.

³⁴ Mi Judain, yio Jekopni yinisimkin. Mi Jekopin yio Aisakni yinisimkin. Mi Aisakin, yio Ebrahimni yinisimkin. Mi Ebrahimin, yio Tirani yinisimkin. Mi Tirain, yio Nehoni yinisimkin. Mi Nehoin yio Serakni yinisimkin.

³⁵ Mi Serakin, yio Reuni yinisimkin. Mi Reunin, yio Pelekni yinisimkin. Mi Pelekin, yio Ebeni yinisimkin. Mi Ebenin, yio Selani yinisimkin.

³⁶ Mi Selain, yio Kenani yinisimkin. Mi Kenanin, yio Apaksatni yinisimkin. Mi Apaksatin, yio Siemni yinisimkin. Mi Siemin, yio Noani yinisimkin. Mi Noain, yio Lemekni yinisimkin.

³⁷ Mi Lemekin, yio Matusalani yinisimkin. Mi Matusalain, yio Inokni yinisimkin. Mi Inokin, yio Jaretni yinisimkin. Mi Jaretin, yio Mahalalelni yinisimkin. Mi Mahalalelin, yio Kenani yinisimkin.

³⁸ Mi Kenanin, yio Inosni yinisimkin. Mi Inosin, yio Setni yinisimkin. Mi Setin, yio Adamni yinisimkin. Mi Adamin, yio Adi Komiiini yinisimkin. Iriig.

4

*Setan siya siir nipiyaokiiyam tirkin
(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)*

¹ Adi Komii siir naeyiutin ini Jisis siir yaninkiniuniyin mi siya ie Jordan siir haiburgigin

mi ina swoki amin. Mi Adi Komii siir naeyiun siya yikunam maeyau siiyin apa nanga inkam karamaeya saiir hiriir yam.

² Mi siya ta maeyau siiyin apa inkam karamaeya saiir nwowin, iiyim kam nwisu ywo (40). Mi ta iya Setan siya Jisis siirimin saiir kinankiukin. Mi ta ii aiirin Jisis siya nae bi naekin nngaka. Siya mhirima nwokin.

³ Mi Setan siya siir boinki, kira Adi Komii siir yinisimkinuwi mi kira pi ti siiyain siir boinki mi siya pi bret nwoki imbiyamim.

⁴ Mi Jisis siya siir yai anaka hinina yowarkii boinki. Yokwo Komii saeya hinina boinka inkamin nae aram nangwowyin siya wi kiriekak nwo rani. Nngaka. Inkamin bret ara naeyam nangwowyin siya siirin wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin siir hauu rani. Nngaka.

⁵ Mi Setan siya siirin ina yikunainamin mhukua hiriir mi bi kimiminkikin, siya ina yisiimauuwim nu tiran omom omom whiekakim simiir.

⁶ Mi siya boinki, kara ti kariir omom omomim mi kariir dimin taemin whiekakim wi kiriir hauuwi. Mi kira wi nu kigriraowan inkam komii nwowi, whisarii rani, yim ti digworaekwuwim kariirargim mi kara inkam nwir mi hauuwi kara wa mi hauuwi, kariirar kwoinkin.

⁷ Kira ogmwo kariiram hui mi kariir inig iir hainani, ti digworaekwo whiekakim yim kiriirgim.

⁸ Jisis siya siir yai aka hinina yowarkii boinki, Yokwo Komii saeya hinina boinka. Kira Biyan Inkam Komiiyin siir inig iirrarar hainan siya kiriir

Adi Komiiƙin mi ƙira siir mi aiirarar donkwo iski.

⁹ Mi Setan siya Jisis siirin om komii Jerusalem hiriir yikunam. Mi Jisis siirin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir akou hir ini okmwɔn okwoɔ. Mi siya siir boɔnki mi ƙira Adi Komii siir yinisim ƙingɔnɔuwi mi ƙira pa diswit natkinainam.

¹⁰ Yokwo Komii saeya hinɔna boɔnka mi Adi Komii siya wi siir paekwosimim simiir boɔnki. Sɔma ƙiriirar sibgu ƙigriɔawim mi ƙira wi nao rani.

¹¹ Mi sɔma wi ƙiriir nonkwowini simiir inam mi ƙiriir iga wi siya ƙwɔrki swoki hain tani. Nɔngaka.

¹² Mi Jisis siya siir yai aka hinɔna yowarki boɔn, Yokwo Komii saiir yaiya saeya hinɔna boɔnka, ƙira Biyan Inkam Komiiyin siirim ƙipi ƙinankɔu mi siirim ƙipi srii, ti hiriinan dimin biyeyɔn siya ƙiriir whindiriraerarkiyim. Nɔngaka.

¹³ Mi iya Setan siya siirim ƙinankiuguguwin, ti dimin taemin whiekakim simiir mi Jisis siya bi wakaeyoknakin. Mi Setan siya Jisis siirin ina haiburgin mi ina ini sinsin wokmainakiyin. Iriig.

*Jisis siya nu Galili hir mirii bwakainakin
(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)*

¹⁴ Mi Jisis siya nu Galili hiriir namɔn mi Adi Komii siir naeyɔu miyikin siir ƙirɔya ini siyakar ywowin mi dimin taemin whiekakim Jisis siya diriraerarim simiir yaiya ina haigiririr boɔnama omom omomim simiir.

¹⁵ Mi siya iikam whiekakim simiirin, simiir omaka yai nidwokai wakaɔya saiir hir boɔnmɔmauugin mi sɔma ini siir inig iirar hainan prapraskiyim. Iriig.

Mi om Nasaretan iikamim sima digiumii Jisis siir haimriiyiugim

(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 Mi Jisis siya omin yinisim sapisap siyar naemrwi okwonaniyin Nasaret siirimar swoki am. Mi Jisis siya Judami ii komiyya piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya ta omaka yai nidwokai wakaeiya saiir yapninopkainam. Inokinokin siya triiya saiir hiriinan mi siya ini Yokwo Komiiya saiirar yokwo mwaingiyin.

17 Mi sima siirin profet Aisaia siya wina yokwowa bidi bidiniyar saiir hauu mi siya mii kwira hiniina boina saiiram hansirkin,

18 Adi Komii siir naeyuin ini kariir tir nwowin. Mi siya kirie kariirin minam hauugin mi ha nimbinkin, siir yaiwin kibiya iikamim sima sima sipiyimiyokmaeyamiyim simiir boinmimauuim. Siya kariirin minam nikropkikin kara ta hiriinan yaiya iikam simiirin hiniina boinmimauuim mi digworaekwowim uridnan kimiir nitkiyim mi kimiirin wi rirmiyya kara nwowaiginuwi mi iikamim nhwokwisae nwowim simiir nhwowim wi wadie kara nwowaiginugi. Mi iikamim hikak nwowim simiirin wi rirmiyya kara nwowaiginugi.

19 Siya kariirin minam nikropkikin. Iya Adi Komii siya nanmaiwarkainana iikamim simiir kara saiir boinmimauukin.

20 Mi siya ha mwain digiyin mi yokwowa ina swoki haiginikougiya. Mi ina swoki hauugiya inkamin yokwo imiir kigriraowiyin siir. Mi siya ha swoki idwowin mi ta omaka yai nidwokai wakaeiya

saiir nwowim iikamim simiirin ta ii aiir nowom-warkaiyu bwakainamkin mi simiir nhwowim si-irara kaonanaekiyim.

21 Mi siya simiir boinki, yaiya tariinan kima kwawakaekiya Yokwo Komii saeya boina, tariinanin saeya tasi nimbiraraowa.

22 Mi sima siirin ina boin wadiyeyin mi sima naingwoyimiyok prasae bi kikinim yai miyik miyikim siir yai hiranka nimbiniyim simiirsiyin mi sima boin. Ti yinisimin siya tari Josep siir yinisimkin, aniya? Mi siya krimiir hiriinanargin mi siya ti hiriinan yai miyik miyikim papiyanki haigim?

23 Mi siya simiir boinki, kara kimiirin pi boiniyo yai kwira saiir yaimwokiyaimwo aiir boinmauugi, inkam iikam nirmi whindiriraerariyin yo ti hiriinan inkamin sasar timi whindiriraerarna. Siyu hininin Kapaneam kira tirnaniyin mi ti kiriir ombud om iirin hiriinan siyu iirar timi tir.

24 Mi siya boin, kara kimiirin yaimwower boini, iikamim sima simiir omki oman profet inkamin siir yai bi wakaeyoknaeikin. Ningaka.

25 Wakae! Kara kimiirin yaimwokiyaimwowa boini, bidi bidiniyarin Ilaija siya nwowa mi wig igabae ninga nirim nu Isrel hir nwokim. Mi taka iya naoki bi swoki kinmiminka biewiiyim whwoim haonii (3 ½ yia). Mi iikam whiekakim ti nu iir nwowim sima mhi prasae bi naokim.

26 Mi Adi Komii siya Ilaija siirin iki wig igabae ningam nu Isrel hir nwowim simiirim bi nikropkikin. Ningaka. Siya siirin, wig igabae ninga irua om Sarefat nu Saidon hirana saiiram nikropkikin nae saiir hauu aeyim. Mi ya saeya nu

Isrel hiran wig rani.

27 Mi profet Ilaija siir iya iriipi hiriinan mi siya iikam nhirim nu Isrel hiranim paowaigi piskomkopouwim, simiir nwirni miyik bi nwokin. Niiingaka. Mi niiinga nwokiyin Neman sasargin. Neman siya Isrelan tani, siya Sirian inkamkin. Jisis siir yaiya hiriinanka.

28 Mi ta iya iikam whiekakim sima ta omaka yai nidwokai wakaeya sair hir nwowim sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima bidi yinokninkinkiyim ta yaiya Jisis siya simiirar huriyiu boinkin. Mi simiir mhi kwoinim haugihauga asi whwiyiekikim.

29 Mi sima ha ninsiin okwokwokiyim mi Jisis siirin ina kiyaiwowitnaniyam in om in siir yaba hiriir. Mi sima siirin mhiuisim whirin simiir om ieya nwowin mi sima siirin hiranki nitkiigiyim tirkim.

30 Mi sima dig bi nwokin whisarii rani, Adi Komii siyar nikidukin simiir kwoinim mi sima asi nididkim. Mi Jisis siya ini simiir bopwovar yapnam in. Mi siya ina yugusamin. Iriig.

*Jisis siya inkam nwirin uridyiu biyekakin siir
haiswoniskikin
(Mk 1:21-28)*

31 Mi Jisis siya om komii Kapaneam nu Galili hiranin siir namkin. Mi Juda simiir ii komiyya pu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya siir iikam nhirim sairar mi owomwarkaiyug in Adi Komii siir yai aiir.

32 Mi sima ta siir yai aiir wakaeyim mi sima ini hindara yanaakiyim. Dimusi rani, siir yaiya inkamin inig komiigakin siir hiriinan boinkin ta yaiya kirie komiigaka.

³³ Mi omaka yaimin dimin nidwokai wakaekiya, inkam nwirin yiu biyekakin hir nwokin. Mi siya ina kauwok boinamnankiyin,

³⁴ hie! Jisis om Nasaretanin, kira dimu dimin tiram nitkin, ha? Kira krimiir nonkwoninwomworninkinam nitkin, ha? Kara kiriirin ina ninokninkinin kirargin Adi Komii siir yinisimin dimin whirki kimbu karamae nwowin mi ikkam whiekakim krimiir nanmaiwarkainanin.

³⁵ Mi Jisis siya igao yai ti yiu biye siir yikwao boinki, kiriir yaiya ti tanki! Mi yiu biyeyin siya ti inkam iirin iikam whiekakim simiir whwonkam idar haigi irimtiogigin mi siya ina yamin. Mi siya siir bi nonkwoninwomworninkingigin.

³⁶ Mi iikam whiekakim sima hiriinan kigiyim mi sima ini hindara yanaakiyim. Mi simasimarin hinina yimboin amboin, ae! Ta yai hinina saeya panin panin yaiga. Mi siya yiu biyeyim simiirin wi inkamin kirie komiigakin mi inigak ikin mi siir hiriinan boinmimauwi. Mi sima hiriinan wakaeyim mi sima ti inkam iirin ina haiburgigim mi sima ina yamin.

³⁷ Mi ti dimin hiriinanin Jisis siya tirkiyin ina haigiririrkiyin, omom omom imiirin. Iriig.

*Jisis siya iikam kasa bi haiswonimniskigin
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)*

³⁸ Mi Jisis siya ta omaka yaimin dimin nidwokai wakaekiya saiir haiburgigin mi Saimon siir omaka aiir yam. Mi Saimon siir nua saeya ma piu huua kaniya saeya niiga. Mi kamim sima ini ikunaki Jisis siirin saiir nini kigniyam.

³⁹ Mi siya ha namin, kimidiniya hiya saeya whina saiir kinginar ini okwowuwun mi siya

ta ma huua kɪniya igao yai saiir boɪnki mi ta ma pi huua kɪniya ina haiburgiga. Mi saeya biri kimiminkika saeya ina yinsiin idwo sasaugiya mi saeya ini simiir nae imiirar swoki insiin diriraerara.

⁴⁰ Mi iya biɛyɪn nɪkiyamki tɪbɪn, iikamɪn nomiiyaugakɪm, sɪma simiir nomiiyauɪm mapai mapaiɪ niyɪm simiirɪn ina yɪkɪunaniyɪm, Jisɪs siirɪm. Mi siir ina ti iikamɪn makak makakɪm simiir pi imiir nonkwokiyɪm mi siya simiirɪn ina yɪnɪmniskigiyɪm.

⁴¹ Mi ti uridyɪu bibiyɪyɪm iikam whiekakɪm simiir hɪr nwowɪm sɪma ini warar yɪnkɪn amkiyɪm mi sɪma igao yaigak hɪnɪna ywonamɪm. Hie! Kɪra Adi Komii siir yɪnisɪmkin. Mi Jisɪs siya igao yaigak simiir ywoki mi siya yai simiir bi kɪgnɪnkɪn boɪnaɪkɪn. Dimusi rani, sɪma ina nɪnoknɪnkɪnɪm siya inkamɪn Mesaia Adi Komii siya nɪmbɪnɪn siya krɪmiir nanmaiwarkainanɪn.

Jisɪs siya yai omakam yaimɪn dimɪn nɪdwokai wakaeiyɪm simiir hɪr boɪnmɪmauugɪn.

(Mk 1:35-39)

⁴² Mi biɛnɪnakarɪn siya tɪki om iir haiburgigɪn mi siya maeyauwa inkam karamaeya saiir yam, nhwo Adi Komii siirɪm kwɪsboɪnɪm. Mi iikam whiekakɪm sɪma ina yamɪm Jisɪs siirɪm hansɪram. Mi iya sɪma siir hansɪryɪskaiyɪn mi siir kwɪnɪn kɪmidiniya sɪma yɪkɪptmaiɪm ti simiir om iir haiburgigsi, siya pi om whɪra namisi.

⁴³ Mi siya simiir boɪnki, kara yaiwɪn kɪbiya iya Adi Komii krɪmiir Wanɪn siya digworaekwo whiekakɪm mi iikam ikɪm, simiir kɪgɪrkakana saiirɪn pi ikɪ omom omom nhɪrɪm simiir mi

boinmimauuwi. Kariirin Adi Komii siyar nıkropkikin mi kara hiriinan asi tiri.

⁴⁴ Mi siya ha boin digiyin mi siya ina haiburgigin simiirin mi siya ina yamin Adi Komii siir yaiya saiirin iki omakam, yamin dimin, nidwokai wakaeiyim nu Judia hiranin simiir asi boinmimauuwamkin. Iriig.

5

Jisis siya boinkin Pita siya anasu hoimgak asi haigin

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Mi igwira Jisis siya Genesaret whigbid hir nwokin. Mi ikam whiekakim sima ha nitim, ini sakar yaninkinuniyim. Adi Komii krimiir Wanin siir yai aiir wakaeyam.

² Mi siya igopsim iswo sowiir kigi sowa whigbid hir nwowi. Mi kamim anasu haiiyim sima ti i iswo sowiir bidi haiburgigo. Mi sima haimna hisoki.

³ Mi Jisis siya iisim ira saiir kwirii, ta iya Saimon Pita siirga. Mi siya Saimon Pita siir boinki siya i aiirin hamiisima wokiyopkiyim yaba hiriir mi siya ta ikopsim aiir yidwokai boinmimauugi Adi Komii siir yai aiirin, ikam whiekakim simiir.

⁴ Mi Jisis siya yai ha boin digiyin mi siya Saimon Pita siir boinki, iya whidopwoniya kinaniyam, kira mi kiriir isidin kima haimna ditmai anasu kikaiyim.

⁵ Saimon Pita siya ina yowarkii boinin, inkam komii ta nai kirieya krima whisariiyar miriinanaemaowikim, anasu whirmin whirmin bi swoki igimiminkin. Mi kira pi boinkin, kara pi asi nitmai.

6 Mi sima ha nitmaikiyim mi simiir haimna anasu kasa bi niigikim mi haimnain pi hiriyyar pi inanbirgiyin.

7 Mi sima simiir iripa miyyan kamim i ira saiir nwowim simiirim kinkina, simiir whinmiriyyim mi sima ha nitim mi anasum ina yiskaina haigimimirkiiyim. Mi i iso ini hindara iyimiminkiywo.

8 Saimon Pita siya hiriinan kigiyin mi ogmwoin Jisis siir kingiina ini hiiuu mi ina boinin, Biyyan Inkam Komii, kira kariir haiburgik mi kira ha dam! Dimusi rani, kara dimin biyie tiran inkamkin.

9 Siyar mi kamim saikar nwowim, sima ti anasu whie komiiyim sima haiyim simiir kigiyim ini hindara yanaakiyim.

10 Sebedi siir yinisim nwiso Jems, Jon sowa Saimon Pita sima iripa mi kwiruwa miriigim. Sowa iriipa hiriinan ini warar mi inkim anaakiywo. Mi Jisis siya Saimon Pita siir boin, kira kipi nidid ti anasu kira haiyim, mhoiyya kira iikamim simiirin wi hiriinan haii, kariir mhoiyya nitamin.

11 Mi sima i iso ha nadu hiiuwamasukuniyim mi simiir digworaekwo whiekakim ini hirar iyopnisugikim mi sima ini Jisis siir mhoiyyar yamim. Iriig.

Jisis siya inkamin paowaigi piskomkopouin siir haiswoniskigin

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

12 Iigwira Jisis siya om whirin inkamin paowaigi piskomkopouin siya nwowin siir ini owou. Mi ti inkamin siir piua paowaigi bidi yinkiniua mi iyya siya Jisis siir kigwinin mi siya ini Jisis siir

igmiiga whwonkam ida kingiinar yakai kaiyrou whinainamin. Mi ina boinaiyin, Inkam Komii kira naingwowi mi kariirin wi dig kirar nwowaiginiugi.

¹³ Mi Jisis siir ina ha ninkikiya mi siir yanonkwowuin mi siya boin, kara ha naingwowi, kiriir ma ha digi! Mi ta ma bi kimiminkika ina digiya.

¹⁴ Jisis siya igao yai siir boinki, kira sibgu mintarao! Kira wi inkam nwirni kipi boinmauu ti diminin. Nningaka. Mi pa dam inkamin naemin kimiirsi ninkin imiyyaeiyin Adi Komii siirim pris inkamin kimiir kaoprigi okwowyin siir tini boinmauuu. Mi kira Adi Komii siirin nae pa dinkin imiyyaeki! Kiriir piu wadie nwowa sairsi. Mi yaiya krimiir brougae Moses siya winkiya sair hariinan. Mi ti kamim nwoki inokninkin wini kiriir paowaiyim bidi wiskiyim.

¹⁵ Mi diminim Jisis siya tirim simiir yaiya ina yiniyokiigiya. Mi iikam whiekakim siir yai wakae-nakiyim nitkim mi ma'im simiir piu nwokaiyim simiir warar haiswoniskigiyim.

¹⁶ Mi ii nhirim siya maeyaua inkam karamae pi sair napninopkainami mipi nhwo hir nini kwisboiniuwi. Iriig.

Jisis inkamin iga in ninsimsiriuwun siir hais-woniskigigin

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Mi igwir nabie Jisis siya iikam nhirim simiir nisisiimauugin mi Farisi kam ikim mi kamim siyiu komii komiyyim sim ninokninkiniyim sima hir warar ninkin idwokim. Sima ti omom omom whiekakim nu Galili mi nu Judia mi om komii Jerusalem simiir hirankim nitkim. Mi Biyan

Inkam Komiiyin siir kirieya ini Jisis saikar nwowa, makak iikamim simiir haiswoniskiyim.

18 Kam nhirim sima ha nitim, inkam nwirin iga ina nansimsiruninkinin siirin hīgakar hainamin, sima siirin omakanau hiriir haininopkainamim tirkim, Jisis siir igmiiga nini haiginuim.

19 Dimusi rani, ini iikamki yinkinu waowim, sima ini siyuum yinkinyaeyaonamim, ti makak inkamin siir haininopkainamim. Mi sima siirin akoua hiriir hainainam mi sima maeyau kwira saiir yami inikinngi. Ta hiya saiir digar mi ti inkamin ta hi aiir whwonkaiyin sima siirin hīgakar yonkwosiisnainam iikam ima nwowa maeyaua saiir bopwoniya. Mi sima Jisis siir whwonkam ida yauuni kikinuu.

20 Iya Jisis siya simiir naingwo tibmii kirie saiir kigiyin mi siya ina boinin, nomiiyau, kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyumuigiyim.

21 Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim simasimarin ina yomboin amboinin. Yipikin ti inkamin Adi Komii siir hiriinan boinin? Inkam nwirkin bi swoki haiyoprimdiyumii srankin dimin biyeyim. Ningaka. Adi Komii siirarar miiga.

22 Mi simiir kwoinim Jisis siya bidi yinokninkinkiyim mi siya simiir boin, dimugin? Ti hinin kwoinin kimiir waraur nwokaiyin, ha?

23 Piki hinin dimin kirie ikim kara mirii karame nwowiyim mi piki hinin dimin ikim hiinsima nwowiyim kara mirii karame nwowiyim? Mi kara ha boini kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyumuigiyim ta mi hiriinana ya mi kirie, o mi komii rani, aniya? Mi kara ha boinki, kira

dinsiingi mi kiriir hai aiir hainam ya mi komiiga, iyie? Mii komii rani, aniya?

²⁴ Yaowae Adin ninomor kou hirankin nitin karargin. Mi kimiirin wi karar nisisimauwi kirieya dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyim mi Jisis siya ti inkamin iga ina ninsimsiriuin siir asi boinkikin. Kara kiriir boinki, kira dinsiingi! Mi kiriir hai aiir dinsiin hainam mi kira pi kiriir omaka damigusam!

²⁵ Mi siya biri kimiminkikin ina yinsiin hainamin siir haiya mi siya ini iikamim simiir whwonkam idar yapnamin mi siya mwai ini Adi Komii siir inig iirar hainan ap waowaowamin.

²⁶ Mi sima ina yanaakiyim mi sima naingwoyimiyok prasae bi kikinkim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainanprapraskiyim mi ina boinim, ae! Dimin prasae rani, tapa krima kwakigiyin. Iriig.

Jisis siya Livai siir nikunakin

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Mi ti diminin siir mhoiia, Jisis siya napnamin mi siya kigi inkam nwirin omom omomi umir haiyin siir inigin Livaikin, siya omaka siya nidwokai mriiia saiir hir nidwokaii. Mi Jisis siya siir boinki, kira kariir mhoiia wit. Mi Livai siya ha ninsiingiyin mi siir digworaekwowim ini hirar grirgirikim mi siya ini Jisis siir mhoiia yamin.

²⁸ Livai siya ha ninsiingiyin mi siir digworaekwowim ini hirar yinsiin haiburgigin mi siya ini Jisis siir mhoiyar yamin.

²⁹ Mi Livai siya nae komiia ina diriraerarin siir omaka hirar, Jisis siiram. Mi kam hoimgakim

omom omomi umir haiiyim mi kam nhir ikim, sima warar yinkin idwokai ae sowakan.

³⁰ Mi Farisi kamim mi kamim siyiu komii komii ninokninkiniyim sima Farisi simiirar isid whirkin. Kamim Jisis siir kigna miriiyim, simiirin hinina yiniinansao boin, kima wari kamim omom omomi umirim yaeya swoki inkim haiiyim mi kamim siyiu biyie tiriyikim, nae op min simaka dimusi nidwokai ae kwiyae, ha?

³¹ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, inkamin ma karamaeyin, yio siya inkamin paowai widiyin siiram bi swoki amikin. Niingaka. Mi iki makak iikamim pi simasimar nami kamim paowai widiyim simiiram.

³² Kara inkamin paowai widiyin siir hiriinankin, kara iikam miyik miyikim sima ha naingwowim krima iikam miyikim simiir mhi kwoin ninkpit haigi aram bi nitkin. Niingaka. Kara iikam biyeyim hinina naingwowim krima miyik rani, simiir mhi kwoin imiir ninkpit haigiyim nitkin. Iriig.

Nae haiya aeni yaiga
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Mi Ferisi iikam nhirim sima Jisis siir boin, Jon siir kigna miriiyim kamim, sima ii kasakasa bi haiyaeikim mi nhwo pranaepranae bi kwisboinikim. Mi Farisi simiir kigna miriiyim kamim yim iriipi hiriinan. Mi kamim kiriir kigna miriiyim, yim hiriinan bi tirkim, yim sima nae pa mi aei mi opa pa mi kwiyaei.

³⁴ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boinki, kima ha naingwowi, iya iikamim ti

inkamın wig nonkwonain siir wigwas nae aiiram niti, saiir naeyam mi kima wi saiir haiyaki, aniya? Niingaki, niingaka.

³⁵ Mi mhoiia iikam biyie nhirim sima ninkaknan nwowi siir nikunakiyim. Mi siya siir inkam inkamnanim simiir haiburgigi mi taka iya ya nikrani sima nae wi saiir haiyaki.

³⁶ Jisis siya min boiniyokin, inkamin, yuis win haimiia saiir kipi kintio hai, yuis kaba saiir nitkin panim. Mi siya hiriinan tiri mi ta yuis miyika wi saeya nonkwobumbuwi. Mi ta yuis wina saeya wi yuis biyeya saika wi miyik kig rani. Niingaka.

³⁷ Inkamin wain opa wraisu is kaba saiir bi naokaiigin. Niingaka. Mi siya hiriinan tiri mi ti wain opa saeya niyopiinainii mi wi ta wraisu is kaba saiir mimbimbirgi mi ta wain opa wa naokininkwokwo iuguski.

³⁸ Niingaki, niingakinga. Mi kira ta wain opa wraisu is miyik aiirar daokai.

³⁹ Ta yaiya saiir yaimwokiayaimwowa saeya hiniinga. Iikamim Moses siir siyu iir napiyim sima boriisopi Jisis siir siyu iir swoki apim mi sima wi hiniina boini ti siyuin siyu paii rani. Mi sima siyu winin digumii siir haimriyugigim mini mi sima siyu biyanin siiramar naingwowi. Iriig.

6

*Judami ii komiia pu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saeya mi haiyani iiga
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)*

¹ Mi Juda simiir ii komii kwira pu siisiya dimin taemin tir karam nwowiya Jisis siya witnid

numirim simiir bopwowa napriokinamkin. Mi kamim siir kigna miriyim witnid nhirim simiir kigrimgrirgi haiyamim mi sima ina yinibromprop yonkwomromrok apaeiyamim.

² Mi Ferisi nhirim sima boin mi kima Moses siir siyu komii iir dimusi taouga diriraerarkim, ti diminim Judami ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir haiyam mi kima simiir dimusi tirkim, ha?

³ Jisis siya simiirin hinina yowarki boin, kima ti diminin biya Devid siya tirin Adi Komii siirin, siir bi nwankim, iya siir isidin sima mhiigi naowim mi sima naeyim, aniya?

⁴ Mi Devid siya omaka komiia Adi Komii siira saiir napninopkainamin mi siya kimidiniya bretin Adi Komii siir ninkin imiiaeyin siir haiyin mi siya ina yaeyin. Mi haamiyin, kimidiniya siir isid iir hauu ae. Mi kima tari siir biri mwaininokninkinkim, siyu komii siir siyuin, hinin boinkin. Tiki bretin inkam ningaki bi swoki aeikin. Ningaka. Yio pris simiiraraigin.

⁵ Mi Jisis siya ina swoki boin, kara Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin siya, ta Judami ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir Biyan Inkam Komii asi nauuni onikin. Mi kima io kariir dimusi nwowi, ha? Iriig.

Jisis siya inkamin ina biyekakin siir haiswoniskigin

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Mi Juda simiir ii komii kwira piu siiskuwakia, dimin taemin tir karamae nwowiya Jisis siya simiir omaka yaimin dimin nidwokai wakaeia,

saiir yapninopkainam. Mi siya simiir yowom-warkaiyu. Mi inkam nwirin hir warar ninkin okin, siir ina iniga bidi yinsimsiriunamim ini pae-yaryaowainan ywokiyama.

⁷ Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, sim Jisis siirim hirar kaonanae. Sima biri ninokninkinkim, siya ti inkamin siirin pi Judami ii komiiaa piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir nasi haiswo niskii mi ta hiriinana saiirsi huriiyu boinam minkim siirin.

⁸ Mi Jisis siya bidi yinokninkinin simiir kwoin imiirin mi siya ti inkamin inakin naoninsimsiriuwun siir boinki, kira tiriir winsiin apnani. Mi tiki inkamin siya ina ini okwowiuwun.

⁹ Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiir srili, siyu komiyyin siya panina boinkikin, Judami ii komiiaa piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiirin? Mi krima siyu miyik ti tir iyie? Mi siyu biyie ti tir, aniya? Mi krima siir ti haiswoniski haiginiu, ta ii komii aiirin, iyie? Mi krima siirin hiriyyar ti kignisu ao, iyie?

¹⁰ Mi Jisis siya iikam imiir kaoyokiyokigiyin mi siya ti inkam iir boinki, kiriir indibin ti inkiyinyinki. Mi ti inkamin hiriinan tirkiyin mi siir ina ini wadiyar swoki okiya.

¹¹ Mi simiir kwoininim ini haugi haugar whwiyiekikaigiyim. Mi ini sima simar whrieboinamim mi krima Jisis siirin wi panin panina tiri? Iriig.

*Jisis siya aposel kamim iuur nwisa yimbini
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)*

12 Mi taka iya Jisis siya ina iyamin mhuwisim whirin siir, nhwo Adi Komii siiram kwisboinam. Mi ta nii kirieya siya ini hirar kwisboin pirinkaiyin, Adi Komii siiram.

13 Mi bieyin ha maskwonaidniyakwokin mi siya kamim saika miriyyim simiiram yikiugi mi siya ti kam iurnwiso simiir yimbin. Mi siya simiir inigim ina dap haiginium aposel.

14 Simiir inigim hinin hiningim. Mi Saimon siir inigin Pita yokdap haiginu mi siir nomousimin yo Endrugin mi nhirim yim sim inigim hinin hiningim Jems, Jon, Filip mi Bataromiu.

15 Matyu, Tumas mi Jems Alpiasni yinisimin mi Saimon siir inig whirin Selot. Ti inig Selotin siir yaimwokiayaimwowa hiningin miya siya miriyya bi mirii kikipikin.

16 Judas, Jemsni yinisimin mi Judas Iskariot inkamin wir Jisis siir napwouwun siir sau omomni. Iriig.

*Jisis siya makak iikamim simiir hais-wonimniskigin
(Mt 4:23-25)*

17 Mi siya ha digikin mi Jisis siya ini simakar yinkin apniyamin mi siya maeyau hikmainana saiir yokwo iikam isid whiekakim simakar. Mi iikam whiekakim nu Judianim mi om komii Jerusalem, an ikim mi omom om komii Taia mi om komii Saidon sowiir hiriir wainam ikim. Whigbid whigbida wainamim, simiir hiran iikamim sima warar yinkin it.

18 Mi sima siir yai aiir wakaeyam nitkim mi siya simiir ma imiir mi haiswonimniskiyim mi iikam

nhirim uridyu biyeki ninkiniuwim simiir warar. Mi siya ina haiswoniski haiginiuwin.

19 Mi iikam whiekakim sima ina Jisis siir nonkwowim minkim. Dimusi rani, siir kirieya sima bidi kigiyin, iikam whiekakim makakim siya haiswonimniskigim. Mi sima ini wadieyar ywokiyim. Iriig.

Jisis siya iikamim maigimaigakakim mi iikamim hikak nwowim simiir boinimauugim (Mt 5:1-12)

20 Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir kaoki mi ina boinkiyin, kima ti iikam paeprigabim kima maigimaigra dwo. Dimusi rani, Adi Komii siya digworaekwo whiekakim kima miriyyim simiirar kigriraowikim.

21 Kima ti iikamim tariinanin miigi naowim kima maigimaigra dwo. Dimusi rani, mhoiyya kima wi digworaekwoki naokingugunankaii. Mi kima iikamim ti tariinan ninouninkiyim, mhoiyya kima digworaekwo whiekakak nwowi mi kima wi yaibu simiir grinkin iei.

22 Kira iikamim kinaka nombopboin ae karam nwowiyim mi io kinaka nwowiyim mi yai biyie kiriir nigbumbu boiniyyin mi digumii kiriir haimriiyugigiyin kira siiramim maigimaigra dwo. Sima ti diminin kiriir whisarii tir tani ni kira ti Yaowae Adin ninomor kouankin nitin kariir siyiu iir napkin.

23 Biyya krimiir brougae wanwiyaeyim, hiriinanar mi tirkim, profet inkam imiirin. Mi kira ti hiriinan diminin siya nimbiyami kira maigimaigra prasae kipi nwo, ogmwo warar

dinwomwokam. Dimusi rani, mhoiia kira wi digworaekwo miyik miyikak nwowi mi ti digworaekwowim ini Adi Komii siyar niki onkwo idwowim, ninomor kou hir.

24 Kima ti iikamim umir digworaekwoki naokingugunankaiyuwiyim mi wadie sibgu owipisukaeyamim, kima sibgu mintirao, mhoiia kima wi hik whoimoni hai rani. Dimusi rani, kima wi ninomor kouan digworaekwowim simiir hai rani. Ningaka.

25 Kima mintirao kima wi mhi naekak nwo rani, mhoiia wim wi mhiigi naowi. Mi kima mintirao ti iikamim yaibu ninimamairim kima wi ninouninki prasae kin tani.

26 Mi kima sibgu mintirao iia iikamim sima kimiir nikboin praprasa mi biya krimiir brougaeyim, iriipi hiriinanar mi tirkim, profet niksisaie imiirin. Iriig.

Siyuin io nwowi inkamim simiiram napiyaowi ikin

(Mt 5:38-48; 7:12a)

27 Mi kara kimiirin pi hinina boinmaugii, iikamim kariir yai aiir wakaeiyim simiiram dapiyao. Mi iikamim io nhwo nanaowiyim, kima simiirin siyu miyik iirar swoki tir haiginu.

28 Mi iikamim yaibiyie kimiir nikbumbuwi mi kima simiirin yai miyik aiirarar boinaiginu mi iikamim sima siyu biyie kimiir tirhaiginuwi mi kima simiiramini Adi Komii siiram srii, siya simiir whinkinsiis haiginuwim.

29 Mi inkam nwrkin kariir yaeka aiir naka tioki mi ha ti swoki inkpit okwoki, yaeka kwira

saiir swoki tiokiyim. Mi inkam nwrki kiriir yuis prieiya saiir nishaii mi kira siirin hiriirar kigninkin haigi. Mi kira yuis haruwa kwira, saiir warar swoki inkin hauugi.

³⁰ Mi inkam nwrkin dimin whiram srui mi kira siirin ha hauugi. Mi inkam nwrki diminin kiriir maeyau hiranki nini hainaki mi kira ha kipi swoki boin, kariir swoki hauugi. Nningaka.

³¹ Diminin kira naingwowyin sima kiriir tiram mi kira simiirin hiriinan dimin iirar swoki tir.

³² Mi iikamim kiriiram naingwowyim simiiram naingwowi, yo dimin komii rani. Mi Adi Komii siya kiriirin wi hinina boin tani kira inkam wadiekin. Nningaka. Mi iikamim dimin biyekakim yim sima iikamim simiiram naingwowyim, simiiramar naingwowikim.

³³ Mi iikamim siyu miyik kiriir tiriirim mi kira simiirin siyu miyik mi tiri, yo dimin komii rani mi Adi Komii siya kiriirin wi hinina boin tani, kira inkam wadiekin. Nningaka. Mi iikamim dimin biyekakim yim sima iriipi hiriinanar mi tirikim.

³⁴ Mi kiriir diminin inkam nwrni hauugi, hindara haisasae miriinakiyam, siya kariirin wa swoki hauuwi, yo tiriiginin yo dimin komii rani, Adi Komii siya kiriirin wi yaigak saiirsi nwo rani. Nningaka. Mi iikamim dimin biyekakim yim sima iikamim dimin biyekakim simiir dimin imiirar mi hauu miriisasaekim mipa swoki hainani. Mi yim sima iriipi hiriinan dimin imiirar mi ingigir haiigim.

³⁵ Nningaka! Kira iikamim io kinakar nwowiyim simiiram dapiyao mi simiirin siyu miyikar timi tir. Mi diminin hindara haisasae miriinin,

siirin haiyim kipi swoki aingwo. Nningaka. Mi kira hiriinan tiri mi Adi Komii siya kiriirin wi dimin miyik miyik imiira hauwi. Mi kira wi Adi Komiiyin ninomor kouanin siir yinisimkin nwowi. Dimusi rani, Adi Komii siya iki iikam bibiyeyim siirim naingwo karam nwowiyim simiiramar naingwobunaekin. Mi wim kima hiriinanar timi tir.

³⁶ Mi kima simiiramnin Adi Komii siya naingwobumbuwa saiir hiriinanar timi aingwobumbu. Iriig.

*Kima inkam nwirni siyuin siir kipi hid
(Mt 7:1-5)*

³⁷ Mi kima iikamim simiirin kamim yai hidiyim simiir hiriinan hid karamae nwowi mi Adi Komii kirmiir Wanin siya kimiirin wi mi hid rani. Nningaka. Mi kima iikamim simiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigi mi Adi Komii siya kimiir dimin biyeyim simiirin wi hiriinyar mi haiyoprimdiyumiigii.

³⁸ Mi kima digworaekwowim iikamim simiir hauwi mi Adi Komii siya digworaekwo kimiir wa mi iyopkiiyuwi mi siya wi yaeya digworaekwo miyik whiekak nhirim warar swoki inkin iyopkiiyugi kimiirin. Mi kima ti hinin diminin siir hauugin iikamim simiir. Mi Adi Komii siya kimiirin wi ti hiriinan dimin iirar swoki hauwi.

³⁹ Mi Jisis siya boiniyo yaiya kwira boin simiirin, inkam nhwokwisae nwirin, siya wi inkam nhwokwisae nwirin siir swoki isisiimauu ap rani. Nningaka. Mi siya hiriinan tiri mi sowa nwisairarin wi ieyar napnatkaigai swonami.

40 Yinisimin iki ninokninkinam namiyin, siya inkamin iki siir nowomwarkaiyuwiyin siir ninokninkin aair biri swoki haiburikin. Ningaka. Mi iya yinisimin siya ninokninkin komigak nwowi mi mhoiya siya wi inkamin siir nowomwarkaiyuwiyin wi siir hiriinana swoki owi.

41 Mi kira paeka sima kiriir nomiyauwin siir nhwo iir nwowa saiir dimusi boinkin mi kira wari paemir komiia saiir biri kigin kiriir nhwo iir nwokaiya, aniya?

42 Mi kira, kiriir nomiyauwin siirin panin panina ninokninkinkin? Nomiyau, kara paekasima kiriir nhwo siir nwowa saiir haiyam mini. Mi kira paemir komiia kiriir nhwo iir nwowa saiir biri ninokninkinkin, aniya? Kira niksisaeyan inkamkin! Biyin kira, kiriir nhwo iir nwowa paemir komiia saiir tiki hai. Mi kiriir nhwowin wadie nwowi mi mhoiya kira paekasima kiriir nomiyauwin siir nhwo iir nwowa saiirin wi haningai hai. Iriig.

*Pae biyeyin siya nae biyeyar mi budikin
(Mt 7:16-20; Mk 12:33-35)*

43 Pae miyikin siya nae biyie bi budikin. Mi iriipi hiriinan pae biyeyin siya nae miyik bi budikin.

44 Iya inkamin siya bidi kiginokninkinin ti paenid hininin tabgin o amka. Inkamin amin nio siir hiranka bi nirkuuwigin. Mi inkamin tabnidim pae twaa siir hiranka biri whinaigin. Ningaka.

45 Iikamin paenankim. Mi inkamin kwoin miyikakin, siya mi miyik miriyyin mi inkamin kwoin biyekakin yio wi mi biyie mirii. Ti hinin diminim. Yai aeya boinkiiigiyim mi kima

dinokninkinki ti inkamın siir mhi kwoınim ti dimin hininın bidi yinkinukikaiyin. Iriig.

Omaka miriini siyu whisko

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ Mi kima kariirin hinina dimusi nikiuwi, Biyan Inkam Komii Biyan Inkam Komii mi kima kariir yai wakaeyokna karamae dimusi nwowi?

⁴⁷ Yipiki iikamkim kariir yai aiirim nitim mi kariir yai aiir wakaeyam nitim. Mi ha wakaeyoknaım, ti iikam hininım yım hiningim.

⁴⁸ Ti iikamım yım sima ti inkamın omaka miriıyın siir hiriınankın. Biya siya ie komii iir iki opnainam mi yinım ina inansiingiyım mi op komiıyın siya ha niunaniyın mi owie komiıyın ha mi aikinani mi ta omaka gobmi wanmi bi swoki kinmimınka. Niıngaka. Dimusi rani, siya omaka miıyık bidi sibgu miriıyın.

⁴⁹ Mi inkamın kariir yai bidi wakaeyın. Mi siya biri wakaeyoknakın mi yio ini ti inkamın ie ida haimbwaenaeyın mi ie mi sibgu priigi karamae nwowiıyın, ini siir hiriınan ywowın. Mi mhoıya op komiıyın ha nakiınamainiyın mi ini omaka aiırar kaiıomai namiyamın. Jisıs siya simiirın hiriınan boınkin. Iriig.

7

Jisıs siya sauan isidın simiir biyan inkamın siir miı miriıyın siir haiswonıskigın

(Mt 8:5-13)

¹ Jisıs siya ha boın digiyın iikamım simiirın mi siya simiir haıburgigın mi om Kapaneam hiriir yimbıyam.

² Mi nu Rom hiran sauan isidin simiir biyan inkamin siya, siir miyan inkamin siirima naingwonanaeikin mi siya niya ma komiika, siya nao kingiina nwokin.

³ Ti simiir biyan inkamin siya Jisis siir yai bidi iki wakaeyin mi siya iki Juda simiir biyan inkamin simiir yikropki sima Jisis siir nikiunakiyim. Mi siir miyan inkamin siir haiswoniski haiginiuwim.

⁴ Mi sima Jisis siir hiriir nimbiamin mi kimidiniya sima yikiuwirwirna siirin. Tiki inkamin siir biyan inkamin siya inkam biyeiki mi iuwi. Niingaka. Inkam wadie ieyargin mi kira siirin sibgu tirhaiginu.

⁵ Siya Juda krimiir iikamin simiiramar naingwokwonanaeikin mi krimiir omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya sairin siyar mriiga.

⁶ Mi sima ta yaiya ha boindigiyim mi Jisis siya ini simakar yinkin amin. Mi iya sima ti inkam makakin siir omaka kingiin namwowiuium mi biyan inkamin siya siir nomiiyau nhirim simiir yikropki Jisis siiram siyu hir napiyiskai boinwinam. Mi sima hinina yaboini, Inkam Komii! Kira yaki prii it, an kara inkam miyik rani mi kira kariir omaka airin pa nit rani. Niingaka.

⁷ Mi an kara iriipa hiriinan kiriiram paninsi mi itsi. Kara ha naingwowi, kira yaiarar boinki mi kariir miyan inkamin pi wadie nwoki okiyim.

⁸ Dimusi rani, an kara ini inkamin inig komigakin mi kariir hauuwiyin, ini siir aowa ywowin. Mi an kararun ini sauan isidin kara kigriraowiyin ini simiir kou ywowin. Mi kara iki nwirni boinkiyim mi siya pa mi ami mi kara nwirniyin iki hinina boinkiyim, kira wit mi siya pa mi iti mi kara

kariir miyyan inkamın siirın ha boiniyim, kira ta mi hinına saiir mirii mi siya pa mi mirii.

⁹ Mi ii Jisis siya ta yai aiir wakaeyın mi siya ini hindara yanaakiyın. Mi siya ti iikam isid komiiyın siir mhoyiya nwokiyım simiir haiyugkaokiyın mi hinına boınki mi Isrel hıran iikamım kara ta hiriinan naıngwo tıbmii saiir biri kigin. Niıngaka.

¹⁰ Mi ti biıyan inkamın siya nikropkiyım kamım sima ina swoki amım simiir omaka hiriir mi sima kigni ti siir miıyan inkamın wadieki wadie bidi swoki okiyın. Iriig.

Jisis siya igabae ıra saiir yınisimın siir hais-wonıski okwonaowidgin

¹¹ Mi mhoyiya Jisis siya om komii whırın siir yam, siir inigin Nen. Mi kamım siir kigna miriiyım mi iikam isid komiiyın saıka nınkın amkın.

¹² Mi ii siya om komii siir omwoıs kingiin nwowamın mi iikam isid komiiyın sima ti isidin inkam wırın siir nio haiginamım sima om komii siir omwoıs hırankı napnımbinani. Ta igabaeya saiir yınisim nwırkınwıruwan sisiyairgin. Mi om komii hıran iikam whiekakım saıka nınkın itkim.

¹³ Mi ta iıya Biıyan Inkam Komii siya saiir kigiyyın mi siir kwoının saiirsiiyın naıngwoyımıyok pranae biri swoki kınkın. Mi siya saiir boınki, kira kipi nou.

¹⁴ Mi siya kingiin ha namın mi ta hiıya inkam wırın siya whına saiir yonkwoki. Mi ta hii aiir hainamım kamım sima ini hindara yamıkwoıuım. Mi siya siir boınki, whranisım, kara kırıir boınki, kira dınsiin okwoki.

15 Mi whranisimɩn niki aonamɩn siya ina yinsiin idwokiyɩn mi siya ina boinaikiyɩn. Mi Jisis siya siirin ina swoki boinkiyɩn siir apu aiiram.

16 Mi iikamɩm sima asi nididgɩm. Mi sima ina yomboin ididnamɩm, amburii, tiki profet inkamkɩn. Mi sima ini Adi Komii krimiir Wanɩn siir inig iirar hainanɩm mi sima boin, profet inkam komii nwɩrɩn krimiir bopwoniya tir bidi yimbiniyɩn, Adi Komiiyɩn bidi yimbiniyɩn siir iikamɩm simiir nanmaiwarkainam.

17 Mi ti dimɩnɩn Jisis siya tirkiyɩn siya ini nu Judia siirar haigiririr boinamɩm mi nu maeyau nu Judia siir kingiin hir nwowɩm simiir warar. Iriig.

*Jon siya siir kigna mirii inkam nwiso sowiirɩn
Jisis siiram yikropki
(Mt 11:2-19)*

18 Mi Jon siir kigna mirii kamɩm sima dimɩn whiekakɩm Jisis siya tirɩm, Jon siir boinmauu mi siya inkam nwiso sowiirɩm boinki, sowa siirɩm nitɩm.

19 Mi Biyan Inkam Komii siirɩm yikropki mi siirin hinina tini sriiyɩu mi kira ti profet inkamɩn nitɩm boinɩn siya mi krɩma kiriirɩm dwokwokɩn, iyie? Siya rani, nwirkin?

20 Mi iya sowa Jisis siir hiriir nimbiamo. Mi sowa hinina boin, Jonɩn op baptais haiginiuwiyɩn kiriirɩn siya nikropkikɩn kiriirɩm nitɩm mi siya boin mi kira ti inkamɩn profet inkamɩn sima boinɩn nitam siya. Iyie? Krɩma wi yaeya inkam nwirɩm dwokwokɩn?

21 Mi taki iya Jisis siya iikamɩm mapai mapaikakɩm kasaka biri haiswoniskikɩn. Mi iikamɩm uridyɩu biyekakɩm ha haiswonimniskigi

mi iikam nhwokwisae kasaka biri diriraerarkikin mi sima ina swoki kigomokiyim.

²² Mi Jisis siya Jon siir kigna mirii inkam nwiso sowiirin hiniina yowarkii boin, kowa ha dam, Jon siir tini boinmimauuu ti diminim kowa kig namim mi kowa wakaeyim simiir mi nhwo kwisaeyim ha swoki kaokiyim mi iikamim iga bibiyie nwowim ina swoki sibgu apririramim. Mi iikamim paowaigi piskomkopouwim sima ini wadeyar swoki okiyim. Mi inkam wirim ina swoki insiin idwowim mi inkam paeprikabim sima ini Adi Komii siir yokwo yaiwin miyika sairar wakaeyim.

²³ Yipiki inkamkin siya io kariir nwo karamae nwowiyin siya ha maingimainga. Mi siir naingwo tibmii kana mi siya hiriyar maingimainga yokiyoki.

²⁴ Mi inkam nwiso Jon siya nikropkiyo mi sowa ina swoki amo mi Jisis siya Jon siirin iikamim simiir boinmauu. Mi siya ina boinin, kima maeyau nu siin apa saiirin dimu dimin kigam namkim? Mi kima tari au whirin opudgi hugswoswowin siir kigam namkim. Aniya? Ningaka.

²⁵ Kima dimu dimin komii kigam namkim? Mi kima tari inkam nwirin yuis miyik miyik niyin siir kigam namkim, aniya? Mi inkamim yuis miyik niyim mi dimin taemin miyik miyikakim sima ti hiriinan inkamim yim ini inkam komiiyim nu kigriraowiyim simiir omaka hirar nwowim. Jon siya ti hiriinan inkamin siya rani.

²⁶ Kariir boinmauu, kima dimu dimin kigam naingwowi profet inkam? Ihi kara kimiir boinmauwu, siya profet inkamaingin mi siya

ini profet nhirim simiir haiburin.

27 Ti inkamin Jon, Yokwo Komii saeya hinina boinkin siirin, wakae, kara inkamin kariir yaiya saiir boinmimauuwanin wi siir nikropki mi siya wi kariir biyar namkwokini. Mi kariir siyiuin wi siyar kisosop haigikwokini.

28 Kara kimiir boinmauwi Jon siya inkam komiikin mi siya ini inkam komiiyim yopiigim naokainam ini simiir haiburim mi tiki isidin iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir sima inig komiigag wao rani. Ningaka. Siya ini simiir aowa ywowin.

29 Mi iikam whiekakim mi kamim omom omomi umir haiiyim sima ta Jisis siir yai aiir bidi wakaeyim mi sima Adi Komii siir inig iirar hainanprapraskiyim mi sima ini siir yai aiirar wakaeyoknam mi sima op Jon siir hiranki baptais.

30 Mi Farisi kamim mi kamim siyiu komii komiiyim simiir ninokninkiniyim mi siyiu miyyikin Adi Komii siya hauuwin, digiumii siir haimriyugig. Mi Jon siya simiirin op paninsi baptais haiginusi.

31 Mi Jisis siya simiir boinki, ti iikamim nuanim tapa digiumii Adi Komii siir haimriyugigim, kara simiirin panin panin iikam nimbini haiginuwi, sima panin panin iikamkim? Mi kara pi kimiir boinmauugi.

32 Sima ini yinisimnan ywowim maeyaua nae haiginiya simiir yopii ad aka namiyim saiir hiriinan. Mi iya sima maeyaua nae haiginiya saiir nwowim mi sima yinisim nhirim simiirin hinina boinki. Mi krima kid ina masim kimiiramini mi

kima mwai wao rani. Mi krɪma tisa nouuboponim mi kima krɪma nouuim pi boriisopi.

³³ Jonin op baptais haiginuwiyin ha nitin mi nae op wain minim ina haiyakiyim. Mi kima hinina boinkim, uridyiu biyeyin ini siir piu hir nwowin.

³⁴ Kara Yaowae Adin ninomor kou hiranin bidi yitin. Mi kara nae op wain mina mi kwiyae aeikin. Mi kima boin, kigi! Tiki inkamin siya hunan naeikin. Mi siya waina mi kwiyaeikin. Tiki inkamin kamim omom omomi umir haiyim mi kamim dimin biyekakim simiir nomiiyaugin kima hinina boinkim.

³⁵ Iikamim Adi Komii siir siyiu imiir napim mi iikam nhirim sima hiriinan kigiyim mi sima ina yaingwokiyim Adi Komii siir siyiuin mi siir yayim sima wadieki wadie kingim. Jisis siir yaiya hiriinanka ini dig ywokiya. Iriig.

Wig ira dimin biyekaka wa Jisis siir iga air niyopka

³⁶ Mi Farisi inkam nwirin Jisis siirim yikiugi nae siir omaka hir nidwokai aeyim mi siya ina iiyamin mi nae ini saika ini idwokai aeyuin.

³⁷ Mi wig ira dimin biyekaka ti om iir nwoka. Saeya wakaewin Jisis siya Farisi inkam nwirin siir omaka hir naei. Mi ta wiga saeya wa mobin puui miyikakin ira hai mi saeya ina yita.

³⁸ Mi wa mobin ha hainaniyin mi saeya Jisis siir igmii kingiin ha nini idwowa mi saeya ina youa. Mi saiir ouwobim ini siir iga aiirar yauni hougin iuim. Mi ini saiir mwowan kana saiirar yinak whwosinkiya. Mi ha ninak digiya ini siir igrɪb

iiirar yankabmamaɓra. Mi saeya hariinan tir digiya mi wa ini siir iga aiirar iyopa.

³⁹ Mi ti Farisi inkamin Jisis siir nikiuna aeyin nae, siya ti diminin siir kigiya mi siya hinina yaingwo mi ti inkamin siya profet inkam kinginiuwi mi siya pa ninokninkini ta wiga in siir nokwowa saiirin mi saiir siyu iir warar. Ta wiga saeya dimin biyete tiran wiga.

⁴⁰ Mi Jisis siya hinina boin, saimon, kara yai nhirim kiriir boinmauwam mini. Mi Saimon siya boin, inkamin iikam nowomwarkaiyuwiyin kira kiriir yayim ha boinki.

⁴¹ Mi Jisis siya boin, inkamo nwise nwowi sowa umirim hindara niki prihainaniko inkam nwirin siir hirankin. Mi nwirin paeyarim iur mi nwirin paeyarin hara mi hai.

⁴² Sowa tiki umir iir swoki hauukiyyu dig nwo rani. Mi tiki inkamin siya ina kisina boinin, kowa umir kariir kipi swoki hauukiyyu, yo dimin komii rani. Yipiki sowiir nwirki wi maigimaiga komiigak nwowi ti inkamin siirim?

⁴³ Mi Saimon siya hinina yowarki boin, kariir kwoinin hinina naingwowi ti inkamin umir komii haiyin wi siyar nwowi maigimaiga komiigakin. Jisis siya boin, wa kiriir yaiya kaimwoka.

⁴⁴ Siya ha boin digiyin, Jisis siya ta wig aiir kwakaowin mi siya Saimon siir boinki, kira ta wiga tir nwowa saiir kigi. Kara kiriir omaka napninopkainaniyin mi op kariir iga aiir hisokim bi swoki hauugin. Ningaka. Mi ta wiga saeya kariir iga saiir ouwob aiirar hisoka mi ini saiir kan aiirar yinak waisinkiya.

⁴⁵ Mi iya kara kiriiram nin, kira kariir

bi nankabmamarwinkin. Nningaka. Karar napninopkainaniyin mi saeya ini kariir igr̃ib iir̃ yankabmamaranaeya.

⁴⁶ Mi kira wa piuii miyikakim kariir mwo biri swoki aokin haiginugin. Nningaka, ta wiga saeya wa miyikni saeyar hisok haiginugin kariir iga.

⁴⁷ Kara kiriir boinki, saeya kariiramar naingwo kini. Ta wiga saeya aknainan nisiimauuga iikam whiekakim simiir. Dimusi rani, saiir kwoin komiiyin kariiramar naingwo kinga mi kara saiir dimin biye biye whiekakim simiir asi haiyoprimdiyumiigi swokikim. Mi kara inkamin dimin biye sim tirin siir haiyoprimdiyumiigi, ti inkam hiriinanin siya kariiramin haimisima naingwowi. Mi siya ta yai aiir ha boin digiyin.

⁴⁸ Mi Jisis siya wig aiir boinki, kara kiriir dimin biye imiir bidi haiyoprimdiyumiigiyim.

⁴⁹ Mi iikam nhirim ta hiya siya nidwokaiya saiir nwowim sima sima yomboin amboinim Yipiki siya pi krimiir dimin biye biyeyim pi simiir haiyoprimdiyumiigii?

⁵⁰ Mi Jisis siya ta wig aiir boinki, kiriir naingwo tibmiya kiriir dimin biye biyeyim saeyar haiyoprimdiyumiigi, kira ha dam mi kiriir mhi kwoinim hiinsima dwonam. Iriig.

8

Wig nhirim sima Jisis siir mhoiya yapnam

¹ Mi mhoiya Jisis siya om komii komii ikim mi omisisim ikim simiir hiriir yapnam. Siya Adi Komii siir yaiwin kibi aiir boinimauugin iya Adi Komii siya digworaekwo whiekakim nuanim

simiir kigirkakana mi kam iuur nwiso ini saikar yinkin amim.

² Mi wig nhirim biya Jisis siya haiswoniskiyim uridyiu biyekakim mi makak makak ikim sima saika yinkin apnam. Ira Mariaka, Makdalanka. Biya Jisis siya uridyiu biyeyim saiirin iriyyar nwisa haiswoniski.

³ Joana saeya inkam nwirin Susa inkam komiyyin Herot siir yaimin dimin winiyyin siir wig aeya mi Susana saeya mi wig nhirima sima ini saika yinkin amim. Ti wigim sima Jisis mi kamim siir kigna mriiyim simiir nae digworaekwo imiir whindiraerar hauu aekim simiir yapayapa umir imiirar. Iriig.

*Inkam nwirin wit nid nitkinkin numir
(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)*

⁴ Iikam nhirim ha niki woknaniyim om komii komii nhirim simiir hirankin, Jisis mi iikam whiekakim ha nahaingiriyiuniyim. Mi Jisis siya boiniyo yai kwira simiir boin,

⁵ Inkam nwirin witnidim siir numir hir nitkinim namkin mi siya ha nonkwo krimkrinkii itkinamin mi nhirim siyiu hir yamikiigiyyiu mi ini iikamkim yinkin okwo brombrop namim mi ipiyyin minim sim yatkikin idwo aenamim.

⁶ Mi witnid nhirim maeyau siiyakaka saiir nakaiyim, yim ha whakiyim mi nuin opkak bi nwokin mi ti witnidim ina waiyugusnamim.

⁷ Mi witnid nhirim urid nimiridgakin siir bopwoniya nakaiyim, yim ini sima yisirimdinunamim.

⁸ Mi tiki witnid nhirim nu miyyikni nikiiyim mi sima ini wadiyar whaknaiinamim mi ini nae

hoimkakar budkiyim mi simiir nhirim wowira wowira kamarim iriyar iriyara bud. Siir yayim ha digiyim mi Jisis siya ina swoki boinkiyin, kira inkamin wingakairgin ta kariir yai aiir waka, kira sibgu daingworinu kripkai. Iriig.

*Ta boiniyo yaiya saiir yaimwo aeya
(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)*

⁹ Mi kamim siir kigna mriiyim sima Jisis siir srii, wari boiniyo yaiya saiir yaimwokiyaimwowa paninga?

¹⁰ Mi siya simiirin hinina yowarki boinki, Adi Komii siya simiir yaimwok yaimwom aowa aowan yayim kimiir bidi boinmimauuwun, iya Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, kimiir bidi boinmamauuwun iki boiniyo yai ara kara boiniyim simiir nhwowim isa kigim mi winim isa wakaeyim, sima ninokninkin wao rani, ti dimin iirin. Iriig.

*Wit nidin siir boiniyo yaiya saiir yaimwo aeya
(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)*

¹¹ Taka boiniyo yaiya saiir yaimwok yaimwowa hininga, tiki witnidin Adi Komii krimiir Wanin siir yai aeyarga.

¹² Mi ti witnidim siyiu nikiiyim, yim ini ikamim Adi Komii siir yai wakaeyim simiir hiriinan ywowim mi mhoiya Setan siya ina swoki itnoutninkiiyim, simiir naingwo tibmiini siyiuin siir kikinokou mi Setan siya ha naingwokin simiirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaesi.

¹³ Mi witnid nhirim maeyau siiyakaka saiir nikiiyim yim ini Adi Komii siir yai wakaeyoknam mi sima ini maigimairga ywowim mi ta yaiya

simiir kwoina bi nigruramka simiir naingwo tibmiiya komii bi nwoka sima ha miisima naingwo tibmiigim, iya simiirin dimin whirkin kinankiuwiyim mi simiir naingwo tibmiiya asi niki iuguski.

¹⁴ Mi witnidim uridin nimiridgakin siir bopwoniya nakaigaiyim, yim ini iikamim Adi Komii siir wakaeyoknaeyim simiir hiriinan yowim mi iya sima ha napnamim mi hikpai hikpaiyim mi maigimaigaim umir digworaekwowim nu tiranim ini simar yisirimdinu waigiyim mi simiir naeyim miyik paninsi budsi.

¹⁵ Mi witnidim nu maeyau miyik nikiyim yim ini iikamim Adi Komii siir yai aair wakaeyokna nonkworinukripkaiyim mi simiir mhi kwoinim hiinsima nwowim ini simiir hiriinan ywowim. Mi simiir kwoinim Adi Komii siirim naingwo tibmii kingim mi sima siir yai aairar wakaeyokna diriraerar yokiyokiyim. Yim ini ti nae whiekakim numiran sasaeyim wai sibgu okiyim simiir hiriinan ywowim. Iriig.

Sima yikidin niuyaeiyin two aowa hangumu haigikin

(Mk 4:21-25)

¹⁶ Mi inkamin sima yikidin niuyaeiyin siirin twoni biri higriniuwikin mi hi aowa biri haigiprakaiigim. Ningaka. Siya romiyasin bopwoniya nwowin siir ninankiigin. Mi iikamim sima omaka hiriir napninopkainami mi sima pi pae aairar kigami.

¹⁷ Tariinanin dimin nhirim aowa aowa nwowim mi sima mhoiia wi idowiyar nimbiam. Mi dig-

woraekwo nhirim inkamki higriniuim mi mhoiyya wi Adi Komii siyar haiginki idowiiya mi iikamim sima siirin wa kigi.

18 Kima mintarao mi kima yayim sibgu wakaeyokna. Yipiki inkamkin ninokninkin miyikak nwowin mi Adi Komii siya siirin wi hiriinan ninokninkin miyik aiarar swoki inkin hauugi. Mi yipiki inkamkin siya kwoinarar naingwowi siir kwoinawu hirar ta yai sair nonkwowim mi ha wakaeyoknaei mi hiriinan inkamin yai miyikim siir kwoinawu hirara nwokaiyim, ti yayim simiirin wi Adi Komii siyar swoki hai siir hirankin. Iriig.

*Jisis siir apu aeya mi siir nomousisim ima
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

19 Ta iyya Jisis siir apua mi siir nomousisimim sima siir kigam nitkim mi iikamim ini yinkinukikinim mi sima siir kingiin paninsi yamsi.

20 Mi inkam nwirin siir boinki, kiriir apua mi kiriir nomousisimim sima ini yab hir nokwowim, sima kiriir kigam mini.

21 Mi Jisis siya ina yowarkii boinin, yipiki iikamkim Adi Komii siir yai miyika sairim naingwo tibmiyim mi ha wakaeyoknam, yim ti hiriinan iikamim yim kariir apu mi nomousisimkim. Iriig.

*Opud komiyya Jisis siya boinkiya ina digiya
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

22 Mi iigwira Jisis siya mi kamim siir kigna miriirim sima ina kwirinamim i kopsim ira sair.

Mi siya simiir boŋki, krɪma pɪ whiɪgbid yarmiia namɪ. Mi sima ɪna yamɪm.

²³ Mi isɪma ha hugainama mi Jisɪs siya nhwo bɪdi whwonkaiyɪn mi opud komii kwɪra ha hugnat-maiya mi opa pariiparii mɪrkɪmɪrka nɪnkɪnɪm ta i aiirɪn. Mi sima nwomainaiinamɪm pariipariisɪm.

²⁴ Mi kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm, sima Jisɪs siir yamɪ ɪnɪdguwɪu mi sima ɪna boɪnɪm, Biyan Inkamti, Biyan Inkamti, hae, nɪmbi nwomainai-inamiri. Mi siya ha nɪnsiɪn ɪdwokaiyɪn mi ɪo tɪ opud hɪnɪn komiia saiir ywoki. Mi opud hɪnɪn komiia ɪna dɪgiya mi opa ɪni mokmokwaiyar yomaikiya.

²⁵ Mi siya simiir boŋki, kimiir naɪngwo tɪbmiiya ɪni pɪnda yama? Mi sima ha nɪdidɪm mi ɪna yɪnaɪngwoyɪmiyokɪm. Mi sima sima yɪmboɪn amboɪnɪm, tɪ yɪpɪkɪn? Tɪ opud hɪnɪno sowiir boŋkiyɪn mi sowa ɪni siir yai aiirar wakaeyok-nakiyo. Iriig.

Jisɪs siya inkam uridyɪu biyɪekakɪn siir hais-wonɪskikɪn

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Mi mhoiia sima ɪna kignaidamɪm Gegesan iikamɪm simiir oma hɪriir. Tiki omɪn ɪni nu Galili siir whiɪgbid yarmiia nwowɪn.

²⁷ Mi Jisɪs siya isɪma saiir haiburgigɪn mi ha kumamɪn mi inkam nwɪrɪn tɪ omɪn siir hɪrankɪn, siya ɪna yɪtɪn siirɪm. Mi uridyɪu biyɪe nhɪrɪm tɪ inkamɪn siir nwokɪm. Ɔi haruwa rani tɪ inkamɪn siya yɪus bɪri kaigɪn mi siya siir omaka bɪri nwowikɪn. Nɪngaka. Mi siya siyanowɪm inkam kikaiiyɪm simiir nwokɪn.

28 Mi iya siya Jisis siir kigiyin mi siya ha kauwaeyimiyok ougiyin mi siya ogmwo ini siir igmiiga kingiinar ini hiiwuiun mi siya ina kauwok boinkiyin, Jisis o! Adi Komii ninomor kouanin siir yinisimin, kira kariirin dimu tiram mini? Wakae! Kira kariirin hik kipi hauu.

29 Mi Jisis siya ti uridyiu biyeyin siir boinki, siya ti inkam iir haiburgigin. Ii kasa rani, ti uridyiu biyeyin siya nonkwowin ti inkamin siir. Mi kamim inokinok siir kigiraowiyim, sima siirin weyinsopni (sen) mi tidop (hankap) kurindinuwikim siir iga in imiirin. Mi siya ti weyinsop minim pi simiirar mi anka bimbir nami. Mi uridyiu biyeyin siya siirin maeyau siin apa nanga inkam karamaeya siirin pi hiriir mi inkin aeyokiyok nami ti inkamin siirin.

30 Mi Jisis siya siir sriigi, kiriir inigin yipikin? Mi siya boin, kariir inigin uridyiu biye whiekakim. Dimusi rani, uridyiu biye whiekakim ini siir yaninkinuuwuiim.

31 Mi ti uridyiu biyeyim sima ini Jisis siirima kauwoknanaekiyim, kira krimiirin ie biyeyin paekakin siirim kipi niyopriyugi.

32 Hu isid komii whirin ti mhu kopsim whirin kingiina kwowin siir naekim. Mi ti uridyiu biye whiekakim sima Jisis siirim asi kauwok boinaekim. Kira krimiirin ti hu isid komiyyin siirim dikropki. Mi Jisis siya simiirin asi kigninkin amkikin.

33 Mi ti uridyiu biyeyim ti inkamin siir haiburgigin mi ti huim simiir puar yamkiyim. Mi ti hu isid komiyyin mhuuku hiranki niwitnaniniyim mi ini siyapai amounana

saiirar yamim. Mi sima ini ta whii aiirar yani amaimaiyuwim mi sima opa ha kwiyaeyim mi sima ina yaonamim.

³⁴ Mi kamim ti hu imiir waikaowiyim sima ti dimin iir kigiyim mi sima ina yidam namim. Mi ta yaiya sima ina haigiririr boinama iikam whiekakim hinda tindanim simiir.

³⁵ Mi iikamim sima ti diminin siir ini kigu. Mi sima Jisis siir hiriir nimbiamim mi ti inkam iir kig uridyu biyeyim siir bidi haiburgigim. Mi siya yuis bidi kaiyin mi siir kwoinin ini wadeya nwowin mi siya Jisis siir igmiiga kinginar nidwowi. Mi iikamim sima hiriinan kigim mi sima ina yididgiyim.

³⁶ Mi iikamim ti diminin siir kignakiyim sima iikam nhirim simiir boinmamauu siyuin Jisis siya haiswoniskiyin ti inkamin siir.

³⁷ Mi iikam whiekakim Gegesa hiran nu maeyauwim sima Jisis siir boinki, kira krimiir haiburgik mi ha dam. Sima nidid prasae bi kikinkim mi sima hiriinan asi boinkim mi Jisis siya isim aiir kwirii mi siya namim swoki minkin.

³⁸ Ti inkamin uridyu biyeyim sima haiburgigin, siya Jisis siirim kauwok boinanaeki, kara kinaka nami. Mi Jisis siya siirin ina swoki ikropkiyin mi ina boinkiyin,

³⁹ Kira kiriir oma hiriirar swoki am. Mi dimin whiekakim Adi Komii siya tirkiyim simiir tini boinmamauuwu. Mi ti inkamin siya ha namim mi ti yayim iikam whiekakim om komii siir hiranim ini simiirar boinmamauuwuwin dimin whiekakim Jisis siira tirim simiir. friig.

Jisis siya haiswoniskikin wiga siir yuis

*nonkwowa**(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)*

⁴⁰ Mi iya Jisis siya ha swoki amɛn whigbid yarmiiya hiriir mi iikam whiekakim sima hirar nwowinim mi sima siirin ina boin maingimainga winim.

⁴¹ Mi inkam nwirin ina yimbiniyin siir inigin Jairaskin. Siya maeyauwa iripa yai boinaiya huuyokiyokaiya saiir biyan inkamkin. Mi siya igmwowin Jisis siir igmiiga kingiinar ini huuu mi ina kauwok boinaekikin, kira kariir omaka wit.

⁴² Mi siir yinisima irki iruwaka mi saeya yinkopaka. Mi saiir biewiyim iur whisko. Mi saeya naowamar tiri. Mi Jisis siya ha napnamin mi iikam isid komiiyin sima ini Jisis siir mhoiyar yamim. Mi sima ini iripa iripa yonamim.

⁴³ Mi wiga ira nrowi, inokinokin saeya piu biyeka napidwodwomaimiiga biewiyim iur whis, kamim paowai udiyim simiir nwirkin saiir ma aair bi swoki owaiginukin miyik. Ningaka.

⁴⁴ Mi ta wiga saeya Jisis siir digiwa kingiin ha nita mi saeya ini siir yuis prieiya saiir mwois iirar yaka onkwokiya mi saeya hiriinan tirkiya mi bi kimiminkika ta piu biyeya saeya nwowa ina yinkisanakiya mi mhoiya saeya bi swoki imbiyamka.

⁴⁵ Mi Jisis siya sriigi, yipikin ina kariir naka onkwokiyin? Mi iikam whiekakim ina boinkiyim, an ninga, an ninga. Mi Pita siya ina boinkiyin, inkam Komii iikam isid komiiyin wasi kiriirar nokwoyokaiyim, simar kwakikin namkim.

⁴⁶ Mi Jisis siya boinki, ina kariirin nwirka nonkwokikin. Mi kara ina kinankiugiyin, kirie

nhirim kariir bidi haiburgigim.

47 Mi ta wiga saeya ninokninkinkiya mi saeya ini nidid komiigakar yowa mi saeya siirsi bi swoki imprioka mi saeya igmwo ini Jisis siir imiiga ini hiiuwuwa. Mi iikam whiekakim simiir whwonkam ida saeya ina boina, iya kara Jisis siir yuis aiir nonkwokiya, kariir ma biri kimiminkika saeya ina digiya.

48 Jisis siya boinki, kariir yinisim yinkopak, kiriirin kiriir naingwo tibmii miyika saeyar nwowaiginugika mi kira ha dam mi kiriir mhi kwoinim hiinsima dwonam.

49 Mi Jisis siya ha niki boinaiyin mi biyan inkamin Jairas, siir omaka hiran inkamin siya ha ninin mi ina ini boinuwun siirin, kiriir yinisim yinkopaka bidi yaonama. Kira inkamin dimin taemin nowimwarkaiyuwiyin kiigi siir kipi ninki.

50 Mi Jisis siya ta yaiya aiir wakaekiyin mi siya Jairas siir yai anaka hinina yowarkii boin, kira kipi nidid. Mi kira hindara daingwo tibmii iski mi kiriir yinisim yinkopaka saeya wi miyika nwoki owim.

51 Mi Jisis siya Jairas siir omaka hiriir yam mi siya iikam whiekakim simiirin omakanau hiriirin saika biri kigninkin apninopkai namkim. Ningaka. Pita, Jon, Jems mi ta yinisim yinkopaka saiir yopii ad owa simasimar yapninopkainam saikan.

52 Mi iikam whiekakim sima ta yinisim yinkopaka saiirimar nanka ninougim mi sima hirar nounanaekim. Mi Jisis siya simiir boinki, kima kipi nou, saeya biri naoka, saeya nhwo whwonkaii.

⁵³ Mi sɪma siirɪn yaibu prasae biri niekim. Dimusi rani, sɪma bɪdi yɪnoknɪnkɪnim, saeya bɪdiya yaonama.

⁵⁴ Mi Jisis siya ta yɪnisim yɪnkopaka saiir ɪn aiir yonkwoki mi ɪna boɪnkiyɪn, yɪnisim yɪnkopak, kira dɪnsiingi.

⁵⁵ Mi ta yɪnisim yɪnkopaka saiir pɪugɪna ɪna swoki ɪta saiirim. Mi biri kimimɪnkika saeya ɪna yɪnsiin idwokiya. Mi Jisis siya sɪmiir boɪnki, kɪma nae nhɪrim saiir hauu ae.

⁵⁶ Mi ta yɪnisim yɪnkopaka saiir yopii ado sowa ɪni mounana sinkaokiyo. Mi Jisis siya sowiirɪn ɪna boɪnkiyɪn, ti dimɪnɪn siirɪn kowa inkam nwɪrni kipi swoki boɪnmauu mɪmɪn. ɪriig.

9

Jisis siya kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm mi sɪmiir hauugin

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Jisis siya kam ɪuur nwɪso siir kɪgna mɪriiyɪm sɪmiir yɪkiuna ɪrɪpa haɪngiriyɪuim mi siya kɪrie komii mi ɪnig komii sɪmiir hauuwɪm. Uridyɪu biyɪe biyɪeyɪm mi mapai mapaiyɪm sɪmiir hais-wonɪmniskiiyɪm.

² Mi siya sɪmiirɪn ɪna yɪkropkiyɪm ɪiya Adi Komii siya siir digworaekwowɪm sɪmiir kɪgɪrkakana saiir boɪnmɪmauuam mi makak iikamɪm sɪmiir mi ɪnimniskiiyɪm.

³ Mi siya sɪmiir boɪnki, kɪma digworaekwo wara kipi hai apnam mi kɪma nae mɪnim mi umɪr hoknɪbɪm mi paekopɪm hogwokwo apiyɪm sɪmiir wara kipi hainam. Mi kɪma yɪuɪso kwokwɪsa kipi hainam.

4 Mi omaka kima napnɔnopkainami mi sima wadie kimiir nwowɔni mi kima ta omaka aiirar dwokripkai. Mi ti om iirɔn wi ta omaka saiir hirankar haiburgig.

5 Mi sima kimiirɔn simiir omaka hiriir namamɔn wadie nwowɔn karamae nwowi mi kima ti om iir haiburgik. Mi nusɔn imiir dikrimkrɔnkiigig sima wa ninoknɔnkiim, krɔma miyik rani.

6 Mi kamɔm Jisis siir kigna miriim sima ina yitkrɔnkiim omom omomɔm simiir mi Adi Komii siir yaiwɔn kibiya saiir yapboimamauuam mi iikam makakim omom omomanim hinda tindanim simiir warar mi inkɔn haiswonimniskiyam. Iriig.

Herot siya Jisis siir yai wakaekin

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

7 Mi inkam komiimɔn Herot nu Galili kigriraowiyɔn ti yai whiekakim simiir wakaekiyɔn mi siir kwoɔnɔn ini hindara whriewhriekiyɔn. Dimusi rani, nhirim ha boini, Jonɔn op baptais haigɔnuwiyɔn ieyankɔn bɔdi swoki insiɔn idwowɔn.

8 Mi nhirim hinɔna boin, Ilaija bɔdi yimbiamɔn. Mi nhirim hinɔna boini, biyan profet inkam nwirɔn bɔdi swoki insiɔn idwowɔn.

9 Mi Herot siya hinɔna boinki, Jon siir niimɔn karar bɔdi kaigripiiyɔn. Mi ti inkamɔn siya yipikɔn kara ti siir yaiya hinɔna wakaewɔnɔn, ha? Mi siya Jisis siir kigam mini. Iriig.

Jisis siya naeyim 5,000 kamim simiir hauu aekim

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jo 6:1-14)

10 Mi aposel kamim ha swoki itim mi dimɔn whiekakim sima tirim sima Jisis siir ini boimimauuni. Mi siya simiirɔn warar yinkɔn

ikunam mi sima iikam nhirim simiirin hiarar haiburgik mi simasimar yam om whirin siirin. Mi ti omin siir inigin Betsaidakin.

11 Mi iya iikamim sima wakae digiyim mi sima ini siir mhoiyar yamim. Mi sima siirim ha namim mi siya ini maigimaigra ywowinin simiirin. Mi siya Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana sair yowomwarkaiyu simiirin mi iikamim makakim, simiir warar mi inkim haiswonimniskii haiginu.

12 Mi iya beyin ha nikiiyamtibin, kam iur nwiso siir kigna miriiyim sima ha nitim siirim mi sima boin, kira iikamim simiir dikropki sima iki om nhirim hinda tinda nwowim pi simiirim nwoki amim mi sima pi hir nwoki whwonkaowiyim mi nae minim pi hir nwoki inkiguna aeyamwiyim. Whisarii rani, ta maeyauwa krma nwowa om karamaeka.

13 Mi Jisis siya simiirin igao yaigakar ywoki, simiirin nae kimar hauu. Mi sima ina boinim, krma nae hirii hirii karamaekim. Krma bretim iriiyar mi anasu whis simasimar nwowi. Mi kira hinina naingwowi ti iikam whiekakim nwowim, krma naeyim simiir digar pini sainaki, aniya?

14 Kamim hir nwowim 5,000kim mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki, kima simiir boinki, sima kam nwis iur iura kiiyop idwodwoam.

15 Mi kamim siir kigna miriiyim sima ini hiriinanar mi tirim mi sima iikam imiirin ina yokmwim idwowim.

16 Jisis siya ti bret iriiyarim mi ti anasu whis iko ha haiyin mi siir nhwowin ninomor koua hiriir ha kaokiyin mi siya ina boin wadiekiyin Adi Komii

siirim. Mi siya ina yinop hauugiyim kamim siir kigna miriyyim simiir mi iikam simiirin ini simar hid nonkwokwo hauunamim.

¹⁷ Mi iikam whiekakim ha naekiniu digiyim mi nae haimii haimiyyim sima naepipiru okiyim mi nibim sima haigimirninkinkiyim iuur is. Iriig.

*Pita siya Jisis siir boininkigin siya Kraiskin
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)*

¹⁸ Hi gwira Jisis siya Adi Komii siirimn nhwo sasar ini kwisboiniu. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ina yamim siirim. Mi siya simiir sriigi, iikamim kariirin panin nikiuwigim?

¹⁹ Mi nhirim yim hinina boinikim, Jonin op baptais haiginuwiyin siya. Mi nhirim yim hinina boini, kira Ilaijakin mi nhirim yim hinina boini, profet inkam nwirin bidi yinsiin idwowin.

²⁰ Mi siya simiir sriigi boinki, wim kima panina dapikim? Mi Pita siya ina ywowarkii boinin, kira ti inkamn Adi Komii siya nimbingiyin Mesaia siya. Iriig.

Jisis siya boin kara naonami wa swoki insiin idwowi

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²¹ Mi Jisis siya simiir boinki, ta yaiya inkam nwirni kipi swoki boinmauumimin.

²² Mi Jisis siya ina swoki boinkiyin kara Yaowae Adin ninomor kouanin kara wi hik kimpipisu prasae hai rani. Mi biyan inkamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowiyim mi prismi biyan inkam mi kamim siyu komii komiyyim sim ninomokninkiniyyim, sima wi digiumii siir haimriyuwi mi sima siirin wa

n̄isomaowi mi siya ii kwoimaka wa swoki insiin idwowi ie hirankar.

²³ Mi siya simiir boinki mi inkamin kariir siȳu imiir napam n̄iti mi siya dim̄inim siir kwoin̄au hir nwokaiȳim digworaekw̄owim simiir haiburgigi mi siya kariir m̄i imiir m̄rii mi kariir siȳu imiir dap iski. Mi siya kariir m̄i ailarar m̄riiyokiyoki mi kariir siȳu imiirarar timi apiyokiyoki. Mi siya ti paeyin h̄iniya n̄ion̄inkin̄in siir̄in h̄riiyar haiyokiyoki kariir h̄riinan.

²⁴ Mi ȳip̄iki inkam̄in diḡumii siir digworaekwo mi dim̄inim siir kwoin̄au nwokaiȳim simiir haimriiȳu karamae nwowi mi siir kwoin̄in omwai waiyaiȳin w̄i m̄iȳik nwo rani. Mi siya w̄i hindara k̄igugu iski. Mi ȳip̄iki inkam̄in diḡumii siir digworaekwo mi dim̄inim siir kwoin̄au nwokaiȳim simiir haimriȳuwi mi siya w̄i omwai h̄riiya waiyayokiyoki.

²⁵ Mi ȳip̄iki inkam̄in ti nu siir digworaekwo whiekakim simiir haingiriȳu haiḡin m̄im̄ri siyamar mi inig komiigak ha mi owi mi ti digworaekw̄owim w̄i sima wh̄ink̄insiis haiḡin̄uwi siir̄in omwai waiyayokiyokikaeyam̄im, aniya? N̄ingaka.

²⁶ Mi ȳip̄iki inkam̄im kariiram maiḡimaiḡa karamae nwowi mi diḡumii kariir yai aiar haimriȳuwi mi m̄hoiya kara Yaowae Adin ninomor kouan̄in siya swoki iti digworaekwo whiekakim Adi Komii siya kariir hauuwim paenan n̄uyaeiȳim mi Adi Komii siir paekwos̄im̄im simaka n̄iti mi taka iya kara kiriir̄in w̄i diḡumii saiar swoki haimriȳuwi. Mi m̄hoiya siya w̄i Adi saika nwo rani. N̄ingaka.

27 Kara kimiirin yaimwowar boini, ti iikam nhirim tirar nwowim, kima wi niki ao rani. Mi diminim iya Adi Komii siir dimin taemin imiir kigirkakana wi saiirar nimbiyami. Iriig.

*Jisis siir pua ya ini saa yimbiyamkiya
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)*

28 Mi Jisis siya ti yayim ha boin digiyim mhoiya ii iriayar kwoimim namkiyim mi siya Pita Jon mi Jems simiir yikunam mhuisim whirin siir kua hiriir, nhwo Adi Komii siirim kwisboinim.

29 Mi siya hirar kwisboinin mi siir whwonkam in a yigiyin mi siir yuisa paenan ha niuyakiya mi saeya ini whisinana ywokiya.

30 Mi biri kimiminkikin inkam nwiso ini saikar yamokwo boinainyo. Moses, Ilaija so.

31 Mi sowa Adi Komii siir diminin paenan niuyaiyin saika ninkin imbinikin. Mi sowa iya Jisis siya naonama saiir nimbiyami diminin Jerusalem hir, Adi Komii siya nimbini bidi bidiniyar simiir boinmimauugin.

32 Mi Pita siya mi siir nomiiyau nwis owa sima nhwo whwonkaigim mi sima ha ninsiingiyim mi simar kigi paeya Jisis mi inkam nwiso saika nokwowo simiir hir niuyaki.

33 Mi sowa Jisis siir haiburgigim minko mi Pita siya siir boinki, Biyan Inkam Komii, krima tir nwowim wadiaka. Mi krima omaka amirim wi ouuma mirii, ira kiriirga mi ira Moses mi ira Ilaija Pita siya ta yai airin whaowaeya prilboinkin, siya bi ninokninkinkin.

34 Mi siya yai aiirar niki boinin mi waua ini simiira yauni kikirinuniya, sima ina yididgiyim.

35 Mi yai kwira ta wau aiir kauwok boinkiya, saeya hinina kauwok boinkika, wari yinisimin kariir yinisimkin. Mi kara siir bidi yimbinin. Kima siir yai aiirar wakaeyokna.

36 Mi ta yaiya ha boinkiya mi sima kigi, Jisis sasar nwoki. Mi kamim siir kigna miriyyim sima yai ha ninkin tankiyim mi ta iya ti diminin sima kignamin, sima inkam nwir bi swoki boinmauumiminkin. Iriig.

Jisis siya yinisim nwirin uridyu biyekakin siir haiswoniskigin

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

37 Mi igwira sima mhuisim whirin siir haiburgigim mi ha niuunamim mi iikam isid komii whirin, sima Jisis siirin siyu hir yapyiskaiwin.

38 Mi ti iikam isid komiyyin simiir hiran inkam nwirin siya ina kauwok boinamnankiyyin, iikam nowomwarkaiyyuan inkamin mi kara kariirimar kwisboinki. Kira kariir yinisim yinkamiyyin iir kigi, siya kariir yinisim yinkamiyyin nwirki nwiruwa ieyairgin.

39 Mi uridyu biye whirin siya nonkwokin siirin. Mi bi kimiminkikin, siya ha kauwok boinkiyin mi ti uridyu biye ieyar haigi itiwamwakikingig. Mi yaeyopa pa nimbiniyami siir yai hirankar mi siya ti yinisimin siir pu aiirar nonkwobunbuninkinikin mi siya siir bi swoki haibur sranikin. Ningaka.

40 Mi kara kamim kiriir kigna miriyyim simiiram bidiyar kauwok boinanaeyin ti uridyu biye siir haiswoniskiyim mi sima dig bi nwokin.

⁴¹ Mi Jisis siya ina yowarkii boinin mi ti iikamim tariinananim kima naingwo tibmii karamaekim. Kimiir mhi kwoinim miyik nwo rani. Mi kara kimaka wi pariig iya nwowi, ha? Mi kara kimiirin wi pariig iya whindiriraerer haiginiuwi mi kima wa nwoki aingwo tibmiiyim, ha? Mi siya ti inkam iir boinki. Yinisimin tirir whainani.

⁴² Mi siir yinisimin ha niki apnaniyin mi ti uridyu biyeyin ini siyar haigi owomwak inamnaniyin. Mi Jisis siya igao yaigak ti uridyu biyeyin siir boinki mi siya ti yinisim iirin ina haiswoniski haiginiugiyin. Siya ini siir ad iiramar swoki ikropkiyin.

⁴³ Mi iikam whiekakim sima Adi Komii siir kirie komiia sair kigiya sima ini hindara yanaakiyim. Iriig.

Jisis siya kwisaka ina swoki boinin kara wi kapi naowi

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Mi iikam whiekakim ina niki aingwoyimyokripkaiyim, ti diminim siya tirim simiirsiyin mi siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki,

⁴⁴ kimiir wiinim sibgu mauugi. Mi mhoiia Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin siirin wi wir nhirim sima napwouwi.

⁴⁵ Mi sima ta yaiya siya boina sair bi ninokninkinkim, ta yaiya sair yaimwokiyaimwowa simiirsi nimprioka mi sima sair paninsi sibgu yinokninkinsi. Mi sima pi nididgim ta yai airamim siir paninsi srissi. Iriig.

Yipikin siya kougikou nwowin

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

46 Mi kamim Jisis siir kigna miriyyim sima yaiya kwira yiniinansao boin, yipikin simiir kougikou nwowin.

47 Mi Jisis siya bidiya yinokninkinin kwoinin simiir hir nwowin. Mi siya yinisim sapisap nwirin siir asi nikunakin.

48 Mi siya simiir boinki, inkamin ti yinisim sapisapin siirin kariir inig iir kigriraowi yio siya kariir kigriraokin. Mi inkamin kariir kigriraowi mi siya inkamin kariir nikropkiyin siirin warar ninkin kigriraowi. Mi inkamin yinisim sapisapnan kimiir waraur nwowi mi kimiir kougikouin ini siyar ywowin. Iriig.

*Inkamin io nhwo kimiir nanao karamae
nwowiyin siya kimiir nomiiyaugin
(Mk 9:38-40)*

49 Jon siya ina yowarkii boinin, Biyan Inkam Komii, krima inkam nwira kig, uridyiu biyeyim simiirin kiriir inig iir haiswonimniskigin. Mi siya krimiir yai bi wakaeyoknakin mi krima siirin hiriinansi nikidugim. Dimusi rani, siya krimiir isid rani. Ningaka.

50 Mi Jisis siya siir boinki mi kam nhirim siir kigna miriyyim sima, kima siir kipi nikidu. Inkamin io nhwo kimiir nanao karamae nwowiyin yio siya kimiir nomiiyaugin. Iriig.

*Sameria hiran om whirin siir ikamim sima
Jisis siir siyu iir haiginikougin mi siirin ina swoki
ikropkiyin*

51 Iya Adi Komii siya Jisis siir swoki ikunamana ninomor koua hiriir saeya ini kingiin nwowa. Mi Jisis siir kwoinin om komii Jerusalema namim asi naingwokin.

⁵² Mi siya kam nhirim simiir yikropki, yai siir biyin sima nwoki haigiririramim mi sima ha namim nu Sameria hirin om whirin siir yapninpokainam. Mi sima siir digworaekwo nhirim simiir diriraerarim minkim.

⁵³ Mi omin siir hiran inkam nhirim sima siir biri nikunamkim simiir omaka hiriir. Dimusi rani, Sameria iikam sima iripa mhi kwoin biri nwowikim Judami iikam simakan sima ina ninokninkinim siya pi om komii Jerusalem hiriir nami.

⁵⁴ Inkam nwiso siir kigna miriyo Jems, Jon sowa, sowa hiriinan siyiuin siir kigin mi sowa siir boinmauu, Biyan Inkam Komii, krma paeya ninomor kou hirana sairim nikiugi, saeya ti iikamim tiranim simiir nwoki uniyim, aniya?

⁵⁵ Mi Jisis siya ha haiyug okwokiyein mi siya io sowiir ywoki.

⁵⁶ Mi sima om whira yapnam. Iriig.

Inkam in Jisis siirim nami

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Mi sima siyiu hirar niki apamim mi inkam nwirin siir boinki, kira omom omomim kira nami mi kara wi kiriir mhoiya ninkin apiyokiyokiii.

⁵⁸ Mi Jisis siya siir boinki, niimauan wraim yim ieno kakargim mi ipiyinim yim iriipi hiriinan whie kakargim. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin yio omaka maeyau whwonkai karamaekin.

⁵⁹ Mi siya inkam nwirin siir boinki, kira kariir mhoiyar wit. Mi siya boin mi kira kariirin wadie tiki oki. Kariir adin siir piuis biyieya sair niki hangikaigigi.

⁶⁰ Mì Jìsìs siya siir yowarkii boínki mì inkam wùrìm yìm inkamìm kariir mhoiyya nít kara-mae nwowiyìm síma haingikai. Mì ní kára iyya Adì Komii siya siir digworaekwowìm mì siir iikamìm símiir kígrìkakana saiir yai ìmiir tìnì boínmìmauwùu.

⁶¹ Inkam nwírìn siya siir boínki, Bìyyan Inkam Komii, kara kírìir mhoiyya nítam mìnì mì kára kariirìn pì wadie dwoki. Kara yai mìnìm kariir isidìn símaka nìnì idwo boínaigigi.

⁶² Mì Jìsìs siya siir boínki, inkam i kígrìrìriyìn, siir nhwowìn idaowa híri híriyya kaonanaei mì tí híriinan inkamìn siya wì Adì Komii siya kígrìrao tani. Nìngaka. Iriig.

10

Jìsìs siya kamìm kam nwoìm iuur nwisa yìkropki Adì Komii siir yai aair boínmìmauwam

¹ Mì mhoiyya Bìyyan Inkam Komiiyìn siya ìna swoki ìmbinìn kamìm kam nwoìm iuur nwiso. Mì siya símiirìn nwínnwisa yìkropki mì síma siir bìyyar yamkwokìn. Mì siya símiirìn om komii komiiyìm mì omìsìsìmìm mhoiyya siya namanìm símiirìn símiir híriir yìkropki.

² Mì siya símiir boínki, iikam whiekakìm símiir kwoìnìm wadie bìdi ywowìm sasaeyìm wai nwowìm símiir híriinan. Mì iikam whiekakìm síma ta yai aair wakaeyama tiri. Mì iikam whiekak rani, símiirìm namìm mì símiir níkiunakiyìm mì síma bìdi grìrgigiyìm. Mì numìran adìn, Adì Komii siyaìrgìn, siirìm srìgi siya kam nhírìm símiir níkropkiyìm mì símiir kwoìn ìmiir híurworwokaiyìm mì síma siir mhoiyya nwoki

amim. Ti hiriinan inkamın siya numıra sasaeyim wai nwowiyim simiirim namiyin mi ha ningugu haiswonaniyim ini siir hiriinan ywowin.

³ Kima dam! Kara kimiirin huyinsim prikipriknan nikropkikin niimau mie komii komiyyim wra bibiyeki nwowim simiir hiriir. Mi kimiirin wi kigriraowan inkam kakar nwowi.

⁴ Mi kima umir hoknibim wara kipi hainam mi iga nii aka mi kima siyiu bopwo hirin inkam napkigami mi simiirin yai kipi kainanam. Hindarar daparkaknam, ii naeisi.

⁵ Mi kima omaka ir napninopkainami mi biyyin kima wi hinina tini boiniu, kima ha maigimairga iikamim ti omaka aiir nwowim.

⁶ Mi inkam nwirin kwoin hinsima nwowiyin siya ta omaka aiir nwowi mi siya wi kimiir yayyar wakaeyoknaei mi siir kwoinin wi hinsima nwowi. Mi hiriinan inkam karamaeki niuwi mi kira hikak nwowi mi ta yayya hiriyyar swoki okainani.

⁷ Mi kima ta omaka irua aiirar dwokripkai. Mi kima nae op minim sima hauuwi simiir dae kwiyae. Mi kima ti nae imiirsiyin umir kipi hauu simiirin. Dimusi rani, kima dimin miyyik miyyikim simiir bidi hauuwim. Mi sima kimiirin hiriinansi hauu aei. Kima omaka irni irni kipi whwonkaiyam.

⁸ Mi kima om komii whira napninopkainami mi inkam nwirkin kimiirin wadie nwowini, siir omaka hiriir namim mi nae minim siya hauu wini mi kima wi kipi boriisop wa dae.

⁹ Mi kima ti om komii hiran inkamim makakim simiir warar timi haiswonimniskii haiginu mi kima simiirin hinina boinki, iya Adi Komii

siya siir dimin taeminim mi siir iikamim simiir kigirkakana, saeya kimiir kingiin bidi yamwoniya.

¹⁰ Mi kima om komii whirin siir napninopkainami mi sima kimiir bi boin wadie winkim simiir omaka hiriir namamin mi kima ti om komii siir siyiuin siir yaba hir dikwowin kima hiniina boin,

¹¹ ti kimiir om komiiyin siir nu sinim sima ini krimiir iga imiir nwowim mi krima pi kimiirarar swoki hauugigi. Mi kima sibgu daingworinu. Dimusi rani, kima krimiir yai imiir bi wakaeyoknakim, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim, simiir kigirkakana ini kingiin yamwoniya mi kima ta yaiya digiumii saiir haimriiyugim.

¹² Kara kimiirin pi hiniina boinki, mhoiyya iya Adi Komii siya iikamim dimin biyekakim simaka boinaini iya saeya nimbiyami mi ta hika wi hika om komii biyekibiyeyin Sodom hiran iikamim dimin biye tirim wi simiir haiburi. Ti omin Isrel siir omkin. Iriig.

Om nhirim naingwo tibmii karamae nwowim simiirsi naingwoyimiyoki

(Mt 11:20-24)

¹³ Jisis siya ha niki boinin mi siya boinki, kima Juda iikamim om Kolosiyanim Adi Komii siya kimiirin wi hik prasae hauu rani mi om Bet-saidan Juda iikamim kima iriipa hiriinan, Adi Komii siya kimiirin wi hik prasae mi hauu rani. Dimusi rani, dimin miyyik miyyik whiekakim Adi Komii siya kimiir tirim mi kima simiir biri kigim mi kima simiir biri wakaeyoknakim. Nningaka.

Kima ini digumii simiirar haimriyũukripkaiyim. Mi biya Adi Komii siya dimin miyik miyikim iikamim Juda iikam tani om Taia om Saidon sowiir hiranim simiirin hiriinan hauugiso mi sima ha kigiso mi sima sinin wa pi masin mi aknainan bidi pi yisiimauuin Adi Komii siirin, dimin biyie biyeyim sima tirim simiirsiyin mi sima ha pi yaingwo tĩbmiiyin Adi Komii siirim.

¹⁴ Mi ta iya Adi Komii siya iikamim simiir hidi mi hika kimiir nĩmbiyami saeya wi komiigi komii nwowi. Wi hika om Taia mi om Saidon sowiir nĩmbiyama saiir haiburi.

¹⁵ Kima ti iikamim om Kapaneamanim, nu Isrel hiranim kimiir kwoinin ha naingwowi, Adi Komii siya kimiirin ini kougikou haiginin, aniya? Nĩngaka. Adi Komii siya kimiirin iikam miyiki miyiknan mi ikuwi. Mi kima wi inkam biyenan nwowi. Mi siya kimiirin wi maeyau biyeya paekaka wi saiir nitkaigi.

¹⁶ Mi siya kamim siir kigna mĩriiyim simiir boinki. Yipiki inkamkin kimiir yai aair wakaeyoknaei. Mi yipiki inkamkin digumii kimiir haimriyuwi. Mi yipiki inkamkin digumii kariir haimriyuwi mi siya inkamin kariir nikropkiyin digumii siir warar mi inkin haimriyuwi, yo Adi Komii siyargin. Iriig.

Kam, kam nwoim iuur nwoiso sima ina swoki itim

¹⁷ Mi mhoiya ti kam, kam nwoim iuur nwoiso ha swoki itim mi sima ini maigimaigra komiigakar ini oniyim. Mi sima hiniina boin, Biyan Inkam Komii, krĩma kiriir inig iirar boinkiyim mi uridyũ biyeyim sima ini krĩmiir yai aairar mi wakaeyoknam.

18 Mi siya simiir boinki, kara bidi kigiya Setanin diyanan tɔnainiyan ninomor kou hirankin.

19 Wakaei! Kara kirie komiia kimiir bidi hauugiya mi owiniyai mipug minim kima wi simiirar nankin okwo mirii nami mi sima wi kimiir pi rani. Mi Setan siir kirieya wi kimar nikwowaisii. Mi kimiirin wi dimin whirki swoki tirbu rani. Nningaka.

20 Mi kima hinina kipi boin maigimaiga. Uridiyu bibiyeyim ini krimiir yai imiirar wakaeyoknam. Nningaka. Kima Adi Komii siiramar maigimaiga kimiir inigim siya bidi win haiginim ninomor kou hir. Mi sima wa nwoki inokninkinim kima Adi Komii siir yinisimkin. Iriig.

Jisis siya maigimaiga ha nwowin mi ina boin wadiekinyin Adi Komii siirim

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Mi taka iya Adi Komii siir naeyuin Jisis siir mhi kwoin imiir hurworwokai mi siya ini maigimaiga ywowin. Mi Jisis siya boin, Adi Komii, kira nu ninomor sowiir Biyan Inkam Komiigin. Kara kiriir boin wadieki, kira dimin nhirim kamim ninokninkinkakim mi kwoin miyik miyikakim simiirsi nimpriokin nu tiranim mi kira inkamim nangwo omok kamaeyim simiir yisiimauu. Ihi, Adi Komii, kiriir kwoinin siya hiriyar nwowikin.

22 Kariir Adi Komiiyan siya digworaekwo whiekakim, kariir ina bidi hauu digim. Inkam nwirkin kariir biri ninokninkinkin, Adi Komii sasar ninokninkini kariirin. Mi inkam nwirkin Adi Komii siir ninokninkin tani. Kara siir Yinisimin

kanakanar ninokninkini siirin. Mi iikamim kara boinmimauuim yim ina ninokninkinim Adi Komii siirin.

²³ Mi kamim Jisis siir kigna miriyyim simasimar nwokim mi siya ina haiyug boinkiyin. Iikam nhirim sima dimin kirie kirieyim wari bi kigim. Adi Komii siya kimiirim naingwokwonanaeikin mi siya dimin kirie kirieyim kimiir asi nnsiimauugim. Mi kima nhirim simiir kou asi nwowi.

²⁴ Kara pi kimiir boinki. Biya profet kamim mi inkam komiyyim nu kigiraowiyim, sima ti diminim tariinan kigim, simiir kigamar naingwokim mi sima bi kigim. Mi sima ti yayim tariinan kima wakaeyim, simiir wakaeyamar naingwokim mi sima simiir bi wakaekim. Ningaka. Iriig.

Nu Samerian inkam nwirin Juda inkam nwirin siir whinkinsiugin

²⁵ Mi inkam nwirin siyu komii ninokninkiniyin, siya Jisis siirim kinankiugin. Mi siya boin, iikam nowomwarkaiyuwan inkam, kara wi panina tiri kwoin budin inokinok omwai waiya yokiyokiiyyin siirin, ha?

²⁶ Mi Jisis siya siir yai aka ina yowarkii boinin, Yokwo Komii saeya panina boinka? Kira panina mwaingin saiir yaimwokiyaimwowa, ha?

²⁷ Mi siya hinina yowarkii boin, Yokwo Komii saeya hinina boinka, Biyan Inkam Komiiyin siya kiriir Adi Komiiyin mi kiriir mhi kwoinim siiramar daingwo irkak mi kiriir puguna mi kiriir kirieya mi kiriir kwoinbud ieya simiirar hauu irkak siirin. Kira kiriir nomiiyau iirimin

hiniina daingwo kira kramar naingwonaeyin sair hiriinan.

²⁸ Mi Jisis siya siir boinki, ihi, kira ini wadeya yowarkii boinin. Mi kira hiriinan tiri mi kira wi omwaiya waiya yokiyokii.

²⁹ Mi inkamin siyu komii ninokninkiniyin siya siir inig iirar sibgu diriraeramar naingwowi. Mi siya Jisis siirin hiniina srui, Yokwo Komii saeya boina yaiya kira hiniina boinkin kira nomi-yau nwirnyam naingwowyim, kira kramar naingwonaeya sair hiriinan daingwo. Mi ti nomiyau nwirin kira boinin siya yipikin, ha?

³⁰ Mi Jisis siya hiniina yowarkii boin, inkam nwirin om Jerusalem hir haiburgigin. Mi om Jeriko hiriir yapnam. Mi siyu hirin siirin inkam biye nhirin sima yapiyiskaiwin mi sima siir digworaekwo whiekakim simiir haii mi sima siirin ina yipamparin. Mi sima hiriinan tirkikim mi ina yamin. Mi siya ini siyu hirar ywokiyin mi siya naowim pariiparii.

³¹ Mi taka iya pris inkam nwirin krimiir kaoprige okwowyin ti siyu iir napnyamkin. Mi siya ti inkam iir kigin mi siya kimidiniya siirsi yapiyoknam mi siya siyu miga hiriir yapnam.

³² Mi iriipi hiriinan Livai inkam nwirin nu Judianin ta maeyau kaimwo aair mi imbiniiyin mi siya ti inkam iir kigin mi siya ina mi apiyoknamin siyu miga hiriir.

³³ Mi inkam nwirin nu Sameria hirankin. Simiir sau omomin siya ti siyu iir mi apnam mi ti inkamin siir hiriir yimbiam mi siya siir kigin mi siir kwoinin siirsiyin naingwoyimi yok prasae bi kikinkin.

40 Mi Mata ya ini nae diriraerarnanaeya mi saiir kwoinin ini haughauga whiyekiyin. Mi Mata saeya Jisis siiram yam mi ina boina, Biyan Inkam Komii kariir nomousima kariir bidi haiburgika mi naeyim kanakana diriraerarnanaei. Mi kira saiirim naingwo rani, aniya? Kira saiir boinki, saeya kariir whindiriraerarniyim.

41 Mi Biyan Inkam Komiiyin siya hinina yowarkii boin Matara, Mata! Kiriir kwoinin haughauga kipi whiyeki mi kipi naingwoyimiyok. Waridimin whiekakim kira miriiyim simiirsiiyin.

42 Kariir yai aair ninokninkinim miriiyim, saeya ini mi nhirim simiir haibura, ta miya Maria saeya nimbina saeya ini mi nhirim simiir haibura. Mi kara saiirin pikropki rani. Ningaka. Iriig.

11

Siyuin Adi Komiiyim srii boini ikin

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

1 Mi igwira Jisis siya maeyau kwira saiir kwisboinkin Adi Komii siirim. Mi mhoiia siya ha kwisboin digiyin mi inkam nwirin siir kigna miriiyin siir boinki, Biyan Inkam Komii, kira krimiir dowomwarkai haiginu Adi Komii siiram kwisboiniya biya Jon siya kamim siir kigna miriiyim simiir nowomwarkaiyuin saiir hiriinan.

2 Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki, iya kima Adi Komii siirim kwisboiniyim kima hinina kwisboin, krimiir Adi Komiiyin krima ha naingwowi iikamim sima kariir inig iir hainanam daingwo. Mi iya kira kariir iikam

whiekakim simiir kigirkana iya saeya
nimbiyamana krīma saiirim naingwowi.

³ Mi inokinokin krīma naeyim whaowaeiyim mi
krīma kiriiram sriiyim mi kira naeyim pi
krīmiir digar mi hauuwi.

⁴ Mi kira krīmiir dimin biyeyim iriipi hiriinan wa
timi inkın haiyoprimdiyūmūgii. Mi iriipa
hiriinan krīma haiyoprimdiyūmūgiyim
iikam krīmiir tirbuwiyim simiir dimin
biyeyim simiir hiriinan. Mi kira hik
komii krīmiiram kipi kigninkinki krīmiir
kinankuwam.

⁵ Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki
mi kīmiir inkam nwirkin siya nomiiyau miyyikaki
nuwi mi kira siir omaka hiriir nami hiriir tiriir
nibopwo kira kiriir nomiiyau iirimın hınına nini
kauwuwi, nomiiyau kira kariirin bretim nhouma
whauugi.

⁶ Dimusi rani, kariir nomiiyau nwirin siya siyu
hir napniyin mi kariir omaka tiriir yimbini, kara
nae siir hauugi karamaeka.

⁷ Mi ti inkamın omaka hiranın siya ina yowarkii
boinin, kira kiigi kariir kipi ninki. Anowin bidi
haiginikouwin. Kariir yinim krīma nib bidi wh-
wonkaiyim. Kara pi nini rani, dimin kiriir hau-
ugiyim.

⁸ Kara kīmiir boinki, ta omaka saiir adın siya
hınına naingwokın, ihı, siya kariir nomiiyau
topmwokın mi kara nae siirin pi hiriinan ni komi-
iya pi saiir hauu rani. Nıngaka. Mi siya ti inkamın
kira kauwoknanaeyin saiirsi nhakugin. Mi siya ti
inkamın pa ninsiini mi siir naeyim pa hauugi.

⁹ Kara kimiir boŋki mi kima Adi Komii siirim kwisboini mi siya kimiirin diminin wa hauwi. Mi kima diminin hansiri mi kima siirin wa kigi. Mi kima ano kaigakani mi Adi Komii siya anoin kimiiram in wa haiwaoki.

¹⁰ Mi iikam whiekakim sima Adi Komii siirim kwisboiniyim, sima diminin wa hai. Mi inkamin diminin hansiriyin mi siya wa kigi. Mi inkamin ano kaigakani mi Adi Komii siya anoin siirimin wa haiwaoki.

¹¹ Mi kimiir inkam nwiirkin, siir yinisimin anasum siir ad iirim kauwi mi adin siirin wi mipug biyeyin siir nama hauugi, aniya? Niŋgaka.

¹² Mi yinisimin ad iirimin ipiyin yin kaskakam srii mi adin siirin pi owinyai biyeyin siir nama hauugi, iyie? Yio iriipa hiriinan. Niŋgaka.

¹³ Mi krɪma iikamim dimin biyeyar tirikim krɪma dimin miyikin hindara mi prihauuwikim, krɪmiir yinisim imiirin mi krɪma hiriinanar dinokninkin, Adi Komiiyin ninomor kouanin siya naeyu miyikin, pi iikamim siirim kwisboiniyim pi simiirar swoki ink in hauwi. Iriig.

Sima hinina boŋkim Jisis siya Bielsebul saikar miriigin

(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Uridyɪu biyeyin inkam waeyaiyin siir nwokaiyin Jisis siya haiswoniskiiigin ti inkamin siya waeyaigin. Mi uridyɪu biyeyin siya ha nam in mi ti inkam waeyaiyin siya ina swoki boinaigiyin. Mi iikamim sima ini hindara yanaakiyim.

15 Mi kam nhirim sima boin, siya uridyu biyie biyeyim simiirin Bielsebul siir kirieya saiir haiswoniskigin. Uridyu biyie simiir biyan inkamin siir inig whirin Setankin.

16 Mi kam nhirim sima siirim kinankiuwam naingwokim mi sima siirim asi kauwoknanaekikin kiriepai kiriepaiyim ninomor kou hiranim simiirim, simiir nisimaauam. Mi sima wa nwoki inokninkinim Adi Komii siya nimbinkin iikamim simiir whindiriraerarim.

17 Mi siya simiir kwoin imiir bidiyar yinokninkinkiyin mi siya simiir boinki mi nu whiruwan iikamim sima isido whisa nwowi, yaii niniiyam mi ti iikamim sima wi miyik nwo rani mi ad nwirni yinisimim simani isido whisa nwoki, yai niniiyam mi simani wi miyik nwo rani.

18 Mi Setan siir isidin whisa nwowi mi yaii sowa swoki inii mi siir isidin wi kirie panin panina nwowi, ha? Kima hinina boinkim kara uridyu biyeyim Bielsebul siir kirieya saiir haiswoniskigin. Ta yaiya saiir yaimwowa hininga, Setan siir isidin whisa ywoki mi yaii ina yiniiyim. Mi Setan siir isidin hiriinan tiri mi sima wi kirie nwo rani. Nngaka. Sima wi hindara kigugu iuguskii.

19 Mi kaimwokinuwi, Bielsebul siya kariir whinkinsiisi mi kara uridyu biyeyim simiirin ha haiswoniskii mi kimiir kamim simiirin nnga whindiriraerarkim mi uridyu biyeyim ha haiswoniskigim, ha? Nngaka. Kiriir isidin sima bidi yinokninkinim simiirin Adi Komii siir kirieya saeyar haiswoniskigim, Bielsebul siir kirieya sae rani. Nngaka. Wara yai hiriinana kima kariir

boinkiya, kima pi niksisaekingim.

²⁰ Niingaka. Adi Komii siir kirieya saeyar haiswoniskigin uridyiu biyeyim. Mi iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir nisiimauuwi saeya kimiir bidi yimbiyama.

²¹ Mi inkam kirie nwirin siya sau minim siir omaka hirar sibgu hai okwokaowi mi siir digworaekwo whiekakim wi wadeyar sibgu owi.

²² Mi inkam nwirin siya kirie komiigakin ini ti inkamin omaka hai okwokaowin siir kirie aiir haiburin mi siya siir sau kamkiu minim siir kinsiisiyim simiir siinaiyin mi ti siir digworaekwo minim ina hid hauugiyim, siir nomiyau nhirim simiir.

²³ Inkamin kariir whindiraerariyin yio kariir ioan inkam tani. Inkamin kariir whindiriraerar karamae nwowiyin yio siya kariir ioan inkam ieya. Mi ti inkamin iikamim kariirim naingwo tibmiiyim simiir tirbumbuwiyin mi ti hiriinan inkamin yio siya iikamim simiir kwoin imiir whriewhrie haiginuwiyin mi ha ninoopamiyim ini simiir hiriinan ywowin. Iriig.

*Uridyiu biyeyin siya ina swoki itin
(Mt 12:43-45)*

²⁴ Mi iya uridyiu biyeyin siya inkam nwirni haiburgigiyim mipi maeyau kwira nami piu nini siisnakiyam. Mi siya hiriinan kig karamae nwowi mi siya pa boini, amba swoki ami omaka biya kara haiburgiga saiiramar.

²⁵ Mi siya ina swoki amin ti inkamin biya siya niki owin siiramar mi siya ina ini kiguwin ti inkamin siya nunga nunga nwowi. Mi siya ini

omaka inkamki nhisiya mi ha puuuiya inkamki nitam ini saiir hiriinan ywowa.

²⁶ Mi siya ha namn, uridyiu biyie iriyyar nwisso simiir siyiu biyeyin ini simiir siyiu biyie imiir haiburim mi siya simiir warar yinkin ikunam. Mi sima omakanan ti inkamin siir mhinau hriyyar yapnopkainam. Ti inkamin biya biyie nwowin mi tariinanin siya ini biyeki biyeyar yasae owoguskiyin. Iriig.

Maigimaiga haini siyugin

²⁷ Jisis siya ta yai aiirin iikam isid komiyyin sima nwowa saiir boinkin. Mi wig ira simaka hir ninkin owa saeya ina kauwok boinanaekiya, ta wiga biya kiriir naokaina mi mwoi kiriir haigyiu imiyyaeya, saeya ina maigimaiga.

²⁸ Mi Jisis siya boinki, ihi mi iikamim Adi Komii siir yai wakaeyim mi siir mhoiyya namim, sima ha maigimaiga. Mi sima ini wadie nwowim, simiir maigimaiga ini kariir apua saiir maigimaiga aiir haiburim. Iriig.

Kam nhirim sima kiriepai kiriepaiyim nikiugim (Mt 12:38-42)

²⁹ Mi iikam whiekakim siir nokwoyokaiyim mi siya simiirin ina boinmimauuwun, kima ti iikamim tir nwowim, kima dimin biyekakim. Iikamim kiriepai kiriepaiyim nikiuim simiir nisiimauuwam, Adi Komii siir kirieya kara boriisopi kimiir nisiimauuim. Mi kara dimin komii whirin pi kimiir nisiimauuwi, Jona siyairgin.

³⁰ Biya Jona siya anasu komiyya saiir mhinau namkiyin mi mhinau hirar yokai mi ti diminin

Adi Komii siya n̄isiimauugin, siir kir̄eya iikam̄im om komii Niniva h̄iran̄im s̄imiir. Mi ir̄ipi h̄iriinan, kara Yaowae Adin n̄inomor kouan̄in ti iikam̄im tariinanan̄im k̄imiir n̄isiimauwi Adi Komii siir kir̄eya. Dim̄in̄in w̄i kariirar dir̄iraerari m̄i k̄ima Adi Komii siir kir̄e āir̄in w̄i han̄inḡi k̄igi.

³¹ B̄idi b̄idiniyar̄in wig ira in̄ig komiigaka saeya nu Siva h̄rank̄in napiyokiyok̄inika saeya ii kasa bi napka. Saeya yai m̄iyyik m̄iyyik̄im inkam komiyȳin nu k̄igr̄iraowiȳin Solomon siya bōin̄im s̄imiir wakaeȳim nitka. Kariir yaiȳim in̄i Solomon siir yai im̄iir haibur̄im m̄i k̄ima kariir yai bi wakaeyoknak̄im. Mi ta h̄iriinan iya, Adi Komii siya siir iikam̄im s̄imiir h̄idni m̄i ta wig komiyya in̄igaka saeya k̄imiir̄in w̄i h̄in̄ina n̄insiin okwo bōni, Adi Komii siya k̄imiir̄in w̄i h̄ik komii hauuwi. Dimusi rani, k̄ima siir yai m̄iyyik m̄iyyik̄im im̄iir bi wakaek̄im.

³² Iya Jona siya Adi Komii siir yai kir̄eya saiir bōin̄m̄imauūin m̄i om Niniva h̄iran̄im iikam̄im s̄imiir m̄h̄i kwōin̄im b̄idiyar̄ kisina haigiȳim. Mi kariir yai kir̄eya saeya in̄i Jona siir yai kir̄e āir̄ haibura m̄i k̄imiir m̄h̄i kwōin̄im bi swoki kisina haigik̄im. Mhōiyya Adi Komii kr̄imiir Wan̄in siya iikam̄im s̄imiir h̄id̄im n̄iti m̄i om Ninivan iikam̄im sima w̄i h̄in̄ina n̄insiin okwo bōni, Adi Komii siya k̄imiir̄in w̄i h̄ik prasae hauu rani. Dimusi rani, k̄ima siir yai kir̄e āir̄ bi wakaeyoknak̄im m̄i k̄imiir m̄h̄i kwōin̄im bi kisina haigik̄im. N̄ingaka. Iriig.

*Kr̄imiir kwōin̄ iir̄in paenan kr̄imiir nhwo ieyar n̄iyya haiḡin̄iwi
(Mt 5:15; 6:22-23)*

33 Mi iikamim paeya niuyaeiya ienau mi twonau min bi haigiika. Niingaka. Mi sima romiyas iirar ninankiii mi iikamim sima napninopkainami mi sima wi pae aiirar nwoki kigim.

34 Kimiir nhwoim paenan simar niuya haiginuwi kwoin iirin mi kimiir nhwoin dimin miyik kigi mi kwoinin iriipa hiriinan pi wadieyar mi naingwowi mi ini yukidin omaka bopwoniya hangomu haiginiyin mi omaka irkak aiirar niuya irkakiya ini siir hiriinan ywowin. Mi kiriir nhwoin siya dimin biye kigi mi kiriir kwoinin wi biyeyar mi ink in owi, omaka yukid haingimu haigin karamae nwowiya saiir hiriinan mi omaka irkaka wi saiir niuya rani.

35 Mi kima sibgu wakaeyok, kimiir nhwoim omaka anonan kipi haiwaoki, wi dimin biyeki wara nink in amisi. Mi wi kiriir kwoin iir tumbuwu.

36 Mi kiriir kwoinin siya miyik nwowi mi kiriir siyiuin ini wadieyar mi ink in owin. Ti hiriinan inkamin siir kwoinin paeya inkam niuya haiginuwiya ini saiir hiriinan ywowin. Siya digworaekwo whiekakim simiir sibgu kigomokim. Iriig.

Siyiu biyeyim Farisi kamim mi kamim nowom-wakaiyuwiyim sima tirkim

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

37 Mi Jisis siya ta yaiya saiir ha boin digiyin mi Farisi inkam nwirin siya yikiuna siirin saika naeyim. Mi siya ha napninopkainamin siir omaka hiriir mi hi aiir yidwokai.

38 Mi ti Farisi inkamin siya Jisis saika nidwokai aeyin siya ini nanaakakar yokiyin. Mi siyar kig

Jisis siya op bi whaugin, Juda simiir siyiuin siya boina saiir hiriinan mi siya nae ha bi naekin mi siya ina yangwoyimiyo.

³⁹ Mi Biyan Inkam Komiiyin siya siir boinki, kima Farisi kamim, kima kimiir piu aiirin idananar hisokpraprasa mi kwoin kimiirin yio miyik nwo rani. Mi kima ini inkamin mobmor mob minim idanara hisokiyin mi aowa okakar nwowiyim mi kimiir mhi kwoinim ini simiir hiriinan ywowim. Inkam nwirniyim kigmar mi hi tauae ti hiriinan siyiuim.

⁴⁰ Kima habwhaowaenankim! Adi Komii siya piu kwoin sowiirar nonkwokwokikin. Kima ti diminin siir bi ninokninkinkin, aniya?

⁴¹ Mi kimiir diminpai diminpaiyim inkam paeprikabim simiir hauuwi, naeyim mobmor mobnau nwokaiyim simiir hiriinan mi kimiir mhi kwoinim Adi Komii siir whwonkam ida wi wadeki wadeyar nwowirkaki.

⁴² Farisi kamim kima mintarao! Dimusi rani, digworaekwo whiekakim kima haiiyim haimii pi Adi Komii siirar mi hauuwi. Ti siyiu hiriinanin yio wadieyargin. Mi kima iikam nhirim simiir swoki haimriiyugii mi kima Adi Komii siirim bi naingwowaokim. Biya kima siyiu miyik iir tiki tir mi Adi Komii siiram daingwo mi ti dimin komii komiiyim simiir tir, ti hiriinan siyiuin siya wadieyin. Ti siyiuin kima tirin dimin haimiiyim Adi Komii siir hauuim yio siyiu wadekin siir kipi haiburgik. Mi ti dimin komii whirin Adi Komii siirim naingwonanaeyin siir warar dinkin tir.

⁴³ Farisi kamim, kima mintarao! Kima omaka Adi Komii siir yai nidwokai wakaeiya,

pi iikamim simiir whwonkam ida hirar nidwokaiyamar maigimaigaeikim sima kimiir boin maigimaigam. Mi kima minam maingwowikim maeyaua iripa yai nidwo boinaiiya iikamim sima kimiir inig imiir nwoki hainanim.

⁴⁴ Kima mintarao! Kima ini ieyin inkam whigi nwokaiyin owainie krin karamae nwowiyin mi iikamim sima siir idwovar ninap anapi, sima ninokninkin tani. Mi iikamim sima kimiirin hinina kigi kima mii miyika mirii mi ta mii miyika ini nuin inkam whi priigintimdnuuiyin siir hiriinan ywowin. Mi kimiir mhi kwoinim ini biyeki biye ywowim mi sima ninokninkin tani mi sima kimiir yai imiir asi naingwo tibmiigim.

⁴⁵ Mi inkam nwirin siyu komii ninokninkiniyin siya siir yai aka hinina yowarkii boin, inkamin yaimin diminim sim nowomwarkaiyuuiyin, wara yaiya kira boinkiya kira hik krimiir wara ninkin hauugii.

⁴⁶ Jisis siya ina yowarkii boinin, kima kamim siyu komii nowomwarkaiyuuiyim kima ha timi inkin mintarao! Dimusi rani, kima siyu kasaka bi haiginkim Adi Komii siir siyuin saika ninkin owim mi inkamim simiirin wi wakaeyokna dig rani. Kima siyupai siyupai imiirar haigini mi sima kam nhirim siyu komii siir sibgu ninokninkin karamae nwowiyim simiir bi whindiriraerikim. Ningaka. Mi simiirin hik komii komii imiirar hauuwi.

⁴⁷ Kima mintarao! Biya kimiir yidiwi wan-wiyaeyim sima profet inkamin Adi Komii siir yai aiir boinmimauuim simiir nisom aowim mi simiir ieyim kimar puai haiginiu. Mhoiia sima nwoki kigninokninkinim.

48 Ti siyiuin, kima kam nhirim simiir mhi kwoin imiirin hiniina nisiimauugin mi kima siyiuim biya kirmiir yidiwi wanwiyaeyim sama tirim simiiramar maigimaigaei mi ti hiriinan kwoinin ini simiir hirar nwowin. Mi profet inkamim kima nisomsom aokaokim mi ieyim simiir haingikaiyim ini kimar puaiyim.

49 Mi Adi Komiiyin bidiya yinokninkinin biyan Yokwo Komiiya siya hiniina win boinkikin, kara wi profet kamim mi aposel kamim simiirin wi iikamim Isrelanim simiiram nikropki mi simiirin wi kam nhirim sama ninkinaeyokiyok isomsom aokaowi. Mi nhirim hik kimpipisu ara hauugigi.

50 Mi tariinanin kara wi iikamim nu Isrel tiranim wi hik kimiir hauuwi, biya kimiir yidiwi wanwiyaeyim sama nisomsom aokaowim profet kamim simiir. Mi kara kimiirin wi saiirsi swoki itrinaei. Mi Adi Komii siya bidi bidinana nidwo kigiyokiyokigin ti nu ieyar whiuwiniuna kima profet kamim simiir nisomsom aokaowim mi ini tarinana yamwoniin.

51 Biiki biyan profetin Ebel siir yisomao mi ini mhoigi mhoiyan profetin Sekaraia siirar yadigniyin. Sama siirin Adi Komii siir omaka saiir bopwo hirar nisomaokin. Ihi, kara kimiir boinki, ti iikamim nu tir nwowim. Kara kimiirin wi dimin biye iirar nonkwobumbuninkin haiginuwi, ti siyiu biyeyin biya kima tirin siirsiyin!

52 Kima kamim siyiu komii nowom-warkaiyuwiyim kima mintarao! Kima siyiuin Adi Komiiinayim namiyin siirin ina ninokninkinin. Mi kima ti siyiu iir wakaeyoknam naingwo rani. Mi inkam nwiirkin Adi Komii siir siyiu iir napim

naingwowi. Sɪma wɪ dɪg nwo rani. Dimusi rani, kɪma siyɪu kasaka bi haigɪnkɪm mɪ sɪmiir siyɪuɪn ini kɪma haigɪnokouwin. Kɪma inkam biyɛ kɪngɪm. Kɪma ini inkamɪn omaka nae haigɪiya saiir anowɪn siir haigɪnokougigiyɪn ini siir hɪriinan ywowɪn. Mɪ kɪma nae sɪmiir bi hauugin mɪ sɪma yaba hirar nwowɪm ina yaonamɪm.

⁵³ Mɪ Jisɪs siya ta omaka aiir haiburgigɪn mɪ ha napniyamɪn mɪ kamɪm siyɪu komii sɪm nowom-warkaiyɪuwiyɪm sɪma yai siir boɪn hɪriiyɪuɪm yɪnkɪnyaeyaowɪm. Mɪ sɪma siir yai aiirɪm mɪ kɪnɪnkɪu siya yai bibiyɛ boɪnɪm, dɪg bi nwokɪm.

⁵⁴ Mɪ sɪma ini siiramar kaowɪm, yai biyɛ kwɪrki pɪ siir yai hiranka kwɪmbini mɪ sɪma siirɪn wa nwoki isomaowɪm. Iriig.

12

Nɪksisaeni siyɪuɪn siirsi mɪntarao (Mt 10:26-27)

¹ Iikam kasaka rani, hir nwomɪmirɪm. Sɪma ini irɪpa irɪpa ywonamɪm. Mɪ nhɪrɪm sɪmiir iga idwower nɪnkɪn okwo nami. Mɪ takɪ iya Jisɪs siya kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm bi sɪmiir iki boɪnmɪmauugig, kɪma sɪbgu mɪntarao Farisi sɪmiir yis iirsiyɪn. Kara sɪmiir siyɪuɪn yayiairgi nhɪnkɪniyɪm sɪmiir boɪnkɪn.

² Mɪ Farisi sɪmiir yayiyɪm mɪ siyɪu biyɛ whiekakɪm tariinanɪn aowa aowa nwowɪm mɪ mhoiya sɪma wɪ idowɪiyar nɪmbiyami. Mɪ nɪmpriɔ yai whiekakɪm mhoiya sɪmiirɪn wɪ inkamkar nɪnoknɪnkɪn iuguskii.

³ Mɪ yai whiekakɪm biya nɪiyɪm nɪiyɪm kɪma nɪmpriɔ boɪnɪm mɪ mhoiya iikamɪm sɪma

simiirin wi idowiiyar kigirkaki nabienan. Mi yai whiekakim hiinsim hiinsima kima boinim omakanau hir mi mhoiia wi Adi Komii siyar nisiimauu iuguski mi wi iikam whiekakim wi simar wakae irkaki. Iriig.

*Inkamın dimın whırua siirsi arar didid ıski
(Mt 10:28-31)*

⁴ Kariir nomiiyauwım, kara kimiirin pi hinına boinkii kima inkamki kimiir nisomaosi kipi nıdid. Mhoiia sima kimiirin dimın whır swoki tirbu rani. Nıngaka.

⁵ Mi inkamın kima nıdidanın mi kara kimiirin wi siir nisiimauuwi. Kima siirsi didid Adi Komii siiyairgin sima kimiir nisom aowi. Mi Adi Komii siya kiriekakaırgın mi mhoiia siya inkamım simiir piugına wi maeyau biyieya paekaka saıir mi itkaigi. Ihi, kara kimiir boınki, kima Adi Komii siirsiyar didid.

⁶ Kima dınoknıknın, inkamım sima ipiyın sisim iriıyarım umırsım kwıso (02 toea) sowiir saıngın. Mi Adi Komii siya ti hırıinan ipiyın sim ira saıir bi swoki aıngwowowouwıka iıya saeya naowiya. Nıngaka.

⁷ Mi kanım kimiir mwo nwowım siya bıdi mwainım mi nuan iikamım kima simiırsi kipi nıdid, kima ini ipiyın sisim whiekakım simiir haiıburım mi Adi Komii siya wi kimiırar kıgrıraowi. Iriig.

*Jisıs siir inıg iir boınmımauuni siyıu ikın
(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Kara kimiir boinkii mi inkam nwırkn kariir inıgın iikam whiekakım simiir whwonkam ida boınmımauıwi mi iriıpa hırıinan, Yaowae Adın

nɪnɔmɔr kɔuɔnɪn kɔrɔ kɪrɪr ɪnɪgɪn wɪ ʌdi kɔmɪi siir pɛkwɔsɪmɪm sɪmɪr whwɔnkɔm ɪdɔ mɪ bɔɪnmɪmɔuwɪ.

⁹ Mɪ ɪnkɔmɪn kɔrɪr ɪnɪgɪn ɪkɔm whɛkɔkɪm sɪmɪr whwɔnkɔm ɪdɔ nɪmpɪɔwɪ mɪ ɪrɪpɪ hɪrɪnɔn kɔrɔ siir ɪnɪgɪn wɔ mɪ ɪmpɪɔwɪ ʌdi kɔmɪi siir pɛkwɔsɪmɪm sɪmɪr whwɔnkɔm ɪdɔɪn.

¹⁰ Mɪ ɪnkɔm nɔwɪrkɪn ʌɔwɛ ʌdɪn nɪnɔmɔr kɔuɔnɪn ʌɪ bɪyɛ kwɪr siir bɔɪnɪ mɪ ʌdi kɔmɪi siyɔ siir dɪmɪn bɪyɛyɪm wɔ hɔɪɔpɪmɪdɪyɪmɪgɪ. Mɪ ɪnkɔmɪn ʌdi kɔmɪi siir nɛyɪuɪn siir nɪkbɔmbɔwɪ mɪ ʌdi kɔmɪi siyɔ siir dɪmɪn bɪyɛyɪm sɪmɪrɪn wɪ hɔɪɔpɪmɪdɪyɪmɪgɪ rɔnɪ. Nɪngɔkɔ.

¹¹ Mɪ sɪmɔ kɪmɪr nɪkɪu nɔmɪ ɔmɔkɔ ʌdi kɔmɪi siir ʌɪ nɪdwɔkɔɪ wɔkɔɛɪyɔ sɔɪr hɪrɪr. Mɪ ɪnkɔm kɔmɪi kɔmɪyɪm gɔvɔmɔnɪyɪm mɪ kɔmɪm ɪnɪgɔkɪm sɪmɪr whwɔnkɔm ɪdɔ hɪrɪr mɪ kɪmɔ kɪpɪ nɪdɪd mɪ hɔ kɪpɪ nɔngwɔ. Mɪ kɪmɔ sɪmɪr ʌɪ ɔkɔ wɪ pɔnɪnɔ nɔwɔrkɪ bɔɪnɪ, hɔ? Mɪ kɪmɔ wɪ pɔkɔ hɪnɪn ʌɪyɔ sɔɪr bɔɪnɪ sɪmɪrɪn?

¹² Mɪ tɔrɪnɔnɪn kɪmɪrɪn pɪ ʌdi kɔmɪi siir nɛyɪuɪn siyɔr kwɪsɪmɔuwɪ, ʌɪyɔ kɪmɔ nɪnɪ bɔɪnɪuɪ sɪmɔkɔ. ɪrɪg.

Bɔɪnɪyɔ ʌɪyɔ ɪnkɔm ɔmɪrkɔkɪn whɔwɔɛyɪn siir bɔɪnkɔ

¹³ ɪnkɔm nɔwɪrɪn tɪ ɪkɔm ɪsɪd kɔmɪyɪn siir hɪrɔnɪn, siyɔ ʌsɪs siir bɔɪnkɪ, ɪkɔm nɔwɔm-wɔrkɔɪyɪuwɪyɪn kɪrɔ kɔrɪr ʌɔwɔɛyɪn siirɪn pɪ hɪnɪnɔ bɔɪn, siyɔ kɪrɪr ʌdɪn siir dɪgwɔrɔɛk-wɔwɪm pɪ kwɪsɔ sɔɔtɪkɪn hɪd. Mɪ kwɪrɔ pɪ kɔrɪr whɔu.

14 Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarkii boinki, pi panina tiri, yipiki kariir nimbiniin kimiir digworaekwo minim simiir hidam, ha?

15 Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, kima mintarao! Kima sibgu kigriraowi mi kima wi dimin whirim kigmair tani. Mi inkamin digworaekwo whiekakakin siirin kwoin miyik wi ti digworaekwowim sima hauu rani. Nningaka, nningaka.

16 Mi Jisis siya boiniyo yaiya kwira boin simiirin mi umir digworaekwo whiekakak, inkamin mi siir nuin sasae miyikar niigin.

17 Mi siya siir kwoinawu hirin hinina yaingwokai, kara pi panina tiri? Kariir numiran sasae whiekakim simiirin omaka haigi dig karamaeka mi simiirin wa haigi dig rani.

18 Mi siya boin, kara wi hinina tiri. Kara wi kariir omakaim nae haigiym wi simiir ninimnhinkiigi mi wi komii komii ara mirii. Mi kariir wit whiekakim mi sasae miyik miyik whiekak ikim, wi ti omaka imiir haigi.

19 Mi mhoiyya kara wi hinina nwoki boinin, kara dimin miyikak inkamkin. Ti kariir nae dimin miyik whiekakim wi biewii kasaka nwo rani. Mi kara nae opmin kwiyaei mi kara wi hiinsimhiinsima maigimaiga nwowi.

20 Mi Adi Komii siya siir boinki, kira inkam habwowhaekin, ta niyaka kira pi saiirar nao nami mi digworaekwo whiekakim kira diriraerargikim wi nninga haii?

21 Mi Jisis siya ina swoki boinkiyin iriipi hiriinan inkamin siya digworaekwo whiekak imiir haingiriyu haiginmimiriyyin siyamar mi siya Adi

Komii siir whwonkam ida wɪ digworaekwokak nwo rani. Nɪngaka. Siya wɪ inkam paeprikabnan nwowi. Friig.

Naingwoyɪmiyokni siyɪugin

²² Mi Jisis siya kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm sɪmiir boɪnki, kara kɪmiirɪn pɪ hɪnɪna boɪnki, kɪma kɪmiir pɪu aɪirsi kɪpi naingwoyɪmiyok mɪ hɪnɪna kɪpi boɪn, krɪma wɪ dimu naei? Mi kɪma kɪmiir pɪu aɪirsi kɪpi naingwoyɪmiyoknanae. Mi hɪnɪna kɪpi boɪn, krɪma krɪmiir pɪua wɪ dimu dimɪn nɪtimwanɪuwi?

²³ Kwoɪn budɪn yɪo nae siir hɪriinan tani. Mi pɪua ya yɪuis saɪr hɪriinan tani. Nɪngaka.

²⁴ Kɪma ɪpiyɪnɪm sɪmiir kɪgnɪnoknɪnkɪnki sɪma sasae bɪ nɪnkɪnɪkɪm mɪ sɪma sasae bɪ nɪngugu haiigɪm mɪ sɪma nae bɪri haɪngiriyɪu haɪgnɪkɪm. Mi sɪma nae digworaekwo mɪnɪm, sɪmiir omaka karamaekɪm. Mi sɪmiirɪn naeyɪm Adi Komii siyar hauuwikɪm. Adi Komii siir kwoɪnɪn hɪnɪna naingwowi, kɪma ɪni ɪpiyɪn ɪmiir haiburɪm!

²⁵ Mi yɪpɪkɪ inkamkɪn siya bɪewɪi nhɪrɪm omwai swokɪ hɪnɪs waiyayokiyokɪiyɪm swokɪ aɪngwowɪn, ha?

²⁶ Mi kɪma hɪriinan dimɪnsɪm whɪr tɪr karamaenwowi mɪ kɪmiir kwoɪnɪm tɪ hɪriinan dimɪn whɪr ɪirsi dimusi naingwoyɪmiyokɪm, ha? Mi kɪma hɪriinan kɪpi tɪr.

²⁷ Kɪma kɪp ɪmiir kɪgɪ sɪma mwriiyɪm mɪ sɪma yɪuis mɪnɪm sɪma sɪma bɪ mɪriinanaeikɪm. Nɪngaka. Bɪiya Solomon siya pɪuai mɪiyɪk whiekakaɪrgɪn. Mi siir pɪuaiyɪm tɪ kɪpɪm sɪmiir bɪ haiburgɪm. Nɪngaka.

28 Ihi, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nonkwowowim wadiekwadieyairgim. Kowim panaoin sima pi numir hir whaki mi ko imiirin wakar swoki akitkaigaigi paenau hiriir. Mi ti kip hiriinanam yim Adi Komii siya piuaiigim mi kipa ya dimin komii rani. Mi kimiir naingwo tibmiiya komii rani mi iikam kima ini kou ywowim. Mi kima hiriinana timi inokninkinkin. Adi Komii siya wi kimiirar mi sibgu kigriraowi mi kimiir digworaekwo whiekak ikim.

29 Mi kima hinina kipi naingwoyimyok boin, krma wi dimu dimin naei mi wi papiyan op mi kwiyaei.

30 Sima kamim naingwo tibmii karamaeyim ti nun siir tiranim, simiir kwoinim ti dimin hiriinanam simiirimar naingwokwo nanaeikim. Mi kimiir Adin siya bidi yinokninkinin, kima wi piki hinin diminin siir haii.

31 Mi kima Adi Komii siya siir iikamim simiir kigrakakana kimiir kwoinim saiirim naingwokini mi ti dimin hiriinanam siya wi kimiirar ninkin hauwi. Iriig.

Siyuin dimin miyikim ninomor kou haingiriyu haigini ikin

(Mt 6:19-21)

32 Kima kariir iikamim sibsib nanim kima kipi nidid. Dimusi rani, kimiirin Adi Komii siya bidi yimbin siir digworaekwo whiekakim yim wi kima kigriraowi.

33 Mi kima digworaekwo whiekakim kam nhirim simiir hauwi mi sima saini mi ti umirim inkam paeprikabim simiir hauu. Ti hiriinan siyiuin mhoiyya wi siya whindiriraerar haiginuwi

dimin miyik miyikim. Adi Komii siir omin dimin biye whirki bi swoki tirbuwikin. Mi ninomor kou hirin diminki bi swoki kiguguwikin mi hiyan inkam karamaekin mi dimin imiirin kikomki bi swoki kripikin. Niingaka.

³⁴ Mi maeyauwa kiriir dimin miyik miyikim sima nwowim mi kiriir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin wi ti om iirar mini owouwi. Iriig.

Miiyan kamim diriraerar kaowim simiir yaiga

³⁵ Mi kima yuisim haruwa kisina kainam mi puwop aka kigoknam. Mi yukidin kima hangumuwi mi ha dwo, diminin mhoiya nimbiniyanin siirim.

³⁶ Kima ini kamim simiir biyan inkam iirim nwokwokiniyim simiir hiriinan ywowim. Sima wigwas naeya saiir naenakiyim mi ina swoki itim. Mi siya ninmiga hir naka okwo kiekikomni mi sima anowin wa haiwao sasaugi. Mi Adi Komii siiram in hiriinana sibgu okwokin.

³⁷ Mi biyan inkamin siya niti, siya siir miiyan kam imiirin hinina nini kigiwi sima nhwo bi whwonkaigim mi ti miiyan kamim sima ha maigimaiga. Kara kimiirin yaimwowar boini mi biyan inkamin siyarin wi yuisa miiyana wi saiir kisina kaii puwopaka mi siya wi kimiir boinki, kima hiya saiir didwo mi kimiirin nae wi siyar hauu aei.

³⁸ Mi siya nibopwo niti mi biyan iuumin haigigi mi siya ha kigi sima ini siir miiyar mriiyim mi ti miiyan kamim sima ha maigimaiga.

³⁹ Kima ti dimin iir daingwo. Mi omakain adin siya biya ninokninki hiyan inkamin pi kariir

omaka niti mi siya ti haiyan inkamin siirin wi kigninkin apninopkai rani, siir omaka hiriirin, siir digworaekwo imiir haiyam. Nningaka.

⁴⁰ Kima iriipi hiriinan ha timi o kugiu kari-irram. Dimusi rani, kara Yaowae Adin ninomor kouanin iya kara niti kima wi saiir ninokninkin tani. Nningaka. Iriig.

Miiyan inkam miyik mi miiyan inkam biye simiir boiniyo yaiga

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Mi Pita siya Jisis siir srii, Biyan Inkam, kira ta boiniyo yaia krimiirarar hauuwi, iyie? Mi inkam nhirim simiir wara rani. Aniya?

⁴² Mi Jisis siya ina yowarki boinin, panin biyan inkam ikim, kwoin miyikakin siir miiyan kamim simiir sibgu kigriraowiyin? Ti hiriinan inkamin yo siya biyan inkamin siya nimbinkin siir miiyan kamim simiir kigriraowim. Simiir naeni ii aiirin wi siyar nwoki inokninkin haiginuwim.

⁴³ Mi mhoyiya Biyan Inkam Komiiyin siya wi sipi swoki iti. Mi siya ti miiyan inkamin siirin hinina nini kigni, biya siya boingigin saiir hiriinana swoki miriyyin mi siya wi siir boini Kiriir miya wadieka, ti hiriinan miiyan inkamin siya wi maigimaiga komiigaka mi owi.

⁴⁴ Kara kimiirin yaimwowar boini, Biyan Inkam Komii siya siir miiyan inkamin wi siir digworaekwo whiekakim simiir kigriraowan biyan inkam nokmwın owaiginuwi.

⁴⁵ Mi ti miiyan inkam nwirin siir kwoinin tari wi hinina naingwowi, kariir Biyan Inkam Komiiyin niki itsisau rani. Mi siya siir miiyan ikamim

simiirin ha tɔin mi siya nae op minim mi opa kwiyaewhaowaeiya mi siya saiirin ina kwiyaeyin.

⁴⁶ Mi siya hiriinan tiri mi ti inkamin siir biyan inkamin siya niti, iya ti miyan inkam ieya nwowin karamae nwowa saiir mi siya wi ninokninkinwin tani iya siya hindara kinkak iti. Mi siir biyan inkamin, siirin wi haningi nonkwobumbuninkin haiginiwi. Mi siya siirin wi iki siir miyan kam nhirim siir yai aiir wakaeyokna karamae nwowim, wi simakar ninkin ikropkii.

⁴⁷ Mi inkamin siya siir biyan inkamin siir yai imiirin bidiyar yinokninkin mi siya biyan inkamin siya boinin simiir bi wakaeyokna diriraerarkin mi siirin biyan inkamin siya idgiuni wi kasaka nipimpar tani.

⁴⁸ Mi miyan inkamin siya biyan inkamin siir kwoin iir ninokninkin karamae nwowi mi siya mi miyik mirii karamae ha nwowi mi siirin idgiuin wi komii nipimpar tani, biyan inkamin siya. Mi yipiki iikamim digworaekwo whiekak Adi Komii siya hauuwim mi sima hoimgak mirii digworaekwowim simiir swoki iyopkiyiuwim yamdi. Mi yipiki iikamim digworaekwo Adi Komii siya swoki inkin hauuwim mi ti iikamim sima ti digworaekwowim simiir swoki iyopkiyiuwamin, kima mi nhami nhami kipi mirii. Iriig.

*Jisis siya iikam isidin simiir ninikibirim nitkin
(Mt 10:34-36)*

⁴⁹ Mi Jisis siya boin, kara iikamim simiir ninikibirim nitkin inkamin pae nikrimtiowiyin

haɪmii haɪmiiya siir hɪriinan. Kara hɪnɪna naɪngwowi tɪ dɪmɪnɪn siya dɪmbiyamki.

⁵⁰ Biiyɪn kara hik mi kimpipisu mi wa naonami, wi simiir niki haii. Mi tɪ dɪmɪnɪn siya nɪmbinisiyɪn ta kariir hɪka wi hɪriiya niki oyokiyokwii.

⁵¹ Mi kimiir kwonim ha naɪngwowi, kara nu tirɪn yayiyim simiir nikwowaisiyim nitkin. Nɪngaka. Kara kimiir boɪnki. Kara iikamim simiir nɪnɪkibirim nitkin.

⁵² Mi tariinan mi mhoyiya iriipi hɪriinan iikam iriivarim sima omaka irni nwowi mi isidin wi whisa nwowi ouumim wi iso sowaka ninii mi iso wi ouumim simaka ninii.

⁵³ Mi iikamim sima wi yapayapa nwoki. Mi adɪn wi siir yɪnisim yɪnkamiyɪnɪn saika swoki kwɪnii mi yɪnisim yɪnkamiyɪnɪn wi siir adɪn saɪkar swoki inii. Mi yopiiya wi saair yɪnisim yɪnugiyɪna saika swoki kwɪnii mi yɪnisim yɪnugiyɪna wi saair yopi anakar swoki kwɪnii. Mi giwaiya wi saair yɪniwig anakar kwɪnii mi yɪniwiga wi saair giwai anakar mi ninii. Iriig.

Siyuɪn dimɪnki nɪmbiyamiyɪn siir nɪnoknɪnkɪni ikɪn

(Mt 16:2-3)

⁵⁴ Mi Jisis siya ha boɪn digiyɪn, siya iikamim simiir boɪnki, kɪma ha kɪgikim waua maeyaua bɪeki nɪkiyamtibiyɪn hɪranki nɪmbiniya mi kɪma bi kɪmɪmɪnkikim pa boɪnki, naoɪn kɪnim mɪni? Mi kaimwowairga naowɪn ha kɪnikɪn.

⁵⁵ Mi kɪma hɪnɪna kɪgiwii iya krakarwaiga mi kɪma pi hɪnɪna boɪni waka biewii prasae nikii rani. Mi saeya wi hɪriinana mi imbiyami.

⁵⁶ Kima yaiyairgi nhinkini inkamim! Kima nu ninomor sowiir diminim simiirar bidi sibgu kigninokninkinim. Mi kima ta miya Adi Komii siya miriia sair ninokninkin karamae dimusi nwowi, ha? Iriig.

Kira inkamin kiriir boiniuriyu boiniyin saikar kitibmii boin
(Mt 5:25-26)

⁵⁷ Mi kima siyu miyikin siir sibgu naingwo hid karamae dimusi nwokim mi ha diriraerarim, ha?

⁵⁸ Iya kira boinam nami inkamin kiriir boinhuriyu boinin saika boinim, kowa siyu hirar niki owamiywo mi ta iya kowa iripa yai saiirar sibgu boinam. Mi kowa hiriinan tir karamae nwowi mi siya kiriirin wi inkamin yai hidiyin siirim niku namisi mi inkamin yai hidiyin siya wi poris inkamin siir in hauugiisi mi poris inkamin kiriirin wi maeyaua huyokiyokaiya mi biye miriia saiirim nikropkisi.

⁵⁹ Kara kimiir boinkii, kira maeyauwa huyokiyokaiya saiirin wi niki haiburgig sasau rani. Bii kira digworaekwo whiekakim kira niki prii haiyim, simiir tiki hauukiyyu dig. Iriig.

13

Inkamin siir mhi kwoinim ninkpit haigi karamae nwowi yio wa kigugu iuguski

¹ Mi ta ii aiirin iikam nhirim hirar nwokim mi sima Jisis siirin kam nhirim Galiliyanim simiir boinmauu. Mi kamim wraisu Adi komii siir ninkin imiiaeyim, Adi Komii siir omaka aiir sima ha namim mi Pailat siir isidin warar yinkin apninopkainam. Mi simiirin ini simar

yisomaowim mi simiir nhieyim ini wraisu nhieyim simaka yinkin okiyim.

² Mi Jisis siya simiir boinki, kimiir kwoinim ha naingwowi, ti Galiliyan inkam nhirim hinina naowim, simiir dimin biyeyim ini iikam nhirim Galiliyanim simiir dimin biye imiir haiburim, aniya? Nningaka, nningakunga.

³ Kara kimiirin pi hinina boini. Nningaka, nningakunga! Mi kimiir mhi kwoinim kisina haigi karamae nwowi mi kima wi hindara kigugu iuguski simiir hiriinan.

⁴ Mi biya ti iikam iuur iriyyar nwoimim om Siloam siir hiran omaka bripriya saeya nrimdinu aokaowim, kima panina naingwowi ti iikamim simiir dimin biyeyim ini iikam nhirim om komii Jerusalem hiranim simiir dimin biye imiir haiburim, aniya? Nningaki, nningaka.

⁵ Kara kimiirin pi hinina boini. Nningaka, nningakunga! Kimiir mhi kwoinim kisina haigi karamae nwowi mi kima wi hindara kigugu iuguski. Iriig.

Paeyin nae miyik bud karamaeyin siir boiniyo yaiga

⁶ Mi Jisis siya boiniyo yai kwira ina swoki boinin, inkam nwirin siya swapwo wira yinkin siir wain numira sairin mi mhoiya siir paenid iirim yit. Mi ini nninga ywowin.

⁷ Mi siya numiran miyan inkamim siir asi boinkikin, kigi. Mi biya biewii whoimim kara ti swapwoin siirin hinina bi kigin. Siya naekak bidi ywowin. Nningaka. Siya ini hiriinana swoki

okripkaiyin. Mi kira siirin diigi. Mi siya nu siir hiiya whisariiyar niugugusi.

⁸ Mi numir hiran miyan inkamin siya ina yowarki boinin siir yai anakan, Biyan Inkam Komii, kira siirin ti biewii iirara tiki kigninkin osasae. Kara siir miyin wa hambimbiri mi whrinim wa krinkinki.

⁹ Mi nae wi iki biewii whirin siir budi. Mi ningakinuwi mi kira wa diigi. Iriig.

Mi Juda simiir ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya Sabat Jisis siya wig ira saiir haiswoniskigin

¹⁰ Mi Juda simiir ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya Jisis siya iikamin simiirin maeyauwa Adi Komii krimiir Wanin siir yai nidwokai wakaeiya saiir hir nowamwarkaiyugin.

¹¹ Mi wig ira hir nwoka mi uridyiu biyie whirin saiir nwokin mi ti uridyiu biyeyin siya ma saiir hauuwun biewiyim iur iriyyar whoimgim. Mi ta wiga saiir digukuin asi ninsimsirugin mi saeya paninsi sibgu okwosi.

¹² Mi Jisis siya saiir kigin mi saiirin ina yikunan mi siya saiir boinki, ta wiga kiriir dimin biyeyim kara bidi haiyoprimdiyiumiigiyim. Mi kira ini wadeyar sibgu okiya.

¹³ Mi siir ina ta wiga saiir yonkwoki mi bi kimiminkika saeya ina sibgu okwo tidwokiya. Mi saeya ini Adi Komii siir inig iirar hainankiya.

¹⁴ Mi prismi biyan inkam komiyyin maeyauwa Adi Komii siir yai nidwokai wakaeiya saiir bi nwowiyyin, siir mhi kwoinim ini haughauga

whiyekiyin Jisis siya ta wiga Judami ii komi-
iya Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae
nwowiya ini saiir haiswoniskiyin. Mi siya simiirin
hiniina boinki. Mii mirii iiyim iriyyar kwirkim.
Mi kima minam naingwowi inkamki kimiir ma
imiir haiswoniskiyim. Mi kima miiini ii imiirar wit.
Kima ti dimin hiniinin Judami ii komiyya piu siisiya
dinin taemin tir karamae nwowiya saiir kipi nit.

15 Mi Jisis siya siir yaiyaka hiniina yowarkii
boin, kima yai airta nhinkinin inkamkim! Judami
ii komiyya piu siisiya dinin taemin tir karamae
nwowiya Sabat saiirin, kima whiekakim pa nami
omaka bulmakaumiya saiir mi simiirin pa mi
ikiunami sima op nini kwiyaeyiuwim.

16 Mi taka wiga saeya, Ebrahim siir isidin simiir
yinisimka. Biewiyim Setan siya nonkwowim saiir
uur iriyyar whoimgim. Mi ini wadiyar mi owa,
ta wiga saeya ini ti bulmakauwim simiir haiburim
mi kara ta wiga Judami ii komiyya Sabat saiir asi
haiswoniskigin.

17 Mi Jisis siya hiriinan boinin mi kamim io siir
nwowim sima nidid prasae bi kinkim mi sima
ini yai mikrima ywokiyim. Mi iikam whiekakim
sima ini maigimaigra ywokiyim ti dinin komii
komiiyim siya tirkiyim simiiramnin. Iriig.

*Mastet nid mi wit sowiir boiniyo yaiga
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)*

18 Mi Jisis siya ina swoki owarkii boinin, Adi
Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana, saeya
ini dimu dininan ywowa? Kara saiirin pi dimu
nikrii, ha?

19 Adi Komii siir isidin sima ini ti paenid whirin siir hiriinan ywowin, krɪma dapiyin mastet. Mi mhoiɪya siya wi pae komiinan namwoiɪuwin mi siya ini pae nɦirim simiir haiburin. Mi ipiyin whieyim ini siir kwiya imiir haigiɪim.

Yisni boiniyio yaiga.

(Mt 13:33)

20 Mi siya ina swoki boinin, kara Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana wi dimu dimin nikrii, ha?

21 Ti iikamim sima yisnankim. Mi wig ira yisin plaua two komii saika pridgika. Mi mhoiɪya ti plauan ina iyopingiyin mi ini saa yimbiiyamın. Mi Adi Komii siir iikamim wi hiriinan nimbiyami. Iriig.

Ano simkin

(Mt 7:13-14,21-23)

22 Mi iɪya Jisis siya om komii Jerusalem hiriir namın mi om komii komii mi omisisimim simiir hiran iikamim simiir warar yowimwarkaiɪuam Adi Komii siir yai aiir.

23 Mi inkam nwirin siir sriigi, Biyan Inkam Komii, Adi Komii siya krimiirin wi nɦirmiyarar nanmaiwarkainaei saika nini owouwam iyie? Niingaka, aniya? Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boinki,

24 kima kimasiyar mintaraona. Mi kima miinan mirii ti ninomor kouan anosimın siir napnɪnopkainamamin. Anoin karargin, iikam whiekakim sima hiriir namamar naingwowi mi sima wi dig nwo rani.

25 Mi omakan Adin saiir anoin wi siyar ninsiin haiginikouwi. Mi kima wi yaba hirar nini okwo

kaigakan boini, Biyan Inkam Komii, kira anoin kirmiiram haiwaoki! Mi kimiirin wi hinina nowarki boini, kara kimiir ninokninkin tani, kima papiyan omanki nitkim?

²⁶ Mi krīma siir yai aiirin wi hinina nowarki boini, biya krīma nae op minim kinakar nae kwiyaekin. Mi kira kirmiir oman siyu iir nokwoin mi kirmiirin ini kirar yowomwarkaiyūin dimin taemin imiirin.

²⁷ Mi siya wi kimiir swoki boinki, kara ninokninkin tani kima papiyankim, kima siyu biye tiran iikamkim, kima dimin biyekak kamkim kariir haiburgik mi ha dam!

²⁸ Mi kima wi Ebrahim, Aisak, Jekop mi profet inkam whiekakim Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana saiir nwowim mi wim kima damki yab hirar dwoki! Mi kima wa kauwaeyimiyok ouwi mi kimiir bigmūim wi kikiyikikiyika kini io nwowimin.

²⁹ Mi iikam bieki nimbiniyin mi bieki nikiiyamiyin mi maeyau kwiran ikim, sima wi iya Adi Komii siya siir dimin taeminim mi siir iikamim simiir kigirkakana wi saiirar ninkin idwokai aei.

³⁰ Ihi, iikamim tariinan inig komii karamae nwowim mi mhoyya inig komiigak wi sima nwowi. Mi iikamim tariinan inig komiigak nwowim mhoyya sima wi inig komiigak nwo rani. Iriig.

*Jisis siya Jerusalem siirsi nougin
(Mt 23:37-39)*

³¹ Mi bi kimiminkikin ta ii aiirarin Farisi kam nhirim sima ina yitim mi siir boinmauu, kira

ti omin siir haiburgik mi maeyau kwira dam. Herotin kiriir nisomaowam tiri.

³² Mi Jisis siya simiir boinki, kima wra biyeyin siirin hinina tini boinu. Wakae, panao waka kara pi uridyu biyeyim mi kamim makakim pi simiir niki haiswonimnsiki. Mi mhoiya kariir miyim digi mi kara piu wa siisi. Herot siya wi kariir nisomao rani mi wi kariir mi aeyar nadigiuwi.

³³ Mi panao waka uga kara wa napnami. Dimusi rani, sima profet inkamin kariirin om whir kipi nisomao. Ningaka. Sima kariirin Jerusalem hirar disomao iski.

³⁴ Jerusalem, Jerusalem, profet inkamim kirar nisomsom aokaowikin mi kamim Adi Komii siya kimiiram nikropkiyim, kima siiyani simiirar mi kaiyimikikim. Mi ii kasa rani, kara kiriir yinisimim simiirin iripa haingiriyu kigriraowama tiri, kakaruk yopiya saiir hiriinan ywowin saeya saiir yinim saiir pidga aowa hopkrimkrikiuwiyim. Mi kima pi boriisopi.

³⁵ Wakae! Tariinanin Adi Komii siya digiumii kimiir om iir bidi haimriiyugiyin kimiir omin kimar kigrirao, kara kimiir boinki. Mi kima wi kariir kig rani mi ti ii aeya nadigiuwi iya kima hinina boini, Adi Komii kira ti inkamin kiriir inigi nitin siir whinkinsiis mi wadie siir dwowaiginu! Iriig.

14

Jisis siya inkamin piu minkin noni aokaowin siir haiswoniskigin

¹ Mi Juda simiir ii komii kwira Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya

Jisis siya Farisimi biyan inkamın siir omaka hir nini aeyiugin. Iikamım sima ini siiramar kaoraraowım, siya inkam haiswonıskiyım.

² Mi inkam nwırın siir pıua noni aokaowın, Jisis siir kingiınar nwokın.

³ Mi Jisis siya ti inkam iir kigin mi kamım siyiıu komii ninoknıknıniyiım, Farisi kamım siya simiir sriigi mi ina boınım, Moses siir siyiıuin wadie bidi ywokiyın. Mi krıma inkam makakın ta Judami ii komiıya pıu siisiya Sabat dimın taemın tir karamae nwowiya saiirar haiswonıski, iyie? Niıngaka?

⁴ Mi sima ini wakaemumuım. Mi Jisis siya ti inkamın siirın ina yikiunan mi ina haiswonıskiyın mi siirın ina yikropkiyın.

⁵ Mi Jisis siya simiir boınki mi inkam nwırın kımıir bopwoniya waraurın, siir yınisimın mi siir bulmakauın siya ie whıra namai whiriıdami mi ti inkamın siya siirın wı Judami ii komiıya pıu siisiya dimın taemın tir karamae nwowiya wı saiir haisasauki rani, iyie? Niıngaka?

⁶ Mi sima ta yaiya siya boına, saiirın yai kwır bi nowarki boınkim. Iriig.

Inkamın siya hinına kipi naıngwo kara inıg komiıgakın

⁷ Jisis siya ta nae aiiram nitım kamım simiir kigin sima biyan ipiıyiım simiir nidwokaigım. Mi siya boıniyiıo yai kwıra simiir asi boınkın, siya ina boının.

⁸ Mi inkam nwırki kırıir nikiunami, wigwas nae komiıya saiirım. Mi kira ipiıya biıyana saiir kipi nidwokai. Dimusi rani, ti inkamın siya wı inkam inıg komiıgakın kırıir haiburın siir nikiunaeisi.

⁹ Mi hiriinanki niuwi, ti inkamın kiriir nikiunain siya kiriirin wi hiniina boini, kira ta biyan ipiyya ti inkamın siir hauugi mi kira wi nıdid komıgakar nwowi kira mhoigi mhoiyan ipiyya sair nini idwoıuwi.

¹⁰ Mi kira hiriinan kipi tir mi iya inkam nwin kiriiram nııugi naeyam kira mhoiyan ipiyya sairar tını idwoıu. Kira hiriinan tiri mi ti inkamın kiriir nikiunain siya niti mi siya wi kiriir boini, nomııyau kira ta biyan ipiyya sair wini idwokaini. Mi siya hiriinan tiri. Mi kira wi inıg komıgakar nwowi ti iikamım kinaka nidwokai aeyım simiir whwonkam ida.

¹¹ Inkamın siir inıg iırar hainanaeyın, siirın wi Adi Komii siya nikwowaisii. Mi inkamın siyamar naıngwona karam nwowıyın mi siir inıgın wi Adi Komii siya haıgııki kougıkou. İriıg.

¹² Mi Jisıs siya ti inkamın naeyım siirim nikiunain simiir boııki mi kira nae kwır dirıraeri, kira kiriir nomııyau nomousım mi kiriir irıpa isidın simiir kipi nikiuna mi kiriir irıpa omom umır hoıngakakım. Mi mhoiıya wi sıma nikiunaeisi kira simiir omaka hir nini aeyıuım mi sıma wi nae kiriir swoki hauukııyıısi.

¹³ Nııngaka. Kira nae komii dirıraerari mi kira wi inkam paeprıkabım mi iikamım pıu simiirim biyie nwowım mi ıga biyiekakım mi nhwokwısaeyım simiir dikıuna.

¹⁴ Ti hiriinan iikamım sıma naei wi kiriir swoki ikiuna hauu ae rani mi kira wa maırgımaırga. Dimusi rani, mhoiıya nae kiriirim, wi Adi Komii siya swoki hauuwi dimın mııyıkım kımıir, iıya iikam mııyık mııyıkım sıma swoki insiin idwowi

ie hirankin saiir. Sima inokinokin wi saikar nwoyokiyokiii. Iriig.

Nae komiini boiniyo yaiga

(Mt 22:1-10)

15 Ti iikam nae saika naeyim simiir nwirin siya ta yai aair wakaekiyin mi siya Jisis siir boinki, inkamin Adi Komii siir iikamim simiir maeyaua kigirkakana, saiir nidwokai aei siya ha maigimaigga.

16 Mi Jisis siya siir boinki, inkam nwirin nae komii bidi diriraerarin. Mi siya iikam whiekakim simiir bidi yimbinin ta naeya saiirim nitimin.

17 Mi naeni iya ha nimbiamama mi siya siir miyan inkam iir yikropki, siya iikamim biya siya nimbimim simiir nikunakiyim. Siya simiirin hinina boin: Kima wit. Digworaekwo whiekakim bidi diriraerar digim.

18 Mi iikamim sima sima hinina yomboin amboin, krima wi nam tani. Inkam nwirin siya miyan inkamin siir boin, kara numira kwira sain, kara pi saiir nini kigiwi. Kaimwoka kara pi nam tani naeyimin. Kara kiriir naeyam bi nitkin mi kara pi boriisopi kira io saiirsi kipi nwo.

19 Mi nwirin ina mi boinkiyin, kara mi miriyyim bulmakauim iuura sain mi kara simiir nini kigiuwam mini. Wakae! Kara pi nam tani. Kara kiriir naeyam bi nitkin mi kira pi io kariir kipi nwo kara pi boriisopi.

20 Mi nwirin ina mi boinin, kariir wiga tapa nonkwonaka kara pi nam tani, kiriir nae aiiramim.

21 Mi ti miyan inkamin ha swoki amin siir biyan inkam iiram mi ti yayim simiir ini boinmimauuu. Mi omakain adin siir kwoinin

ini haug:hauga whiy:ekiyin mi siir miyan inkam iir boinki, kira ha dams:sauu siy:usisimim ti omin siirim mi kira kam paeprikabim mi kamim piu simiirim biyie nwowim mi nhwokwisaeyim mi iga biyie ikim. Kira simiirin kariir omaka tiriir wikuunani.

²² Mi mhoi:ya ti miyan inkamin siya boin, biyan inkam, kara kiriir yai aiirar bidi wakaeyoknan mi ipii nhirim ini nanga niki owim.

²³ Biyan inkamin miyan inkam iir boin, kira siyu komii simiir omisisim whiekakim simiir dam. Mi iikamim simiir wikuuna ninopkainani. Kara minam naingwowi kariir omaka mirninkinkiyim.

²⁴ Kara kiriir boini. Ti iikam whiekakim biya kara niki ikunam, sima wi kariir naeya saiir swoki ae rani. Iriig.

Inkamın tiki sibgu aingwo Jisis siir mi aiir miriyamin

(Mt 10:37-38)

²⁵ Iikam isid komiyyin Jisis saikar napnamkim mi siya ha haimasiyao kaowin mi simiir boinki.

²⁶ Mi inkamin kariirim niti mi siya siir ad yopii wig mi yokman mi siir nomousismim digiumii simiir haimriiyugig mi digworaekwowim siir kwoinki naingwo ikim mi hiriinan tir karamae nwowi sima wi kariir mhoi:ya nit rani.

²⁷ Yipiki inkamkin kariir mhoi:ya niti mi siya paeyin hiniya nironinkinin siir haisi dididi mi ti hiriinan inkamin siya wi kariir mhoi:ya sibgu it rani. Nangaka.

²⁸ Mi kimiir nwarikin siya omaka bripri ira miriinainamim mini koua hiriir mi bi siya pi niki

sibgu idwo hidi, ta omaka saiir miriiyan naemar imiiram siya niki inokninkinim siir naeyim wi ta omaka saiirar digi, iyie? Nningaka.

²⁹ Mi siya bii hiriinan tir karamae nwowi mi mhoiia siima yin ninansiingiyim mi siya ta omaka saiir mirii ninokou karamae nwowi. Mi iikamim siima wi siir niewaeyiwi. Mi siima wi hinina boini,

³⁰ ti inkamim ta omaka saiir miriiyin, siya wi saiir mirii ninokougik rani.

³¹ Mi inkam komiiyin nu kigriraowiyin, siya inkam komii nwirin nu kigriraowiyin yaii saika nini mi siya pa niki idwo hidnami. Mi siyarin siir sauan kamim (10 Tausen) hoimgak karamaeki niuwi mi inkam komii nwirin siir sauan kam ima ywo hoimgak (20 tausen) mi siya bii tiki sibgu hid mi siirin wi ti inkam komii nwirin siir isid ieya niyopakaiyiwi, iyie? Nningaka?

³² Mi siya hinina naingwowi, kara wi dig nwo rani mi siir sauan omomin aru hirar niki owim, kam nhirim saiirar nikropki, ti io aiir nok-wowaisiyyim.

³³ Mi iriipi hiriinan mi kimiir nwirkin siya siir digworaekwo whiekakim digumii simiir haimriiyiwi mi siya sibgu naingwo karamae nwowi mi siya wi kariir kigna miriiyan inkam nwo rani. Iriig.

*Wa kirie karamaekin
(Mt 5:13; Mk 9:50)*

³⁴ Wa siya dimin miyyikin. Mi wa siya hii karamae nwowi mi ti wa siirin wi panina swoki tiri, siya wadie swoki amwoi uwamin, ha?

³⁵ Ti hiriinan wain naeyaka siir bi pridikin. Mi krima siirin nu miyyik nitkiigi numiran sasaeyim

wi miyyik sibgu ii rani. Wakae, kima hindarar prii itkaigi. Iriig.

15

Sibsibin whaowaeyin siir boiniyo yaiga (Mt 18:12-14)

¹ Mi iigwira kamim omom omomi umir haiiyim mi kam nhirim dimin biyie tiriyim mi kam nhir ikim, sima Jisis siir kingiina yit siir yai imiir wakaeyam.

² Mi Farisi kamim mi kamim siyiu komii ninokninkiniyim sima io nwokim Jisis siirin mi sima hinina boin, ti inkamin kamim dimin biyie tiriyim nae simaka nidwokai aekin.

³ Mi Jisis siya ta boiniyo yaiya simiir asi boinkin

⁴ mi kimiir inkam nwrki siir sibsibim kamairim iriyarki niuwi, (100) mi siir sibsib irin whaowaei mi siir adin wi panina tiri? Mi siya ti sibsib kam-nwii iuur iriyar idiyim (99) wi hirar haiburgigi mi yim wi hirar nokwo aekii. Mi siya wi ti sibsib irin siirim nini hansir iuwi.

⁵ Mi siya siir hansir haii mi siya siirin wi siir waeyao niwouu apnami. Mi siya pi maigimairga nwonami.

⁶ Mi iya siya siir omaka hiriir swoki imbiyami mi siya wa kauwok boinami siir nomiiyauim mi siir inkannanim, simiiramim, iripa saika haingiriyiu owim. Mi siya wi simiir boinki, kima kanaka timi maigimairga! Dimusi rani, kariir sibsib irin niki whaowaekiyin kara siir bidi hansiryiskai haiyin.

⁷ Kara kimiir boinkii mi ninomor kou hiran iikamim yim ini, iriipi hiriinanar mi owim. Mi

iikam kamnwii iuur iriyyar nwiyyim, (99) sima ha naingwowi, sima dimin biyie bi tirkim mi sima ti hiriinan iikam imiirin maigimairga wao kintani. Mi dimin biyie inkam nwiruwakar tiri mi siir kwoinin ha kisina haigii mi ninomor kou hirin wi maigimairga komiia nwowi siiram. Iriig.

Umira whaowaeya saiir boiniyo yaiga

⁸ Mi wiga umir iurgaki niuwi mi mhoyia kwira ina swoki whaowaekiya mi saeya wi panina tiri, ha? Saeya wi iriiasmir pae bignaei. Mipa bigna nhiskig kaeyami, saiir bidi mi kiga.

⁹ Mi saeya hansir haii mipa kauwok boinki saiir nomiyauim mi saiir inkam inkamnanim, sima iripi nwowim. Mi saeya ina boinkiya, kima maigimairga kanaka dwo! Kariir umir kwira niki whaowaekiya bidi swoki hansiryiskaiya!

¹⁰ Kara kimiir boinkii mi iripi hiriinan Adi Komii siir paekwosimin siya inkamin dimin biyekakin naingwo tibiyyin siirimar maigimairgaeikin. Iriig.

Whranisim nwirin ad haiburgigin siir boiniyo yaiga

¹¹ Jisis siya boin, inkam nwirin siir yinisim yinkamiyino nwisko.

¹² Mi nomousimin ad iir boin, adi, kara minam naingwowi, kira digworaekwo whiekakim kririir yao whid hauu kariirin panaowar whauu. Mi adin ina hidgiyin siir digworaekwo whiekakim siir yinisim nwis owiiram.

¹³ Mi bi kimiminkin, ti nomousimin siir umir digworaekwo whiekakim ina hauugiyim, inkam nhirkim sainim. Mi siya om whirin kingiin tani,

siir ini owou. Mi siya ti om iir nwowin mi siir umir digworaekwo whiekakim ini siyu biyeyim siya tirim simiir yuguguskiyim.

14 Mi siya siir digworaekwo whiekakim hiriinan nuguguskiyim mi mhoiya ti omin siirin mhi komiia ina yamaoua. Mi siya ini dimin whirmin whirmin karamaeyar yamwo iuwun.

15 Mi siya ti om whirin siir hiran inkamin siir mi asi nini mriiyugin. Mi ti inkamin siya yikropki siirin, maeyaua hu nimiiyaeiya saiirim, siya kigraowim simiirin.

16 Siya minam naingwowi siir mhiya ti binim simiir isim hugi sim naemimin itkikinim simiir naeyim. Mi siirin nae minim, inkam nwrki bi swoki hauugin.

17 Mi mhinae kamae siya nwowa mi siya ha naingwoyimyokin mi siya ina boinkiyin, kariir adin siir miyan kamim yim sima naeyim wara whaowae rani. Mi kara tir namwonyin mhi ina yamaonyin. Mi kara hiriirnanar nwowi, an wi kapi naowi.

18 Mi haningi niuwi, an ti swoki am kariir adin siirim. Mi kara siirin wi hinina boini, adi kara siyu biye Adi Komii mi kira kowiir whwonkam ida bidi tirin.

19 Kara inkam miyik rani mi kira kariirin kiriir yinisim kipi niku. Mi kira kariirin, kiriir miyan inkamnan boin.

20 Mi siya hiriinan boinkiyin mi siya ina swoki amin siir ad iiramar. Mi siya aru tirar nwowamin, siir adin saiirar kigwinin. Mi siir adin siir-siyin naingwoyimyok prasae bi kinkan. Mi siya niwitnamin mi ini yinisim iir yaka iwit ankab-

mamairiuwın.

²¹ Mi yınisımın ına boınkiyın Adi, kara dimın biyie Adi Komii mi kira, kowiir whwonkam ıda tırkın. Mi kara inkam miyık rani, kira kariirın, kiriir yınisım kipi nikiu.

²² Mi adın siir miıyan kam imiir boınki, kima biıyan yıuis priıya saiir whainanisasau mipi siir wini kaiyaigınıuni. Mi siirın ındihop ha timi iy-opkikiu haigınıu. Mi siirın su ha timi ii haigınıu. Mi siya siiramın pranaepranae bi maırgımaırgakım.

²³ Bulmakau ırpakiyının ıra tini hainaki mıpa dısomao. Mipi krımar nongwomamair aei.

²⁴ Dimusi rani, ti kariir yınisımın siya naonamnan bıdi yowın. Mi tariinanın siya ini omwaiya swoki waiyain siya bıdiyar iki whaowaekiyın. Mi kara siir bıdi swoki kigın mi sima nae komii asi naekım.

²⁵ Mi yaowaeyın numır nwokin mi mhoıya siya ha nitin omaka kingiin hiriir mi siyar wakaeni, ii kidim, pi ninkiniıwi. Yım sima mwai waowi.

²⁶ Mi siya siir miıyan inkam nwır iir yikiuna mi ına sııyın, sima dimu dimın tiri?

²⁷ Mi siir miıyan inkamın siirın ına boının, kiriir nomousımın bıdi swoki itin. Mi kiriir adın siya kao ırpakiyının ıra yısomao siirım. Dimusi rani, siya siir yınisım iir bıdi swoki kigın. Mi siir dimın whırki bi kımbugın.

²⁸ Mi yaowae siir kwoının ini haugıhauga whiyiekiyın. Mi siya omaka hiriir panınsi yapnınopkainamsi. Mi siir adın ha napnaniniyın mi siirın yai miyık imiırar yani boını siya napnınopkainamım.

²⁹ Mi siya adın siir yayıaka hınına yowarkii

boin, biewii kasaka rani, kara kiriir miyan inkamnan nwowin mi kara kiriir yaiyaka igwir bi nantamyiriyirkin. Mi kira meme ii kariir bi swoki hauugin. Kara kariir nomiyauim mairgimairga simaka mi owim. Nningaki, nningakinga.

³⁰ Mi ti kiriir yinisimin siya kiriir digworaekwo whiekakim ini iki wigim hai nanaeyim, simiir yuguguskikin mi siya ha swoki itin mi kira ini sirs yaingwoyimyokin. Mi kira bulmakau yinisim irpakiyananin ina mi isomin siirim.

³¹ Mi adin siir boinki, yinisim, inokinokin kira kanaka nwokin mi kariir digworaekwo whiekakim, yim kiriirgin.

³² Mi tariinanin krima ha mairgimairga mi krimiir mhai kwonim, wadeyar dwo. Ti kiriir nomousimin siya naonamnan bidiyar iki owin. Mi tariinanin siya ini omwaiyar swoki waiyan. Siya bidiyar iki whaowaekiyin mi tariinanin krima siir bidi swoki hansiryiskaiyin. Iriig.

16

Biiyan inkam nhirim simiir boiniyo yaiga

¹ Mi Jisis siya kamim siir mi kigna miriyyim simiir boinki mi inkam nwirin umir digworaekwokakin siya biiyan inkam bidi yimbinin, siir digworaekwo whiekakim simiir kigiraowim. Mi inkam nhirim sima ini boini ti inkamin digworaekwo whiekakin siir, ti kiriir biiyan inkamin siya kiriir umir digworaekwowim kasaka bi nuguguskikim mi iya ini kingiina nwowa kiriir digworaekwowim sima digi.

² Mi biyan inkamin siir hiriinan wakaeyin mi siya biyan inkamin siiram yikiugi mi ina boinin siirin, panin panina tirkin ta yaiya kara wakaeya kiriir? Kira kariir digworaekwo whiekakim kiriir in nwowim simiir tin win naki. Kira wi kariir biyan inkam nwo rani.

³ Mi ti biyan inkamin siir kwoinin aowa aowa hinina yaingwo. Kara pi panina tiri? Biyan Inkam Komiiyin siya kariir huriyiyumigiyin tiri. Mi kara kiriekak rani, nu wa nop rani. Kara inkam nwirni nae umir digworaekwo kaugiki aeyim pi nididi.

⁴ Mi tariinanin kara bidi yinokninkinkiyin, diminin kara tiranin mi iya inkamin siya kariir huriyiyumigi siir mi sair hirankin mi ta hiriinana sairsiyin kariirin wi inkam nhirim sima nikunami, simiir omaka hiriirin.

⁵ Mi siya inkamin siir biyan inkamin siir dimin prihaiyim simiirin nwinwira yikuna mi siirimin ina yamim. Mi biyin nwira ieya yam mi mi kigrirowan inkamin ina sriyin siirin. Diminin kira prihaiyim kariir biyan inkamin siir hirankin pariigim?

⁶ Mi siya boin, wel twowim kamairim iriyarkim. Mi mi kigrirowi inkamin ina boinin, kira ti diminim kira prihaiyim simiir yokwo aair hai mi kira kamnwis iuruwa 50 simiirar kwidwo winki.

⁷ Mi mhoiya inkam nwirin ina swoki itin, biyan inkamin mi kigrirowiyin siya ina sriyin, diminim kira prihaiyim pariigim? Mi siya ina boinin, wit nibim kamairim iriyarkim 100 mi siya siir boinki, kira ta yokwowa kira wina diminim kira prihaiyim sairim pi kam nwiyuwa winki.

⁸ Mi mhoiia biiyan inkamin siya ini ti inkamin mi kigriraowiyin siir inig iir hainankiyin. Dimusi rani, siya inkamin kwoin miyikakin, siir siyiuin siir hiriinan tirkin. Mi Jisis siya ha niki boinin mi nu tiran iikamim simiir kwoinim umir diriraerar sainiyim ini Adi Komii siir iikamim simiir haiburim, sima ninokninkin miyikakim.

⁹ Mi Jisis siya hinina boinki simiirin. Mi umir digworaekwo whiekakim kima nonkwowim kima iikam nhirim umir digworaekwowim whaowaeyim simiir hauu. Mi sima wi kimiir nomiyau kin nwoki owim. Mhoiia kima naonami mi kima wi Adi Komii siir om miyikin siir nami. Mi siya kimiirin wi hinina boini, kima siyiu miyik bidi tirim. Mi inokinokin kima wi kanaka nwoyokiyoki.

¹⁰ Mi inkam nwirin siya dimin simim simiir sibgu kigriraowi mi siya wi dimin komii komiyim simiir warar mi sibgu inkin kigriraowi. Mi inkamin miisimim simiir sibgu mirii karamae nwowi mi siya mi komii komiyim simiirin wi mi sibgu mirii rani.

¹¹ Mi kima umirim nu tiranim simiir sibgu kigrirao karamae nwowi mi kima Adi Komii siir dimin miyik imiirin wi panina sibgu kigriraowi, ha? Nngaka, kima inkam wi dig nwo rani.

¹² Mi kima inkam nwirni dimin sibgu kigrirao karamae nwowi mi Adi Komii siya dimin miyikin wi panina hauwi, inokinok nwoyokiyokiyin, ha?

¹³ Mi miyan inkam nwirin siya, biiyan inkam nwiso sowiir miyim ikwiruwa bi swoki miriikin. Nngaka. Mi siya kwoin biye wi nwirin siir nwowi

mì nwírìn wí miiyík siir nwowi. Mì siya wí nwírìn siir wakaeyoknaei mì nwírìn wí digiúmii haim-riyiúwi. Mì kima Adi Komii krímiir Wanin siirim miriíyím, umír sairim wara kipi naingwo. Iriig.

Jisis siir yaiya Adi Komii siya iikam whiekakim simiir kigirkakana sair boinkin

(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

¹⁴ Farisi síma umírím naingwokwowikim. Mì síma tí híriinan yai whiekakim Jisis siya boinkiyim simiir wakaekiyim mì síma siir yikbumbu boin.

¹⁵ Mì Jisis siya simiir boinki mì kima kimiir siyiú miiyikin iikam whiekakim simiir whwonkam ida hiniina nsiimauuwi kima iikam miiyikim. Mì Adi Komii siya kimiir kwoin imiir bidi yinokninkinim. Diminim inkamki hainaniyim, yim Adi Komii siir whwonkam idain dimin komii rani.

¹⁶ Moses siir siyiú komiini yai mì profet kamim simiir yai aka sowa iya Jonin op baptaisiyin siya nnowa sairar yadigiúwa. Mì Jon siir iya tasi tariinana namwoniya mì Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana mì sair yaiwin kibiya omom omom whiekakim simiir nimbiamí. Mì iikam whiekakim síma Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana sair nama-mar naingwokwowi.

¹⁷ Ninomor nu sowa wa digi. Mì Moses siir siyiú komii siir yaisisimim síma wí wara swoki kigugu rani.

¹⁸ Mì kamín siya siir wig aiir sopki mì irni swoki inkwonaei, yio wig nonkwonani siyiugi siyiú iirar níkrípkikin. Mì inkam nwírìn siya wig íra inkam nwírki sopkiya sair nonkwonaei, yio

wig nonkwonani siyiuin siir taouugakin mi siya hii nanaenanaei. Iriig.

Umirkak inkam mi Lasaras so

¹⁹ Biya inkam nwirin umirki naokingugunankaiyin, siya tir nwokin mi inokinokin siya yuis miyik miyik imiirar niigin. Mi inokinokin siya nae miyik imiirar haikin mi simiirar naekin siya wadie nwowim.

²⁰ Mi inkam paeprikab nwirin hirar mi inkin okin siir inigin Lasaraskin, siir pua paowai biyeya. Mi siirin siir isid ieyar hainam umirkak inkamin siir omaka anoka kingiin hir ini kikinugik.

²¹ Mi siya ti umirkak inkamin naeyim siir hii aowa naekrimkrinkiyim simiir niuumin aeyamar naingwowi mi iya ti umirkak inkamin siir miyan kamim sima nhiskiyim naemin priigin naeyim simiir mi ti inkam paeprikabin siir mhiya ini simiirar yaekiniuin. Mi wraim sima ntiyim pi siir paowai imiir taowaei.

²² Mhoiya ti inkam paeprikabin ha naonamin mi siirin Adi Komii siir paekwosimim sima hainam mi siya Ebrahim saika ini owou. Mi ti inkam umirkakin ina mi aowin mi siirin ina haingikaiyin.

²³ Mi siya ini maeyau paekaka saiir nwowin mi hik kimpisu komii hir haiyin. Mi siya koua hiriir kaokiyin mi siya kigi Ebrahim siya kingiin nwo rani mi Lasaras siya saika ninkin owi.

²⁴ Mi umirkak inkamin ina kauwokiyin, adi Ebrahim kira kariirsi daingwoyimi yok mi kira Lasaras siir dikrop iuungi siir inain op hop-maiyim mi opa kariir kworiyaeya saiir hougin

noksisaekeyim. Kara ta pae aiirin hik kimpipisu prasae hai rani.

25 Mi Ebrahim siya boin, yinisim tariinanin kira dimin whirin ina naingwokiyin. Biya kira omwaiya niki waiyan mi kira digworaekwo whiekakakar nwokin. Mi Lasaras siya dimin biye biyeyim simiir haigin. Mi tariinanin siir kwoinin ti om iirin ini wadeyar yamwoniyein mi ni kira ini hik kimpipisu yama haiyiuin.

26 Mi dimin whirin Adi Komii siya bidi haiginin, ie komii whirin kimiir mi krimiir bopwoniya tir. Mi iikamim tir nwowim sima ti ieyin siir niyapidnaidamim sima dig nwo rani. Mi iikamim yarmi-ya mi owi, krimiir tiriir niyapidnaidniyem sima wi dig mi o rani.

27 Mi umirkak inkamin siya boin, adi kara kiriirin hiriinansi srii, kira Lasaras siirin kariir adin siir omaka hiriir dikropki.

28 Kariir nomousimim iriyarkim. Mi Lasaras siya simiirin yai kirie aiirar tini boinu. Mi sima wi ti om biyeyin hik kimpipisu kara haiyin siirar swokin inkin itisi.

29 Mi Ebrahim siya ina boinin, sima Moses mi profet kam ikim simiir yaigakargim. Sima simiirin igao yai bidiya boinim sima ta yai aiirar wakaeyokna.

30 Mi umirkak inkam ieya boin. Niingaka. Adi Ebrahim ta yaiya saeya simiirin wi dig nwo rani. Mi inkam wir nwirin siya ie hiranki ninsiin idwowi mi simiiramim ha nami mi simiir mhi kwoinim wa ninkpit haigii.

31 Mi Ebrahim siya ina boinkiyin siirin mi sima Moses mi profet kamim simiir yai imiir

wakaeyokna karamae nwowi mi inkam nwirin ie ankin ninsiin idwowi mi sima iriipi hiriinan wi siir swoki aingwo tibmii rani. Nningaka. Iriig.

17

Dimin biyieni siyugin
(Mt 18:6-7,21-22; Mk 9:42)

¹ Aiyο, aiyο mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, diminpai diminpaiyim wa nimbiamyami iikam whiekakim simiir kwoin imiir nipiyaokiyam mi sima dimin biyie tiram. Mi simiir naingwo tibmiiya wa whaowae iuguskii. Aiyο, aiyο mi inkamin, inkam nwirni naingwo tibmiiya saiir tirbuwiyin kira mintarao mhoiyya kira wi hik komiigi komii haii.

² Mi siya ti yinisim sapisapim simiir nwir iir tirkii, siyu biyie tiram mi hiriinankinuwi, ini mi owin kam nhirim sima siir niyyin siiya komi-iyā saika dinkin kog. Mi siirin whii komii solwara saiir ditmai whiridgi, yipi nwoki aeyikrikii whiridamim.

³ Kimakimasiyar mintaraona! Mi kimiir nomi-iyauin, siya siyu biyie tiri, kima io saiir dwo mi siya siir kwoinin kisina haigii mi kira siir dankab-mamair boin.

⁴ Mi siya dimin biyie kiriirin ii kwiruwa sairararin idip idipin iriyyar kwisa tiri mi siya kiriiramain idip idipin iriyyar kwisa niti mi ha nini boini, kara pi naingwoyimyoki kira kariir dimin biyeyim simiir haiyoprindiyumuigiyim. Iriig.

Naingwo tibmiini siyugin

⁵ Aposel kamim sima Biyan Inkam Komiiyin siir boinki, kira krimiir naingwo tibmiiya saiirin komii swoki inkın hauugi.

⁶ Mi Biyan Inkam Komii siya simiir boin mi kiriir naingwo tibmiiya saeya mastid nidni hanin sapisapki nuwi mi Adi Komii siya kiriirin wi dimin komii iirar tirhaiginuwi. Mi kira paeyin siirin ha boinkii, kira, wara kiriir miyim ti ophainam whi komii solwara hiriir! Mi siya wi kiriir yai airar mi wakaeyoknaei. Iriig.

Miiyan kamim simiir siyugın

⁷ Mi kimiir inkam nwrki siya miyan inkamkaki nuwi, siir numir aiiir hainopam mi siir sibsib imiir kigriraowam mi mhoyiya siya ha swoki iti mi siir biyan inkamin siirin wi hinina boini, kira ha witsisau, nae kanaka wini idwokai aeni. Mi kira wi hinina boini, aniya?

⁸ Niingaki, niingakinga. Mi kira wi siir boinmauuwi, kira kariir nae imiir diriraerar mi kira yaeya puwopa ha kikognani mi naeyim ha diriraerar hainani. Bii op nae minim pi kara niki ae kwiyae mi mhoyiya kira op nae minim pa timi ae kwiyae.

⁹ Mi siya ti siir miyan inkamin siirin pa boin wadie ta siya siir yai aiiir wakaeyokna diriraerara sairsiyin, aniya? Niingaki, niingaka. Ya siirar miiga.

¹⁰ Mi kima iriipi hiriinan digworaekwo whiekakim Adi Komii siya boinim, kima simiir diriraerari mi kima wi hinina boin, krıma miyan iikam miyik rani. Diminim krıma diriraerariyim krıma Adi Komii siir kwoin iirar diriraerari. Iriig.

Kam iuurim paowaigi piskimkopouwim Jisis siya haiswoniskiigim

11 Jisis siya siyiuin om komii Jerusalem hiriir namiyin siir namkin mi siya nu Sameria nu Galili sowiir bopwower napnamkin.

12 Mi siya om whirin siir nimbiamin mi kam iuurim paowaigi piskimkopouwim siirin siyiu hir yapyiskaiwin. Mi sima aru hirar niki okwowim

13 mi sima ina kauwok boininaekiyim, Biyan Inkam Komii, Jisis kira krimiirsi daingwoyimiyok.

14 Mi Jisis siya simiir kigin mi siya ina kauwok boinkiyin simiirin, kima ha dam, wara kimiir piuim prismi tini isiimauuu. Mi sima ha napnamim mi simiir piuim ini miyyikar ywokiyim.

15 Mi simasimar yinkig ankigna simiir piuim wadie nwokiyim. Mi simiir nwirin sasa swoki iwitamim. Mi siya ina kauwok boin hainan praprasamin Adi Komii siir inig iir.

16 Mi siya Jisis siir igmiiga whwonkam ida ini hiiuu. Mi siya ina boin wadiekiyin siirin. Ti inkamin siya nu Samerian inkamkin.

17 Mi Jisis siya hiriinan kigiyin mi siya ina boinkiyin, ti kam iuurim paowaigi piskimkopouwim, simiirin kara haiswoniskiigiyim mi iriyyar nwiiyim ini papi nwowim?

18 Mi ti iriyyar nwiiyim Adi Komii siir inig iir hainanam bi nitkim, aniya? Mi ti inkam nwiruan om whiranin sasar yit Adi Komii siir inig iir hainanamim. Mi ti kam iriyyar nwiiyim Isrelmiyim, yim ini panina tirim, ha?

19 Mi mhoiyya Jisis siya boinki, kira dinsiingi mi ha dinsiin apnam, kira naingwo tibmiyya kari-

iram, kiriirin wadie saeyar nwowaiginiugin. Iriig.

*Iiya Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir
kigirkakana wi sapi nimbini
(Mt 24:23-28,37-41)*

²⁰ Mi Farisi kamim sima Jisis siir sriigi, iya Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana wi paka hiniin iya sae nimbini? Mi Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin, iya Adi Komii siya siir iikam whiekakim, simiir kigirkakana saeya nimbiam, iikamim simiir nhwowim wi dimin kirie kirie komii komii kig rani.

²¹ Mi sima wi hiniina boin tani, kigi, siya tisi tapi nwowin. Niingaka. Wakae, iya Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana saeya ini kimiir mhi kwoinaw waraurar nwowa kima wi sair kig rani. Niingaka.

²² Mi siya ha boin digiyin mi siya kamim siir kigna miriyim, simiir boinki, mhoiia iya wa nimbiam mi kimiir mhi kwoinim Yaowae Adin ninomor kouanin kara nitana iya, sair kigamar naingwowi mi kima wi siir kig rani.

²³ Mi mhoiia kam nhirim wi sima boini kimiirin, kigi, siya isi hinda nwowin, kigi siya tisi tinda nwowin. Mi wim kima wi hiriinan inkamim simiir yai kipi wakaeyokna yim sima kimiir niksiae.

²⁴ Kima ina ninokninkinim iya ninomora yakii mi ta ninomor kwirkaka wa yaarkakii. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin siya nimbini, wi hiriinanar tiri. Mi iikam whiekakim sima siirin wa kigirkakwini.

25 Mi bi kara wi hik kimpipisuwar niki haii mi iikamim ta ii aiarar niki owim, sima digumii wi kariir haimriyuwi.

26 Siyuin biya Noaki nwowa iya saiir tirin. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin siir iya siya nitana yo wi iriipi hiriinanar mi tiri.

27 Mi sima nae hirar niki aeyim mi op minim hirar niki kwiyaeyim mi wigkamim ha nonkwonam iya Noa siya siyaiya hiriir napninopkainamin mi op komiyyin ha nitin, simiirin ini siya yakiirimdipugiyim.

28 Mi Lot siir iya, ya iriipi hiriinanar mi tir. Mi sima naemin hirar niki aeyim mi opin hirar niki kwiyaeyim mi digworaekwo minim hirar niki sainim mi digworaekwo nhirim, inkam nhirmi hauuwim sima sainim mi numir sasae ha ninkikinim mi omaka minim ha mi mirii.

29 Mi Lot siya om komii Sodom siir haiburgigin mi ha namin mi ta ii aiarin Adi Komii siya pae aiar yikropki. Mi siiya komii komiyyim paekak paekakim, ina kinanaiiniyim ninomor kouankin iikamim simiir tioidwomaiyam.

30 Mi iriipi hiriinan iya Yaowae Adin ninomor kouanin siya swoki iti, wi idowiiyar nimbini, iikamim simiir whwonkam idar. Mi sima wi digworaekwo kasa tir tani.

31 Mi ta hiriinan iya inkam nwirin siya omakanau hir nwowi mi siir digworaekwowim, nu hir nwowi mi siya wi siir digworaekwo imiiram nuunainam tani, simiir hainakiyam. Mi siya wi hindara nidam iuguski. Mi iriipi hiriinan inkam nwirin siya numir hir nwowi mi siya wi omaka tiriir swoki it rani, yuismn imiir hainankiyam.

Niingaka. Siya wɔ hindara nidam iuguski.

³² Mi kima Lot siir wig aiir dinokninkinki, saeya om komii Sodom siir swoki haiyiug kaokiya mi saiirin Adi Komii siya diriraerarki mi saeya sol ha nwokiya mi yinpae yamwoia. Mi iriipi hiriinan, kima kipi swoki haiyiug kao hindara didam iugusam.

³³ Mi inkamin siyamar naingwonaeyin, Adi Komii siiram naingwo karamae nwowiyin, yo wɔ hindara kigugu iuguskii. Mi inkamin siyamar naingwo karam nwowiyin mi Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknaeyin mi siir kwoinin wɔ hiriyar nwoyokiyokiikaeyami, Adi Komii saikar.

³⁴ Kara kimiir boinkii, ta nai aiirarin, inkam nwiso hɔi kwiruwa saiirarar whwonkai mi Adi Komii siya sowiir nwirin siir hainami mi siir nwirin, yo wɔ hirar nwokii.

³⁵ Mi wig iso sowa mi iripa miriiguwaki mi Adi Komii siya sowiir ir aiir nikiunami mi ira, ya wɔ hirar nwokii.

³⁶ Mi inkam nwiso sowa numir hir nwowi mi Adi Komii siya wɔ nwir iirara nikiunami mi nwirin yo wɔ hirar haiburgigi.

³⁷ Mi kamim siir kigna miriyyim, sima ta yai aiir wakaeyim mi sima ina sriyyim, Biyan Inkam Komii ti diminin wɔ papi nimbiyami? Mi Jisis siya simiirin boiniyo yai boinkin, maeyauwa inkam whigi nwowa, wakikiyao wabim saiir nwowikim mi inkam whiyyim pi simar mi aei. Iriig.

18

Wiga inkamin yai hidiyin siirim nikiunain saiir whindiraraerarin saiir boiniyo yaiga

¹ Jisis siya boiniyo yai kwira simiir boin simiir nisisiimauugin sima inokinokin nhwo Adi Komii siirin kwisboinim mi sima kipi nhaku.

² Siya hinina boin mi om komii whirin yai hidi inkam nwirin hir nwokin. Ti yai hidi inkamin siya Adi Komii siirsi bi swoki ididikin. Mi iriipi hiriinan inkam imiirsi bi mi aingwoyimiyokikin.

³ Mi wig igabae ira ti om iir nwoka. Inokinokin saeya ti inkamin yai hidiyin siirin hinina nini boinuwika, kariir ioan inkamin siya kariir nonkwobumbuam tiri mi kira siir boin huriyinatkaigi.

⁴ Biya ti inkamin yai hidiyin saiir whindiriraeraram bi naingwokin. Mi mhoiya siya siir mhi kwoinauin hinina yaingwo, kara Adi Komii siirsi nidid rani mi kara ikam imiirsi bi mi aingwo ididikin.

⁵ Mi taka wig igabaeya kariirin kiigi saeya ninkinanaei. Kiya saiirin yai pi kara whinboini mi inokinokin saeya wi kariiram nitnanaeisi mi kariir pua mhoiya wa nhaku iuguski.

⁶ Mi Biyan Inkam Komii siya ina boinin, kima ti yai hidan inkam biyeyin siir yai imiir wakaeki mi ti yai hidan inkam biyeyin, siya ta wiga saiir yai bidi whindiriraerarin.

⁷ Mi wi panina tiri? Mi ikamin Adi Komii siya nimbini siirin mi ni nabie siirin nouim mi tari Adi Komii siya yai wi simiir whinboin tani, aniya? Mi siya kaoguguwi mi tari wi simiir whindiriraerar tani, aniya? Ningaka. Adi Komii siya yai hidan inkam miyikingin.

⁸ Kara kimiir boinki mi siya simiirin siyu wa whindiriraerar sasugi. Mi mhoiya Yaowae

Adin ninomor kouanin siir iya, siya wi saiir kigi iikamim simiirin sima bidi yamsi aingwo tibmiiyim, iye? Nningaka? Iriig.

Farisi kamim mi kamim omom omomi umir haiiyim simiir boiniyo yaiga

⁹ Kam sima hinina naingwowi, sima inkam miyikim mi sima hinina naingwowi inkam nhirim sima inkam miyik rani. Ti hiriinan inkamim Jisis siya boiniyo yaiya simiir boinkin,

¹⁰ inkam nwisu nhwo kwisboinim namko omaka Adi Komii siira saiir hiriir. Mi nwirin inkamin omom omomi umir haii ikin mi nwirin Farisi inkamkin.

¹¹ Mi ti Farisi inkamin sasa ha nokwokiyin mi siir mhi kwoinawu hirin hinina kwisboinki, Adi Komii kara ti inkam nhirim simiir hiriinan tani, kara ti kiriirim sriiyin. Mi sima hiiya tauaeikim mi siyu biyeyar mi tirikim mi wiga mi sopikim. An kara, nningaka. Kara ti inkamin omom omomi umir haiyin siir hiriinan tani.

¹² Mi wik whiekakim simiirin kara ii kwokwisa haiyaeikin nae karamae. Mi digworaekwo whiekakim kara haiiyim, kara iuura sioitkinikin mi haimii pi kiriir mi hauwi.

¹³ Mi inkamin omom omomi umir haiyin siya arurig ha nokwokiyin mi siya ninomor koua hiriir kaowim pi boriisopi. Nningaka. Mi siir niyin ina kaiyirounainamin mi siya ina boinin, Adi Komii kara dimin biyeyan inkamkin. Kira kariirsi daingwobumbu!

¹⁴ Kara kimiir boinki, ti inkamin omom omomi umir haiyin, Adi Komii siya siirin inkam miyik yikiuwun. Mi siya siir omaka hiriirar swoki amin.

Mi ti inkam nwirin yio. Nningaka. Mi inkam saama naingwonaeyin, yio wi Adi Komii siya nikwowaisii. Mi inkamin saam naingwo karamae nwowiyin mi Adi Komii siya siir inigin wi kougikou haiginki. Iriig.

Jisis siya yinisim sapisapim simiir nokboinmamaingin

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ Mi sima yinisim sapisapim Jisis siirim nikiunanikim. Sima minam naingwokim, Jisis siya in simiir nonkwowim. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ti hiriinan kigiyim mi sima io simiir ywoki.

¹⁶ Mi Jisis siya yinisim sapisapim simiirin ina yikiunan siir kingiin hiriir mi siya ina boinin kima yinisimim kariirim kigninkinki, kima simiir kipi nikidu. Dimusi rani, Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana ti hiriinan iikamim simiirgim.

¹⁷ Kara kimiirin yaimwowar boini, inkamin iiya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir nitam naingwowi mi siya ti yinisim sapisapim simiir hiriinan dwo mi hiriinan karamki nuwi mi siya wi saiir napninopkainam tani. Nningaki, nningakinga. Iriig.

Biiyan inkamin umir digworaekwo whiekakakin siir yaiga

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Mi Judami biiyan inkam nwirin siya Jisis siirin hinina srii nowomwarkaiyuwan inkam miyyik

mi kara wi panina tiri. Kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin inokinok siir haiyam, ha?

19 Mi Jisis siya siir boinki, kira kariirin inkam miyik dimusi dapkin, ha? Adi Komii sasaingin inkam miyikin.

20 Kira siyu komii iir bidiyar yinokninkin. Kira wig kipi hainiki nonkwona. Mi inkam kipi mi isom ao. Mi hai kipi mi tauae mi kira inkam nwirni kipi mi iksisae boinhuriyu, kira kirir yopii ado sowirwai yai imirar wakaeyokna.

21 Mi biyan inkamin ina boin, iya kara yinisma nwonaniyin mi ini tariinar yamwoniya kara ti siyu iirar wakaeyoknakin.

22 Jisis siya ta yai aiar wakaekiyin mi siya siir boinki, diminin whira niki whaowaei. Kira kirir digworaekwo whiekakin inkam nhirim simir hauu sima sainim mi kira ti umirin inkam paeprikabin simir hauu. Mi kira hiriinan tiri mi ninomor kou hirin kira wi digworaekwo whiekakakar nwowi. Mi kira kariir mhoiyar wit.

23 Mi ti biyan inkamin ta yai aiar wakaekiyin mi siya ini hikakar ywokiyin. Dimusi rani, siya umir digworaekwo whiekakak inkam kingin.

24 Jisis siya ti inkamin siir mhai kwoinim hikak nwokiyim simir kigiyin mi ina boin, inkamin digworaekwo hoingakakin, siya Adi Komii siir omin siya kigiraowiyin dimin taemin imir siir namimin wi minan mirii.

25 Mi haba ti tidiyinin yuis panyin siir no iir ninopkainamin wi minan mirii. Mi inkamin umir digworaekwo whiekakin siya wi ta haba minan saeya miriia sair hiriinan mai mirii rani.

Niingaka. Yio wi mi komiigi komii mirii nami Adi Komii siir omin digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyin siir namimin.

²⁶ Mi kamim sima hiriinan wakaekiyim mi sima ina boinim mi hiriinanki niuwi mi kwoinbudin iinokiinokin omwai waiyayokiyokiyin wi nhinga haii?

²⁷ Mi Jisis siya ina boinin, diminin inkamki tir karamae nwowiyin yim wi Adi Komii krimiir Wanin siyar diriraerari.

²⁸ Mi Pita siya ina boinin, wakae, krīma krimiir omin mi krimiir digworaekwowim simiir bidi haiburgigim mi krīma tisi kiriir mhoiya nitim.

²⁹ Mi Jisis siya simiir boinki, ihi, kara kimiirin yaimwowar boini mi yipiki inkamkin Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigrkakina saiirim sibgu naingwowin mi siya omaka mi wig mi nomiiyau mi yopii ad yinisisim, simiir haiburgik

³⁰ mi ti iyim Adi Komii siya wi hiriinan ii imiirar swoki inkin hauukiyiui. Mhoiya iya saeya nimbiyami mi sima kwoinbudin iinokiinok omwai waiyayokiyokiyin wi siir haii. Iriig.

*Jisis siya kwoimaka ina swoki boinin kara naon-ami wa swoki insiin idwowi
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)*

³¹ Mi Jisis siya kam iuur nwiso siir kigna miriyyim simiir yikiuna mi simiir boinmauu, wakae, panao krīma om komii Jerusalem hiriir nami. Mi yai whiekakim profet kamim sima win boinim, Yaowae Adin ninomor kouanin kariiram, sima wa nimbiyamkini.

³² Mi siima kariirin wi kam nhirim isid whiranim Juda inkam tani simiir hauugi. Mi siima wi kariir nigbumbu tirbumbu haiginuwi mi wi yaeyop kariir mi yaswaiyuwi

³³ mi siima kariirin wi idgiu mini nipimpari mi wi kariir nisomaoki mi siima kariirin hiriinan tiri mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi ie hiranki.

³⁴ Mi kamim siir kigna miriirim siima ta yai aiir bi ninokninkankim. Ta yaiya saiir yaimwokiyaimwowa saeya simiirsi nimprioka mi siima ta yaiya siya boina saiir bi sibgu nangwokim. Iriig.

Jisis siya inkam nhwokwisae nwirin siir haiswoniskikin

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Mi Jisis siya om komii Jeriko kingiin ha nimbiyamim mi inkam nhwokwisae nwirin siya siyu mig hirar nidwowikin. Mi siya inkamim simiiramar mi priikau priikauwikin umir digworaekwoim.

³⁶ Mi siyar wakaewin iikam isid komiyyin napaniirim mi siya kam nhirim simiir sriiwin, siima dimu mini?

³⁷ Mi siima siir boinki, Jisisin omisim Nasaretanin isi napaniirin.

³⁸ Mi siya ina kauwok boininaekiyin, Jisis kira Devidni isidin siir yinisimkin, kira kariirsi daingwobumbu!

³⁹ Mi kamim bii napnamim siima io siir ywoki, kira yai tanki. Mi siya ina swoki kauwok boinanaekiyin, kira Devidni isidin siir yinisimkin kira kariirsi daingwobumbu!

⁴⁰ Mi Jisis siya ha namikwoniya mi simiirin ina boinkiyin, siirin kariiram wikiunani. Mi siya kingiin ha natin mi Jisis siya siir srugi.

⁴¹ Kira panina naingwowi, kara kiriirin pi dimu tiri, ha? Mi siya boin, Biyan Inkam Komii kariir nhwoin wadie swoki okiyim tiri.

⁴² Mi Jisis siya siir boinki, kiriir nhwoin ha kaoki, kiriir naingwo tibmiya, kiriir nhwoin miyik saeya nwowaiginugikin.

⁴³ Mi bi kimiminkikin siir nhwoin ina swoki kaokiyin. Mi siya ini Jisis siir mhoiyar yamin mi ini Adi Komii siir inig iirar boin wadiekinyin. Mi iikam isid komiyyin sima hiriinan kigiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim. Iriig.

19

Sakias siir niwiigin

¹ Jisis siya om komii Jeriko siir yapninopkainam mi ina yapnamin.

² Mi inkam nwirin hir nwokin, siir inigin Saki-askin. Siya kamim omom omomi umir haiiyim simiir biyan inkamkin mi siya umir hoimgakakin.

³ Siya Jisis siir kigsibim minkin, siya yipikin. Mi iikam isid komiyyin sima hirar nwokin mi Sakias siya inkam priei rani. Mi siya Jisis siir paninsi kigsi.

⁴ Mi siya biya iwitamkwokin mi pae wirin siir iiyam, Jisis siir kigwinam. Siya bidi yinokninkinin Jisis siya pi ti siyiu iir napnani mi siya ti pae iir asi nii winkin.

⁵ Mi Jisis siya ta maeyauwa saiir nimbiamin mi siya koua hiriir kaokiyin mi siya siir boinki,

Sakias, kira ha wɔuuni. Panao kara pi kiriir omaka hir nwowi.

⁶ Mi siya ha nuun idudunaiiniyin mi siir mhi kwoinim maigimaiga ha nwonaiiniyin mi siya Jisis siirin siir omaka hiriir yikunam.

⁷ Mi iikam whiekakim sima hiriinan kigiyim mi sima io siir ywo. Siya inkamin dimin biyiekakin siir omaka whwonkaiyam dimusi namkin?

⁸ Mi Sakias siya ha ninsiin okwokiya mi siya Biyan Inkam Komii siir boinki, Biyan Inkam Komii kira wakae! Kara panaoin digworaekwo whiekakim pi bopwoniya tir haigin mimiiri mi kara haimii pi kam paeprikabim simiir hauuwi. Mi kara inkam nwirni diminim kara niksise haiiyim mi kara siirin idip idipin wi kwiya swoki hauukiyyuwi.

⁹ Mi Jisis siya siir boinki, tapa Adi Komii siya bidi swoki anmaiwarkainam iikamim ta omaka saiir nwowim simiirin. Ti inkamin siya iripi hiriinan Abraham siirar yinisimkin.

¹⁰ Yaowae Adin ninomor kouanin siya iikamim kiguguwim simiirim hansirikin simiir nanmai-warkainam. Iriig.

Miyan kam iuurim umir haiyim simiir boiniyo yaiga

(Mt 25:14-30)

¹¹ Iikamim sima ta yai aiir wakaekiyim mi Jisis siya boiniyo yai kwira simiir warar mi inkin boin. Mi siya om komii Jerusalem siir kingiin bidi ywowamin, sima hinina naingwokim Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana, saeya wi kingiina kwombini.

12 Mi siya ina boinin, inkam komii nwirin siya hir nwowin om whir nami mi sima siirin wi nu kigriraowan inkam komii dikmwon owaiginu. Mi mhoiya siya wa swoki iti siir oma tiriir.

13 Mi siya miyan kamim simiir haiburgigim tirin mi siya siir miyan kam iurim simiirim yikiugi mi siya umirim simiirin paeyarim hasisa hid hauugi. Mi siya simiirin ina boinkiyin mi kima umir mi simiir mirii mi kima wi kariirar mirii kigwin.

14 Mi tiki inkamin siir oman iikamim simiir mhi kwoinim ini hauugi hauuga whiyekiyim siiramim. Mi kam nhirim sima kam nhir imiir boin siir mhoiya namim. Mi sima boin, krima pi boriisopi ti inkamin siya krimiir nu kigriraowan inkam komii kipi nwo.

15 Mi sima siirin ini nu kigriraowan inkam komiyar yokmwun owaiginuin mi mhoiya siya ina swoki itin. Mi siya boin, ti miyan kamim simiirim dikiugi, biya umir kara niki hauugikim. Mi kara ninokninkinim tiri sima ti umirim kara hauuwim sima nwinwira pariiga swoki inkin mirii hai.

16 Mi nwirin bi siya yit, yo hinina boin, biyan inkam kara umir mi ti umir paeyar haso sowiirin, umir paeyarim kam nwira (200 Kina) mirii hai.

17 Mi biyan inkam ieya boinki, kira miyan inkam wadiekim mi mi miyikar sibgu mariikin. Mi kira dimin simin siirin bidi sibgu kigriraowin. Mi kara kiriirin pi inig komiigak nwowaiginugi, kira wi om komii komii iurim simiir kigriraowi.

18 Mi nwisaka ina mi itin, yo ina mi boinin, biyan inkam kara kiriir umir paeyar haso, sowiirin umir paeyarim iuura (100 Kina) swoki inkin mirii hai.

19 Mi biiyan inkamın siya siir boınki, kara kırıirın om komii iriiyarım simiir kigrıraowan inkam nıkmwın owaiginıuwi.

20 Mi nwırın ina mi itın, yio ina mi boının, biiyan inkam kırıir umır paeyar haso tisi tapi nwowo. Kara sowiirın kwankab aka kogın.

21 Kara kırıirsiyın dimusi bi nididgin, kira inkam paii rani. Diminın inkam nwırki haiginiyın mi kira siirsi bi naingwoyımıyokikin pi kira mi haii. Mi sasaeyım inkam nwırki nınkiniyım, iriipi hiriinan pi kira swoki ingugu haii.

22 Mi biiyan inkamın siya ti miıyan inkam iir boınki, kira miıyan inkam biyiekin! Kırıir yaiya kara kırıirın wi saıirsi boın wokiyopnatkaigi. Mi kira hiriinan nınoknınkini, kara inkam miıyık rani mi kara diminım inkam nwırki haiginiyım pi kara mi haii mi sasaeyım inkam nwırki nınkiniyım pi kara mi ingugu haii.

23 Mi kira umırım miıyanau haigi karamae dimusi nwokin mi kara swoki itkiswo wa pini haini, yaeya umır nhirım simiir warar.

24 Mi siya kamım siir kingiin nokwowım simiirın hiniına boınki, kima wara umır paeyar haso sowiir hai, iki inkamın umır paeyarım kam nwırkakın siir hauugi.

25 Mi sima siir boınki, biiyan inkam, siya umır paeyarım kam nwıra bıdi haiyın.

26 Mi siya ina boının, kara kimiir boınki, yipiki inkamkın digworaekwo whiekak nonkwowım mi miı miıyık mırıiyım kara simiirın digworaekwo nhirım wi idwowa swoki inkın hauugi. Yipiki inkamkın digworaekwo hoımgak karamae nwowın mi miı miıyık mırıi karamae nwowın

mi mhoiia siya wi nninga nninga nwowi, digworaekwowim wi karar swoki hai.

²⁷ Mi yipiki iikamim sima io kariir nwowiyim, sima pi boriisopi, kara simiir mi kigriraowan inkam komii nwowim, kima simiirin tiriir wiku nani mi simiirin kariir whwonkam ida disomaoki. Iriig.

Jisis siya Jerusalem hiriirin inkam komii nu kigriraowiyin siir hiriinan napninopkai namkin (Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jo 12:12-19)

²⁸ Mi Jisis siya simiir yai aair nowarkii boin digiyin mi siya biyar yapnamkwokin, siyuin om komii Jerusalem hiriir namiyin siir.

²⁹ Mi siya om Betfasi om Betani, mhu whirin sima dapiyin Oliv siir kingiin nwowamin mi siya biyin inkam nwiso siir kigna miriyo sowiir yikropki.

³⁰ Mi siya sowiir boinmauugi, kowa iki omin hapi nwowin siirim dam mi kowa pi donki haomin irin siir kigi, sima bidi yeyok okwowin pae aka. Mi siirin inkam nwirkin bi nidwokin. Mi kowa pi siir whakainani.

³¹ Mi inkam nwirin siya kowiirin hiniina srii, kowa wara donkiyin dimusi hak hai nami? Mi kowa hiniina dowarkii boin, Biyan Inkam Komiiyin siya miigakin siirin.

³² Mi Jisis siya sowiirin ina yikropkiyin mi sowa ha namo mi sowa ti digworaekwo whiekakim siya boinkiyin simiirar ini kigu.

³³ Mi sowa wiyinsopin ti donki haomin siir niyokin siir houwhroko mi siir adin siya sowiir srii, kowa wari donki haomin siirin whisarii dimusi haki, ha?

34 Mi sowa ina boino, Biyan Inkam Komii siya siirin maigakin.

35 Mi sowa donki haomin ina hainaniyin Jisis siirim. Mi simiir yuisim donki siir idwo yitmwani. Mi sima Jisis siirin siir idwo yokmwɔn idwo.

36 Mi siya donki siir idwo ha nidwo namɔn mi iikamɔn simiir yuisim ini siyɔu iirar puai winim.

37 Mi siya mhu Oliv siir haiburgigin mi ina yuunamin mi siyɔun om komii Jerusalem siirim namiyɔn, siir kingiɔn nwonyim mi iikam isid komiiyin siir kigna mɔriiyim sima ina maigimaigwa bwakai namɔn. Sima mɔn swoki aingwokikim, kirɛpai kirɛpaiyim biya sima kigim mi sima ha kauwoknanaekiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim.

38 Mi sima ina kauwokiyim, Adi Komii kira ti inkam komii nu kigriraowiyɔn Biyan Inkam Komiiyin siir inigi nitin siir whinkinsiis haigini! Iikamɔn ninomor kouanɔn sima Adi Komii siiramɔn wi wadiyar nwowi mi wi mhi hiinsima nwowi. Krima Adi Komii krimiir Wanɔn ninomor kouanɔn siiramar daingwo iski siir inig hainanɔn.

39 Mi Farisi kam nhirim sima ti iikam isid komiiyin saika ninkɔn okim mi sima Jisis siir boinki, nowamwarkaiyuan inkam, kira io kamɔn kirir kigna mɔriiyim simiir dwoki sima yai tanki!

40 Mi siya ina yowarki boinin, kara kimiir boinki mi yai mikrim nwowi mi wi siya imar kauwok boinki, kariir inig hainanam. Iriig.

Jisis siya om komii Jerusalem siirsi nougin

41 Mi Jisis siya om komii Jerusalem kingiin nwowamin mi siya om komii iir kigin mi siya ini siirsiyar youwin.

42 Mi siya boin mi ta ii airin kira hinina ninokninkini, siyuin hiinsima kiriir nwowaiginuwiyin, yio wi wadieyar mi owi mi tariinanin ti diminim aowa aowa nwowim, kira simiir bi kigim. Mi kima wi miyik nwo rani.

43 Kira wakaeki! Mhoiya ii kwira nimbiyami mi sima wio kiriir nwowi mi sima ieyin wi whira nopi yaii kinaka niniiyim. Mi kiriirin hinda tinda wi simar kaeyokwai irkaki.

44 Mi sima wi kiriir nonkwobumbu ninkini mi iikamim ta hiir aiir kinaka nwowim simiir warar. Mi sima siiyam wi siiya nhrni idwo kigninkingik rani. Nngaka. Dimusi rani, kira iya Adi Komii siya kiriir nanmaiwarkainanaei saiir bi naingwokin. Iriig.

*Jisis siya iikamim omaka Adi Komii siira umir saiir ninwowana haiyim simiir nhinikropkikim
(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jo 2:13-22)*

45 Mi Jisis siya omaka Adi Komii siira saiir napnopkai namin mi siya iikamim umir mi ta omaka aiir miriiyim simiirin ina yikrirop atkiigiyim.

46 Mi siya simiir swoki boinki, Yokwo Komii saeya hinina boinka, kariir omaka Adi Komii siirim kwisboinan omakaka. Kima saiirin hiyan kamim simiir omakanan diriraerarkim.

47 Mi inokiinokin siya iikamim simiirin omaka Adi Komii siira saiirar nowomwarkaiyuwikin. Mi prismi yaowae adim mi siyu komii

ninokninkiniyim mi iikamim simiir biyan kam ikim, sima Jisis siir nisomaoni siyuum noksirkim.

⁴⁸ Mi iikam whiekakim sima Jisis siir yai wakaeyamar naingwokripkaii mi kamim simiir bi nwowiyim siir nisomaoni siyuum asi noksirgugim. friig.

20

*Sima Jisis siir srugim siirin inigak nhinga
nwowaiginiugin*

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Mi iigwira Jisis siya omaka Adi Komii siira, iikamim simiirin yai saiir hir boinmimaugun mi yaiwin miyika saiir warar mi inkin iisiisimaugun. Mi prismi biyan inkamim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim mi kamim bi nwowi ikim. Sima siirim nitkim.

² Mi sima siir boinki, kira krimiir boinmauugi, kira inig komii papi haigin kira ta miya saiir miriyyin?

³ Mi siya simiirin hinina yowarkii boinki mi an kara iripi hiriinan yai kwira kimiir sriiyim tiri. Kima kariir boinmauugi,

⁴ ta baptaisa Jon siya hauuwa ya Adi Komii siirga, iyie? Inkamniyar diminka?

⁵ Mi sima ini sima sima yomboin amboinim mi krima hinina boini siya Adi Komii siir hiranka nitkin. Mi yio siya wi hinina kwaboini, kima Jon siirim naingwo tibmii karamae dimusi nwokim, ha?

⁶ Mi krima ha boini, yio inkamniyar diminkin mi iikam whiekakim sima wi siiyani krimiir kaiyimiki

whisarii rani, sima hinina naingwo tibmiikini Jon siya profetkin.

⁷ Mi sima Jisis siir yai aair asi nowarkii boinkim, krɪma ninokninkin tani, Jon siirin nhinga nɪmbingɪn.

⁸ Mi siya simiir boinki mi ankara iriipa hiriinan kara kimiirin pi hinina mi boinmauu rani. Kara ta miya sair miriyyin ti hinin inig komiyyin nhinga hauugin. Iriig.

*Inkam biyeyim numir waina sair
kigriraowiyim simiir boiniyo yaiga
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)*

⁹ Jisis siya ta boiniyo yaiya iikamim simiir boinka. Inkam nwirin wain ninkinkin numir. Mi ta wain numira kam nhirim simiir in yonkwo sima umir mi sair miriyyim. Mi siyarin om whirin aru nwowin ii haruwa bi nini owoukin siirin.

¹⁰ Mi iya numir waina sair ningugu haiyana mi siya whisarii mi priimiriyyan inkam nwirin siir yikropki, ti kamim numir waina sair miriyyim simiirim. Siya minam naingwokin ta numira sair nae nhirim siir hauuwim. Mi kamim sima ta numir aair miriyyim sima ti whisarii mi priimiriyyan inkamin siir yipimparki. Mi siirin ini nninga nninga swoki ikropkiyin.

¹¹ Mi siya miyan inkam nwirin ina swoki ikropkiyin simiirim. Mi siirin iriipi hiriinan ina mi tirbumbu haiginiugiyin mi sima siirin ini nninga mi ikropkiyin.

¹² Mi siya miyan inkamin nwoimaka ina mi ikropkiyin. Mi sima siir tirbumbu haiginiugi mi siirin yaba hiriir yikrirop apniki.

13 Mi numiran adin siya boin, kara wi panina tiri? Kara wi kariir yinisim yinkamiyinin kara naingwokwonanaeyin wi siirar nikropki mi sima wi siir yayiar nwoki wakaeyoknaei.

14 Mi ti kamim ta numir aiir miriyyim sima kigwin siir yinisimin namin. Mi sima hinina boin, ti yinisimin siya numiran adin siir yinisimkin. Humbae, krima siir nisomaowi mi ta numira saiirin wi krimar nwoki onkwowim.

15 Sima siirin numira saiir hiranki kinaniyamim mi siirin numwo hir yisom itkingik. Mi Jisis siya simiir sriigi mi ta numira saiir adin siya simiirin wi panina tiri, ha?

16 Mi siya wa niti, ti kamim ta numir aiir miriyyim wi siya nisomsom aokaowi. Mi siya ta numir waina kam nhirmi hauugi. Mi ti iikamim sima hiriinan wakaeyim mi sima ina boinim, siya hiriinan kipi tirmimin.

17 Jisis siya simiir kaokiyin mi ina sriigiyin, ta yayia Yokwo Komii saiir nwowim saiir yaimwoka yaimwowa panina boinka?

Ti yinpaeyin omaka miriyyan kamim sima nitkaigiyin tariinanin siya ini biyan yinin omaka kougou nwowin siir hiriinan yimbiamin.

18 Iikamim sima ti yinpaeyin siir idwo nikii, wi hindara niki ikrimkrip iuguguski. Mi ti yinpaeyin siya inkam nwirni idwo nikii mi siya wi ti inkam iir nisimsin iuguski mi wi dimin sisimnan namwo iuwi, Jisis siya hinina boinkin.

*Umir hauuni siyugin.
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)*

19 Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim mi prismi biyan inkam ikim sima ina ninokninkinim Jisis siya ta boiniyo yaiya simiirar boini. Mi ta ii aiirarin sima ina nningiyim siir nonkwowam mi ini iikam imiirsi yididim. Friig.

20 Mi sima siirim in kaowim. Mi sima kam nhirim simiirin umir saingi mi ina yikropkiyim siir kanau kigam. Mi ti kamim sima inkam miyiknan niksisaenamkim, sima siirim kinankiugim. Siya pi yai biye kwir boini mi sima siirin wi inkam komiiyin nu kigiraowiyin wi siir in hauuwi siya hidam mi siir wi hik kimpipisu siya hauuwi.

21 Mi ti kamim kanau kaowim sima Jisis siirin hinina boinki, inkamin dimin taeminim sim nowamwarkaiyuwiyim krima bidi yinokninkinim, kiriir yaiya saeya ini wadiyar ywowa, kira iikamim simiirin yai miyik imiirar sibgu boinmamauwikin. Kira kamim inigakim simiirsi bi nididikin. Nngaka. Kira Adi Komii siir siyuim mi siir yaimwokiyaimwowim, iikamim simiirin saiirar boinmamauukin.

22 Kira panina naingwowi? Krima umirim takisa inkam komii Sisa om komii Rom kigiraowiyin siir hauu, aniya? Iyie? Nngaka?

23 Mi Jisis siya bidi yinokninkinin, ta sima siir kinankua. Mi siya simiirin hinina asi boinkin,

24 umir kwira kariir wisiimauugi. Ta aknain inig minim ta umir aiir nwowim nhiniirga? Mi sima boin, Sisa siirga.

25 Mi siya simiir boinki mi Sisa siir diminin yo kima om komii Rom siir kigiraowiyin Sisa siirar hauu. Adi Komii krimiir Wanin siir diminin yim kima Adi Komii siirar timi hauu.

26 Mi ta yaiya saiirɪn iikamɪm sɪmiir whwonkam ida wɪ swokɪ kɪnankɪu rani. Dimusi rani, siya yai biyɛ kwɪr bi boɪnkin mɪ sɪma ta yaiya saiir saiirar yaɪngwokwonanaeyɪm mɪ sɪma yai bi wakae boɪnkɪm. Iriig.

*Sɪma Jisɪs siirɪn iikamɪm naonamiyɪm mɪ ha swokɪ insiɪn idwowiyɪm sɪmiirɪm srɪigɪm
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)*

27 Mi kam nhɪrɪm Sadyusini isidɪn sɪmiir hɪranɪm sɪma Jisɪs siirɪm nɪtkɪm. Sadyusi sɪma hɪnɪna boɪnikɪm: Inkamɪn naonamiyɪm bi swokɪ insiɪn idwowikɪm.

28 Mi sɪma siir srɪigi, inkamɪn dimɪn taemɪn nowomwarkaiyɪuwiyɪn Moses siir yai kwɪra biya kɪmiirɪmɪn hɪnɪna winboɪnkika mɪ inkam nwɪrɪn wig nonkwonaei mɪ siya yɪnɛkak bi nwokɪn mɪ ha naonami mɪ ti inkamɪn siir wiga wɪ siir nomousɪm ieyar swokɪ haii. Mi siya wɪ siir yaowaeyɪn siir yɪnisɪm imiir nwokɪ iyɪowɪm.

29 Mi iwɪnyaowɪm iriyyar nwɪsa nwowi. Mi yaowaeyɪn wig siya yonkwona mɪ siya ini yɪnisɪm karamaeyar yaonamɪn.

30 Mi nwɪsaka siya swokɪ onkwona ta wig aiirɪn.

31 Mi mhɔiyya nwoɪmaka iriipi hɪriinana mɪ tir. Mi ti iwɪnyaowɪm ta wig aiir nonkwonam sɪma ini yɪnɛ niyɔ karamaeyar yaokaowɪm.

32 Mi mhɔiyya ta wiga iriipa hɪriinan ina mɪ aonama.

33 Mi iyya inkamɪm naonamiyɪm sɪma nɪnsiɪn idwowi, ta wiga saeya wɪ nhɪniir wig nwowi, ti iwɪnyao iriyyar nwɪso saiir nonkwonam sɪma?

34 Mi siya simiir yai aka hiniina yowarkii boinki mi tariinanin ti nu iirin wigkamim wa napninkwonaei.

35 Mi iikamim naokaowim sima ha swoki insiin idwowi mi omwai waiyaei mhoiya sima wi wigkam ninap nonkwonani siyugak nwo rani.

36 Mi sima wi nao rani. Sima wi Adi Komii siir paekwosimim simiir hiriinan nwowi. Adi Komii siyar hidninsiin idwokin ie hirankin. Mi sima wi siir yinisim asi nwowi.

37 Moses siya krimiirin bidiyar sibgu boinmauwun, iikamim ie anki swoki ninsiin idwowyim simiirin. Yokwo Komii saeya ti paekikopim, paeya nutingi karamae nwowi saeya niunamin simiirin hiniina boinka, Biyan Inkam Komiiyin siya Ebrahim siir Adi Komiiyin mi Aisak, Jekop sowiir Adi Komii warargin.

38 Mi iriipi hiriinan kamim naowim, Adi Komiiyin simiir Adi Komii rani. Niingaka. Ti Adi Komiiyin kamim omwai waiyayokiyokiyim ieyankin ninsiin idwowim simiir Adi Komiiyin. Mi iikamim Adi Komii siya nimbimim mi omwai swoki waiyam mi sima inokinokin wi Adi Komii saikar nwoyokiyokikaeyami.

39 Mi siya hiriinan boinin, kam nhirim siyu komii ninokninkiniyim, sima siir yai aka ina yowarkii boinin, inkamin dimin taemin nowamwarkaiyuwiyin, kira yai wadiyar boinkin.

40 Mi sima yai nhirim siir swoki sriyamini ini yididim. Iriig.

*Jisis siya Farisi simiir srigin inkamin
Adi Komii siya nikropkiyin Kraisin krimiir*

*nanmaiwarkainanin siirim**(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

⁴¹ Mi Jisis siya simiir boinki mi sima hinina dimusi boinkim, kraisin Devidni yinisimkin, ha?

⁴² Mi yokwo Samim Devid siya hinina boinkin, kariir Biyan Inkam Komiiyin siya kariir Biyan Inkam Komii iirin hinina boinkin, kira kariir ina iniga saiir didwo.

⁴³ Devid siya Krais siirin hinina boinkin, mhoiia kara kiriir sau omomin wi kiriir aowa nokmwın owaiginuwi.

⁴⁴ Devid siya siirin Biyan Inkam Komii dapikin. Mi siya siir yinisim dimusi swoki kwokukin mi Farisi kamim sima hinina sriigim, ha? Iriig.

*Kamim siyu komii nowamwarkaiyuwiyim simiir siyugin**(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)*

⁴⁵ Mi iya iikam whiekakim sima hirar nwowim sima Jisis siir yaiya saiirar wakaekim. Mi siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki,

⁴⁶ kima ti kamim siyu komii ninokninkiniyim simiirsi mintarao. Sima yuis priei ara nii apamar naingwowikim. Mi sima minamar mi aingwowikim, iikam whiekakim sima simiirin maeyauwa iripa nwowiya saiir nokboinmamarim. Mi sima minamar mi aingwowikim iikam whiekakim simiir whwonkam ida omaka Adi Komii siir yai nidwokai wakaeya mi saiir biyan ipii imiir nidwokaiyim. Mi biyan ipiia nae komii nidwokai aeyim saiir mi idwokaiyim.

⁴⁷ Mi sima wig igabaeyim simiirar mi iksisaeikim. Simiir omaka imiir nii kinimbimbir

haiikim. Mi sima nhwo priei minam kwisboini iikamim simiir inig hainanim. Mi mhoiyya Jisis siya niti sima wi hik ti hiriinan dimin imiirsi haii. Iriig.

21

Wig igabaeya saeya umir Adi Komii siir hauuga (Mk 12:41-44)

¹ Jisis siya ha kaoyokiyokigiyin mi siya kam umirkakim sima umir miyya Adi Komii siir omaka saiira, saiir nitkaikaiyuwi.

² Mi siya kig wig igabae paeprikaba mi saeya umirsim kwiso Adi Komii siir miyanau hiriir haigigi.

³ Mi siya ina boinkiyin, kara kimiirin yaim-wowar boinki, wig igabae paeprikaba saeya umir komii iirar haigigika mi saiir siyiuin saeya hauugiya umir ini ti iikam whiekak imiir haiburim.

⁴ Ti kara hiriinan dimusi boin tani. Mi ti iikamim sima umir whiekakakairgim mi sima haimiyyara hauugikim, diminin Adi Komii siir priihauunan. Mi ta wiga saeya umir karamae kunga. Mi saiir umir haimiisima ini simiirar hauuswokiyim. Mi saeya nae sainan umir karamaeya ywokiya. Iriig.

Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir boinkin wi sapi bimbargi

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Kam nhirim sima hinina boinkim Adi Komii siir omaka aiirin, ta omaka saeya omaka wadieka sima siyya miyyikim simiir puuagim mi diminim Adi Komii siir priihauuwim simiir warar mi puuagim. Mi Jisis siya boin,

⁶ ti digworaekwowaɪm tariinan kɪma kɪgɪm, iya nɪmbiyami mɪ sɪma siiya nɦɪrɪn wɪ siiya nɦɪrni idwo kɪgnɪnkɪn o rani. Mɪ sɪma wa nɦɪmnhɪnkɪi iuguguski mɪ sɪmiirɪn wa nɪtkaigaiki. Iriig.

Jisis siya hɪk whiekakɪm nɪmbiyamanɪm sɪmiir boɪnkɪn

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Mɪ sɪma siir sriigi, inkam nowamwarkaiyiuan inkam, ti dimɪnɪn wɪ paka hɪnɪn iya sae nɪmbiyami? Mɪ wɪ pɪkɪ hɪnɪn dimɪnɪn siya nɪmbiyami biyiɪn mɪ krɪma wa nwoki inoknɪnkɪnɪm, ti dimɪnɪm ɪni kingiina nwowaɪm wɪ sɪmbi nɪmbiyami, ha?

⁸ Mɪ Jisis siya ɪna boɪnɪn, kɪma mɪntarao, kɪmiirɪn wɪ sɪma nɪksisaeisi. Mɪ sɪma whiekakɪm sɪma wɪ kariir ɪnɪg iir nɪni dapni mɪ sɪma wa boɪni, ti inkamɪn Adi Komii siya nɪkropkiyiɪn, yɪo karargin! Mɪ sɪma wɪ hɪnɪna boɪni, iya kingiɪn nwowa mɪ kɪma sɪmiir mhoi kɪpi nam.

⁹ Mɪ mhoiɪya kɪma wɪ hɪnɪna wakaei saua ɪni nɪnɪta mɪ yaiiɪya ɪni mɪ ɪniɪya mɪ kɪma kakak kɪpi nwo. Ti hɪriinan dimɪnɪm biɪ wɪ sɪma nɪmbiyami mɪ kɪma iya Jisis siya nɪtɪna wɪ asiima nɪkɪ ɪmbiyam tani. Nɪngaka.

¹⁰ Mɪ siya sɪmiirɪn hɪnɪna boɪnki, nu whɪran iikam isid whɪrɪn, wɪ nu whɪran iikam isid whɪrɪn yaii sɪma nɪniɪ. Mɪ inkam komii nwɪrɪn nu kɪgrɪraowiyɪn siir isidɪn, wɪ inkam komii nwɪrɪn ɪriipɪ nu mɪ kɪgrɪraowiyɪn wɪ yaii siir isid ɪnaka mɪ nɪniɪ.

¹¹ Mɪ ti nu iirɪn nɪn komii komiiɪm wa nɪmbiyami. Mɪ maeyau nɦɪrɪm mɦɪi komii wa mɪ aowi mɪ naokao komii komiiɪm wa mɪ

imbiyami. Mi ninomor kou hirin wa nimbiamini dimin kiriyim kimiir kwoin imiir kimainokam.

12 Mi ti digworaekwo whiekakim wi niki imbiyam tani mi sima kimiir nonkworimdinu diriraerar bumbuwi. Mi sima kimiirin wi omaka Adi Komii siira wi saiir hir boinhuriyiu boini mi sima kimiirin wi maeyau biyie hiuyokiyokaiiya mai biyie miriia wi saiir nikmwın apninopkaigi mi sima wi kariir inig iir nikwowaisiyim tiri, whisarii rani, kima kariir mai kigna miriigim mi kimiirin wi sima nikunami, inkam komiyyin nu kigriraowiyin mi kamim omom omom kigriraowiyim simiiram.

13 Ti hiriinan iya saeya wi kimiir siyiu miyik nwowi kariir yaiwin kibi aiir boinmimauuwim.

14 Mi kima yaiya kima nowarkii boinana simiir saiirsi kipi naingwoyimiyok.

15 Mi yaiya kima boinana wi kara hauuwi mi ninokninkin aka. Omomim sima ta yaiya kara hauuwa wi saika nantamyiriyir tani.

16 Kimiir yopii ad mi nomousim nomiiyau mi kimiir iripa o nhieyim kimiirin wi sima kinmauu iti kimiir sau omomin simiirin. Kimiirin nhirim kimaka nwowim wi simar nisomaowi.

17 Iikam whiekakim simiir kwoinin haughauga wi dimusi whiyie rani kimiiramın, kima kariiram naingwo tibmiigim.

18 Mi kima kariiram naingwo tibmiikini mi kariir mai aiir sibgu onkworinu mirii mi kima wi swoki kigugu rani. Nningaka.

19 Kima kiriyar sibgu o mi kima kimiir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wa swoki haiyim. Iriig.

Jisɩs siya om komii Jerusalem siir boɩnkɩn wɩ sɩpi nɩdwomaii

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ Mi mhoɩya kɩma ha kigi sauan omomin ini om komii Jerusalem siir namwokwoyokainiyim mi kɩma ha dinoknɩnkɩn, iya ti om komii iir nɩdwomwaiyana ini kingiin nwowa.

²¹ Mi taka iya nu Judia hiran iikamim sima wɩ mhuu iir nɩdamami. Mi iikamim hir nwowim sima ti om komii siir haiburgik mi maeyau kwira dam. Mi iikamim om komii siir yaba nwowim, sima siir hiriir kipi swoki am.

²² Dimusi rani, taka iya ya saeya Adi Komii siya swoki tirbuwana iikam whiekakim om komii Jerusalem hiranim simiir dimin biye whiekakim simiirsi mi yai whiekakim Yokwo Komii saiir hir nwowim wa nimbiamkini.

²³ Mi naingwoyimiyok komiiga wigim yinpiugak nwowim mi wigim yinisim mwii haigiyu imiiaeyim ta iya saiirin! Hik komiia wɩ ti nu iir nimbiammi mi Adi Komii krimiir Wanin siir kwoinin haugahauga whiyeya wɩ ti iikam isidin siir naeyiskaiyuwi.

²⁴ Mi simiirin wɩ kamkuu ieyar nɩuguguski. Mi simiirin wɩ simiir sauan omom ieyar nɩnkɩnkou hainami mi simiirin nu whiran isidin simiir bopwoniya nini hauugigi. Mi iikamim naingwo tɩbmii karamaeyim simiir iga om komii Jerusalem siir namikwoni mi ti iikam isidin sima wɩ hiriyyar digi mi om komii Jerusalemɩn wɩ simiir iniga nwowi mi wɩ simiir iya Adi Komii siya nimbina simiiram wɩ saiirar digi. Iriig.

*Yaowae Adin ninomor kouanin siya nitni ti aeya
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)*

²⁵ Diminpai diminpai wa nimbiamyami bie bwan nauun simiirin. Mi nu tirin iikam isid whiekakim simiir kwoinin wa noki, hinin komiia bipiibipiyakina whi komii Solwara hir sairsi.

²⁶ Mi iikam whiekakim simiir kwoinin wa naingwowi. Aei! Dimu dimin biyekin krimiir nimbiamin mi simiir kwoinin wa noki mi nhwo wa mi aowabrombrokainami. Dimusi rani, dimin komii komiim ninomor kouanim wi ninanar nitki.

²⁷ Takana saeya nimbiamyami iya mi wi sima kigwini kara Yaowae Adin ninomor kouanin ini waumirsim kwira saika ninkin itin, siya kirie komiigakin. Mi dimin komiim paenan niuyaeiyin wi saika ninkin iti.

²⁸ Mi mhoiia ti dimin hiriinanin sima nimbiamyami bwakaii mi ta iya kima wa dokwo. Mi kimiir mwowim wa kininsiina kaoki. Dimusi rani, iya Adi Komii siya kimiir nanmaiwarkainana saeya kingiin bidi yamwoniya. Iriig.

*Whrou siya ti nisimaauwikin
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)*

²⁹ Mi Jisis siya boiniyo yai kwira simiir boinki. Siya ina boinin, kima whrou siir kigi mi pae nhirim simiir warar.

³⁰ Mi kima hinina kigi auwim ini nisabim whrou wokam, kima ha dinokninkin op komiigi niuni iya ini kingiin nwowa.

³¹ Mi iriipi hiriinan kima ti digworaekwo whiekakim nimbiamim simiir kigi mi kima wa dinokninkinki, iya Adi Komii siya siir

digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ini kingiin nwowa.

³² Kara kimiirin yaimwower boinkini, iikam whiekakim ta ii aiir niki owim sima wi niki ao rani mi ti dimin whiekakim sima wa nimbiam.

³³ Nu ninomoro yo wa digi mi kariir yaiya wi wara dig rani. Niingaka. Iriig.

Mi kamim siir kigna miriitim sima mintarao

³⁴ Mi kima, kimasiyar mintarao inokinokin kima nae naeyarimar kipi naingwo, kima opa kwiyae whaowaeiya saiir kipi kwiyae. Mi kima dimin taeminim piu aiir nwowaiginuwiyim wadie, simiiram kipi naingwo. Mi siyiu hiriinanin kimiirin wi siya nikwowaisii, kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin kariir iya saeya wi kimiirar nimbini, sauin wraisu namituwiyin siir hiriinan.

³⁵ Iya kara swoki iti, ta iya iikam whiekakim mi nu haimiihaimiitim hinda tinda nwowim wi simiir nimbiam.

³⁶ Inokinokin kima hindara waikao. Mi inokinokin kima nhwo Adi Komii siirimar kwisboinanae, siya kirie kimiir hauuwim. Mi ti diminin siya nimbiam mi kima wi wadiyar nwoki mi kima wi Yaowae Adin ninomor kouanin wi siir whwonkam ida nokwowi.

³⁷ Mi inokinokin Jisis siya iikamim simiirin Adi Komii siir omaka saiir hir nowamwarkaiyugin. Mi niyaka siya pi mhu whirin sima dapiyin Oliv pi siir nini whwonkaowi.

³⁸ Mi iikam whiekakim sima imuma nhingiyakwokikim Jisis siir yaiya saiir wakaeyim Adi Komii siir omaka saiir hir. Iriig.

22

Prismi biyan kamim mi kamim siyu komii ninoknikini ikim, sima Jisis siir nimprio hainam tirkim.

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jo 11:45-53)

¹ Mi iya wou nikwo aeiya dimin whirki kimbu karamae nwowiya bretin yis karamaeyin siira, sima sairin Pasova dapikim saeya wi sapi nimbiam.

² Mi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninoknikiniyim, sima Jisis siir nisomaoni siyuam hansirkim. Mi sima ini iikam imiirsi yididim. Mi sima ina boinim, krima Jisis siirin wi panina nisomaowi?

Judas siya Jisis siirin bidi yimbinin bi nwowi kamim simiir napwouwim.

(Mt 26:14-16; Mk 14:10-11)

³ Mi Setan siya Judas Iskariot, sima dapiyin, siir kwoin iir hurworwokaigin. Mi siya ti kam iur nwiso Jisis siir kigna miriyyim simiir nwirkin.

⁴ Mi Judas siya prismi yaowae adim mi kamim Adi Komii siir omakaim simiir kigriraowiyim, simaka ini boinu. Siya hiriinan minam tirkin, Jisis siir nisomaoni siyuin siirim hansirkin simiir in hauuim.

⁵ Mi sima ini maingimainga ywokiyim. Mi sima ina kitibmii boinim umir siir hauuwim.

⁶ Mi Judas siya simiir yai aiirin ini wadieya ywoiyin. Mi siya ina hansirin Jisis siirin simiir kinmauu itim. Mi siya minam naingwokin iikamim sima ti diminin siir kipi ninoknikin. Jisis siir kinmauu iti. Iriig.

*Inkam nwisɔ Jisɩs siir kɩgna miriyo yaewouwa
saiir naeyim sowa ini diriraerarkwokin*

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jo 13:21-30)

⁷ Iiya wou nikwoaeiya, dimin whirki kimbu karamae nwowiya, bretin yis karamaeyin ina yimbiyama. Mi ta iya sima sibsib yinisim iirin wi saiir nisomaowi, ta Pasova nae komiia saiir naeyam.

⁸ Mi Jisɩs siya Pita, Jon, sowiir yikropki mi siya sowiirin, ina boinmimauugiyin, kowa dam, krimiir naeyim wou nikwo aeiyim, pasova, pi kowa tini diriraerarkwokin, krɩma naeyam.

⁹ Mi siirin ina yowarki boinkiyin, kira panina naingwowi, krɩra pi papi diriraerar haigin kwokini?

¹⁰ Mi siya sowiirin ina boinmimauugiyin, wakae! Kowa pi om komiia hiriir napninopkainami mi inkam nwirin op twokak haiyapni, siya kowiirin pi siyiu hir napyiskaiwini mi kowa pi siir mhoiyar dam. Mi omaka siya mi apninopkainami, wo kowa pi saiir warar timi apninopkainam.

¹¹ Mi kowa pi ta omaka saiir adin siir tini boiniu, inkamin dimin taemin nowomwarkaiyuwiyin, siya hinina boinkikin, siir maeyaua huyokiyokaiya, nae diriraerarana ini papi nwowa? Kara mi kariir mi kɩgna miriyyim kamim, krɩma nidwokai aeyam, ta Pasova aiir.

¹² Kowiirin wi siya nisiimauuwi, maeyau komiia huyokiyokaiya koua nwowa pi saiir nisiimauuwi. Ta maeyaua hii mi ipii digworaekwo whiekakim nae min kowa diriraeraranim ini hirar nwokwokinim.

¹³ Mi sowa ha namo mi sowar kig, digworaekwo

whiekakim, Jisis siyar boinkiyim hirar nwowi. Mi sowa yaewouni naeyim Pasova ina ini diriraerariuwo. Iriig.

Jisis siya bret mi op wain opa siir kigna miriyyim simiir hauugin

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Mi iya ha nimbiyama Jisis siya, siir aposel kamim simaka yidwokai hiya saiir.

¹⁵ Mi siya simiirin ina boinin, kara kimaka ta yaewou komiyya Pasova, saiirara gwomamair aenami. Kara wi kapi naowi.

¹⁶ Kara kimiirin yaimwowar boinkii, kara ta yaewou komiyya Pasova kara wi yaeya yaewou swoki ikwonikripna rani. Wi iya Adi Komii siya, siir iikam whiekakim simiir kigirkakana, wi saiir nadigiuwi.

¹⁷ Mi Jisis siya mobisimin op wainkakin ira hai mi siya nhwo Adi Komii krimiir Wanin siiram ha kwisboinkiyin mi siya ina boin wadiekiyin, Adi Komii siirin mi mhoiyya siya ina boinin, ha, ti hai, kima kimar ti onkwokwo kwiyaeyam.

¹⁸ Kara kimiirin pi hiniina boinkii, kara pi ta wain opa tariinanana pi saiir kwiyaerani. Nungaka. Wi iya Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana wi saiirar nadigiuwi.

¹⁹ Mi Jisis siya bretin ina mi haiyin mi siya ina mi kwisboinkiyin, Adi Komii siiram mi siirin ina boin wadiekiyin. Mi siya simiirin ha ninoop hauuwun mi ina boinkiyin, tariigina ya kariir kip aeya, kara kimiirin minam hauugin, kimiir kirie

haiginiuwam. Mi kima hiriinan tiri mi wi kariiram nwoki aingwokiym.

20 Mi sima ha nae digiyim mi siya op mobin iriipi hiriinana swoki tir. Mi siya simiir boinki, tiki mobin op wainkakin, ya kariir nhie aeya, ya nimbini win aeya. Kara kimiir whinkinsiis haiginiuwam naingwokin.

21 Kima kaoki! Inkamin wir kariir napwouwanin, ini kanaka warar ninkin idwokaiyin ta hii aiirin.

22 Yaowae Adin ninomor kouanin wi sipi naowi, Adi Komii siya nimbina wi saiir hiriinanar tiri. Mi kara minsi naingwoyimiyoiki, ti inkamin wir kariir napwouwin, siirin wi hindara nonkwobumbuninkin iuguskii.

23 Mi siya hiriinan boinkiyin mi kamim siir kigna miriyyim, sima ini sima, simar yinsrii ansriyyim, ti hiriinan siyiuin siirin wi nhinga diriraerari? Iriig.

Jisis siir kigna miriyyim sima yai minam ninkinwaomwarki boinkim yipikin biyan inkamin

24 Kamim siir kigna miriyyim sima yai kwira saiir ninkinwaomwarki boinkim. Sima boin, krimiir bii nwowan inkamin yipikin, ha?

25 Mi Jisis siya simiir boin, nu kigriraowiyim inkamim yim inig komiigak bidi yowim, iikamim simiir kigriraowamin. Mi sima ha naingwowi iikamim simiirin nomiiyau dapim.

26 Kima, kima kima hiriinan kipi tir. Niingaka. Inkamin kimiir bii nwowam tiri, siya inkamin i idao nwowiyin siir hiriinan dwo. Mi kimiir biyan inkamin siya miyan inkamnan dwo.

27 Yipikin biyanin, ha? Mi tari ti inkamin hindara priiyidwo aeyin siya, iyie? Si rani mi tari inkamin nae diriraerariyin mi tari siya, aniya? Kimiir kwoinim ha naingwowi siyairgi niuwi, aniya? Nningaka. Yio inkamin nae naeyin, siya. Mi an kara ti kimakar mi idwokai aeyin, ini iriipi miyan inkamar mi owin, kimiir kinsiis haiginuwam.

28 Iya dimin taeminim, kariir kinanankuim, wim kima kanakar nwokim. Kima kariir bi haiburgim, kima ini kanakar yitnakukripkaiyim.

29 Mi iya Adi Komii siya digworaekwo whiekakim, simiir kigirkakana ya kariir bidi hauugiya. Mi iriipi hiriinan kara kimiir bidi mi hauugiyin.

30 Mi kariir iya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana kima wi kanakar nidwo ae kwiyaei, kariir hi aiirarar. Mi kima wi ipiia, inkam komiiyim nu kigiraowiyim simiira wi saiir nidwokaii. Mi kima wi Isrel simiir isid iur whiso wi simiir yai hidan inkam nwowi. Iriig.

*Pita siya digumii Jisis siir haimriiyugin
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jo 13:36-38)*

31 Mi Jisis siya Saimon Pita siir boinki, saimon, saimon! Wakae! Adi Komii siya wadie bidi yokiyin Setan siirin, kimiir kinankuwam. Mi siya kimiirin wi widim sim ninibrombropiyim, wi hiriinan ninibrombropi, witnidim yim sima mi kasim yim sima.

32 Mi kara nhwo Adi Komii siiram bidi kwisboinin kiriiram. Mi kiriir naingwo tibmiya wi digi rani. Mi mhoiya kiriir kwoinin kicina

haigii mi wi kariirim nwoki itim. Mi kira wi kiriir nomiiyauim. Simiir nwoki whindiriraerim.

³³ Mi Pita siya siir boinki, Biyan Inkam Komii, kara maeyaua huyokiyokaiya kinaka nikin hugripkiikikaiyim nidid rani mi kara wi kinakar mi aowi.

³⁴ Mi Jisis siya ina boinkiyin, Pita, kara kiriirin pi hinina boinkii, panao niyaka iuumin pi nik karama niki owi mi kira kariir inig iirin, idip idipin wi kwoima misisaei, hinin, kara Jisis siir bi ninokninkinkin. Iriig.

Umir miya mi nib mi kamku ikin simiir yaiga

³⁵ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriiyim simiir srii, biya kara nikropkiya kimiir mi kima umir miya mi nib min, kamku min bidi hainamim, aniya? Mi yim sima ina boinim. Ningaka, ningakinga.

³⁶ Mi mhoiyya Jisis siya simiirin hinina boinki mi tariinanin inkamin umir miya mi nib minkaki nuwi, yim simiir warar timi inkin hainam. Mi inkamin kamku karamki nuwi, yo wi siir yuis aiirar timi hainam, inkam nhirkim sim sainim mi yo siya, wi siir kamku iir nwoki sainim.

³⁷ Dimusi rani, Yokwo Komii saeya hinina boinkika, sima siirin wi iki inkam biyeyim wi simiir in hauugii. Kara kimiirin pi hinina boini, tiki diminin kariirin wa nimbiyami. Kaimwoka, tiki yayim Yokwo Komii saeya boinkiyim, tariinanin tisi bidi yimbiniyim.

³⁸ Mi kamim siir kigna miriiyim sima boin, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, kira kigii! Krima kamkuwo whisa nwowi, tirin. Mi siya

simiir boŋki, hindara daingwo owougi, kima kariir yai aiir ninokninkin tani. Iriig.

*Jisis siya nhwo mhiu Oliv hir kwisboŋkin
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)*

³⁹ Mi Jisis siya ha namɪn mi siya mhiu Oliv hiriir yam, nugak siya niki tiryakwokɪn saiir hiriinan. Mi kamɪm siir kɪgna miriyyim sima siir mhoiyar yam.

⁴⁰ Mi siya ha nimbiamɪn ta maeyau aiir mi siya simiir boŋ, wɪm kima nhwo tir kwisboŋ, Adi Komii siiramɪn. Mi ti dimɪnɪn wi kimiiram pi kinankiwisi.

⁴¹ Mi siya simiirɪn ha haiburgigɪn mi yio siya arurig sa ini owiu. Siiya Inkamki kabitkiya mi arurig ha namikaiyiwuya saiir hiriinan. Mi siya Adi Komii siiramɪn ogmwo hir ini hiiu, nhwo siiram kwisboŋim.

⁴² Mi siya ina boŋkiyɪn, Adi Komii, dimɪnɪn kira tirɪmar naingwowi, ti dimɪn biyyeyim, ti kariir nipiyaokiyim, simiir swoki haiyam tiri, yio kiriirar kwoŋkin. Kira kariir kwoŋ iir kipi nwo. Nɪngaki, nɪngakɪnga. Kira kiriir kwoŋ iirar dwo.

⁴³ Mi Adi Komii siir paekwosɪmɪn ha nitɪn siiram, siya yauni kɪnsiis haigɪniuni.

⁴⁴ Jisis siya hik prasae bi haigɪn mi siya nhwo ina kwisboŋɪn. Mi siir pɪua bidɪu ini wara yanka nitkiya. Mi ta bidɪuwa ini nhienan nua hiriir yaokiinainama.

⁴⁵ Mi siya nhwo ha kwisboŋ digiyɪn mi siya ina swoki insiɪn apnamɪn kamɪm siir kɪgna miriyyim simiiram. Mi siyar kɪgam sima nhwo hirar

whini. Ta hika ini komii yowa mi sima nhwo asi whinamkim.

⁴⁶ Mi siya simiir boin, kima nhwo dimuam grinkin whini, ha? Kima dinsiin idwoki mi nhwo kwisboin yi miyyik rani, Setan siya kimiiram kinankiim. Iriig.

*Judas siya Jisis siir sau omomin siir in hauugi
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jo 18:3-11)*

⁴⁷ Mi Jisis siya ha niki boinaiyin mi iikam isid komiiyin ina yitin siirim. Mi inkamin sima dapiyin Judas, ti kam iuur nwiso Jisis siir kigna miriyyim simiir nwirkin. Simiir biyyin siya nwonanikin. Siya siir kingiin minam namkin siir nankab-mamair boinim. Yio simiir ad wanmi siyugin.

⁴⁸ Mi Jisis siya siir boinki, Judas, kira Yaowae Adin ninomor kouanki nitin siir dimusi napirimdini mi ti hiriinan siyu kira siirin wi sau omomin siir in asi hauugii, aniya?

⁴⁹ Mi kamim Jisis siir kigna miriyyim sima ti diminin nimbiamin siir kigim mi sima ina boinim, Biyyan Inkam Komii, kira hinina naingwowi, krma siirin kamkiuni ti hampimpit, aniya?

⁵⁰ Mi simiir nwirin, prismi biyyan inkamin siir mi miriyyin inkamin, siir inigan wiina siya haingrip itkiigi.

⁵¹ Mi Jisis siya hiriinan kigiyin mi siya boin, ti hiriinan siyuin kira ti itkiigi. Mi Jisis siir ina siir wiin aiir ha nonkwokiyin mi ini wadiyar swoki okiya.

⁵² Mi mhoiyya Jisis siya prismi yaowae adin mi kamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir bi nwowiyim mi kamim siyu komii ninokninkini

ikim, kima siir nonkworinuwam nitkim, kima wara kamkuu dan minim hainaniyim, pi hiiyan inkamin saika nintiowi, aniya?

⁵³ Inokinokin, kara kimakar nwokin Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir mi kima kariirin, hir bi nonkwokim. Mi ta kimiir ii aeya Setan siya kariir nikwowaisiiyana. Iriig.

*Pita siya boin kara Jisis siir bi ninokninkinkin
(Mt 26:57-58,69-75; Mk 14:53-54,66-72; Jo 18:12-18,25-27)*

⁵⁴ Mi siya ha boin digiyin mi sima siirin ina yonkworimdinu inkikwona apnamin. Mi sima siirin prismi yaowae adin siir omaka hiriir hainam. Mi Pita siya simiir mhoiiyar yapriiraowam.

⁵⁵ Mi sima paeya hira omaka aiir hiiuyokiyokaiya saiir yainau hir yangin oni. Mi Pita siya ini simaka warar mini oniyiuwin.

⁵⁶ Mi miian wig ira saeya Pita siir kiga, siya pae hir nwoniwin mi saeya boin, ti inkamin Jisis saikar nwokin.

⁵⁷ Mi Pita siya ina boinin. Niingaka. Wig! Kara Jisis siir bi ninokninkinkin.

⁵⁸ Mi mhoiia inkam nwirin ina swoki boiniyin, ni kira ti isidin siir inkam nwirkin. Mi Pita siya ina boinkiyin, nhinga boinkin! Ankara wara rani.

⁵⁹ Mi mhoiia bi kwamhiimhiigin, inkam nwirin, ha swoki kwitin, igao yai siya ini boini, kaimwokunga, ti inkamin siir inkam nwir ieyairgin. Mi siya nu Galili hiran inkamkin.

⁶⁰ Mi Pita siya ina boinkiyin, nhinga boinkin! Niingaka. Kara wara diminin kira boinin siir bi

ninokninkinkin. Mi siya hariinanar niki boinin mi iuumin ina yikiyin.

61 Mi Biyan Inkam Komiiyin ini Pita siirar haiyug okwo kaokiyin. Mi Pita siya, ta yaiya biya Jisis siya niki boina siir, saiir swoki aingwokiyin, tapa niyaka, iuumin pi niki ik karam nwowi mi kira kariir inig iirin idip idipin wi kwoima misasaei, kara Jisis siir bi ninokninkinkin.

62 Mi Pita siya idowiiya ha napniyam in mi siir noua hir yani iyop bwaemaiyu. Iriig.

*Sima Jisis siir yipimpar mi yaebu siir yiewaiyu
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)*

63 Mi inkam in Jisis siir kigriraowin siya siir yigbumbu mi siirin ina mi ipimparin.

64 Mi sima siir whwonkam in, yuisni kikogropikou. Mi siirin ina sriiyin, kira profet inkamnanki niuwi mi kira krimiir boinki, kiriirin nhinga tiowi, ha?

65 Mi sima siirin yai bibiyie nhirim simiir warar yinkin igbumbu. Iriig.

*Sima Jisis siirin kaunselmiyam yikiunam
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jo 18:19-24)*

66 Mi mhoiia biyin ha nimbidi niyakwokin mi Isrelmi biyan inkam komii komiiyim mi prismi yaowae ad ikim mi kam in siyu komii ninokninkiniyim, sima iripar yamwoni kaunsel simiir omaka aiirarar. Mi sima Jisis siirin simiiram yikiunam.

67 Mi sima boin, kira krimiir boinki, kira Kraiskin, iyie? Kira Kraiskin rani, aniya? Mi siya simiir boinki, kara kimiirin pi hinna boinkii, pi

kara kimiir mi boini mi wim kima pi kariir yai aiir mi aingwo tibmii rani. Niingaka.

⁶⁸ Mi kara, kimiiramın pi diminam srii mi wim kima pi kariir wakae boin tani.

⁶⁹ Mi tariinanın mi mhoiıya iriipi hiriinan, kara Yaowae Adın, ninomor kouanın, wi Adi Komiiyin, kirie komiikakin, siir iikam whiekakim, simiir kigirkakana wi siir ina iniga saıir inigmiıya nidwowi.

⁷⁰ Mi sima boin, ana, kira Adi Komii siir yinisimkin? Ihi. Yio ina yowarkii boinin, wasi kimar bidi boinki iskiyin. Karargin.

⁷¹ Mi sima ina boinim, krıma yaeya yai kwiram dimusi swoki hansrani? Krıma whiekakarın, yayım siya boinkiyım bidi wakaekiyım. Iriig.

23

Sıma Jısis siirın inkam komii Pailat siir wh-wonkam ida boin wokiyopnatkaikikim

(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Jo 18:28-38)

¹ Sıma Jısis siir yai wakae digiyım mi sima whiekakar nhıinki mi Jısis siirın ina yikıunamin inkam komii Pailat Romanın siirım.

² Mi siirın hanıngın boinıuriıyu bwakainam, inkam komii Pailat saıka mi sima ina boinim, krıma ti inkamın siir bidi kigım siya Isrel krımiir isidım simiir siıyu imiir bidi haıprıd haigınıuwın. Mi krımiirın siya mi boınkin takis umırim inkam komiiyin om komii Romanın siir hauusiyın. Mi siya hinına mi boınkin mi Mesaia Kraısın karargin mi nu kigrıraowan inkam komiiyin iriipi karargin.

³ Mi Pailat siya Jısis siir srii, kira Juda iikamım simiir nu kigrıraowan inkam komiikın, aniya? Mi

siya Pailat siir yai aiirin ina yowarkii boinin, kirar bidi boinki iskiyin.

⁴ Mi Pailat siya ha haiyug kaowin pris simiir biyan kamim mi iikam ikim simiir boinki, kara ti inkam iirin dimin whir bi hidiyiskaikin siya dimin whir bi tirbukin.

⁵ Mi sima ini komiyya kauwok boinkiyim mi siya ta yai aiirin siyar boinkin iikam whiekakim nu Judianim simiir boinmimauuwun mi sima ina yanaakiyim. Mi siya ti hiriinan siyuun nu Galili hiranki diriraerar yokiyokiniyin mi tisi tirar namwoniyin. Iriig.

Sima Jisis siirin inkam komii Herot siir whwonkam ida boinwokiyopnatkaigikim

⁶ Mi Pailat siya hiriinan yai aiir wakaekiyin mi siya simiirin ina srigiyin mi ti inkamin siya nu Galili hiran inkamkin, aniya? Mi sima ina boinim ihi siya nu Galiliyan inkamkin.

⁷ Mi iyya sima hiriinan boinim Jisisin nu haamiyyin Herot siya kigriraowiyin mi siir hirankin mi siya siirin Herot siirim asi nikropkikin. Mi ta ii aiirin Herot siya om komii Jerusalem hirar mi okin.

⁸ Mi Herot siya Jisis siir kigin mi siya ini maingimairga ywowin. Siya siir yai imiir wakaekin mi ii haruwa rani, siya naingwokwonanaeyin Jisis siir kigamin. Mi siya minam kaokin Jisis siya dimin kirie komii whir diriraerarim siir whwonkam idan, biyya iikamki kig karamae nwowim simiir.

9 Mi Herot siya Jisis siiramın yai kasa bi kinıwamwarkıi srınanaekın. Mi Jisis siya siir yayisım kwır bi swokı wakaе boınkın.

10 Mi pris simiir biıyan kamım mi kamım siyıu komii ninoknınkını ikım sima Jisis siir kingiin hırar yamıkwoni mi sima siirın ina boın hıuriyıu kripkaiyım.

11 Mi saiir mhoıya Herot siya mi siir sauan kamım sima Jisis siir yıkbumbu. Mi siirın siyıu miıyık bi tırkım mi sima yıuis wın kibiya kwıra hai mi sima ta yıuisa siir kaihaigınıu mi sima siirın ina swokı ikropkiyın Pailat siirımar.

12 Biıya Herot sowa Pailat io sowa sowa ninwo anwowiko. Mi ta ii aiirarın sowa io bi nwoko ina yımboıno. Dimusi rani, Pailat siya Jisis siirın Herot siirım nıkropkikın. Friig.

*Pailat siya Jisis siirım boınkın paeyın hıniya nııo nınkının siir nırinuım
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jo 18:39-19:16)*

13 Mi Pailat siya ina yikiunan prismi yaowae adım mi kamım Isrel simiir biı nwowi ikım mi iikam ima simiirar yikiuna. Mi sima maeyau kwıruwar hangiriyıu omımır.

14 Mi siya simiirın ina boının, ti inkamın kariiramın kıma nıkiunaniyın mi kıma siirın hınına boın, siya iikam whiekakım simiir siyıu imiir bidi haıprıd haigınıuwın. Mi kara siirın kımıir whwonkam ida bidi srıiyın. Mi kıma wakaе, ti digworaekwowım kıma boın hıuriyıu natkaikiyam tırım siir, kara siirın simiir bi hıdiyıskaikın. Siya dimın whır bi swokı tırbukın.

15 Herot siya iriipi hıriinan. Mi siya ini krımiirımar swokı ikropkiyın. Wakaе, ti inkamın

siya dimin whir bi tɪrbukin mi krɪma siirin wa nisomao rani. Niingaka.

¹⁶ Mi kara pi kariir kam nhirim simiir nikropki siirin idgiuni nipimparim mi kara siirin pa swoki iuguski.

¹⁷ Mi simiir siyuuin hininkin, simiir yaiwou Pasova whiekakim Pailat siya inkamin pi nwira nikrop apniki maeyauwa mi biye miriia huyokiyokaiya saiir hirankin.

¹⁸ Mi iikam whiekakim, sima hiniina kauwok boinki komiiyar ti inkamin Jisis, siirin disomaoki mi Barabas siirin duguski krimiiram.

¹⁹ (Biya yaii kwira Barabas siya niniika om komii hir biyan kamim omom omom kigriraowiyim simarkar mi siya inkam nisomaokin mi sima siirin maeyauwa mi biye miriia huyokiyokaiya saiir asi nikrop apninopkaikikin.)

²⁰ Mi Pailat siya simiirin yai ina swoki boinin. Siya Jisis siir duguskiyam naingwokin.

²¹ Mi iikamim sima ini komiia kauwok boinkiyim, siirin paeyin hiniya nirio ninkinin siir dirinugi! Siirin paeyin hiniya nirio ninkinin siir dirinugi!

²² Mi Pailat siya kwoimaka simiirin ina swoki boinkiyin, dimusika? Ti inkamin siya dimu tɪrbukin? Kara siirin dimin whir bi hidiyskaikin mi krɪma siirin pi kariir kam nhirim simiiram nikropki sima pi nipimparim mi siirin pa swoki iuguski.

²³ Mi sima ina kauwok boinanaeyim, siya Jisis siirin pae hiniya nirio ninkinin siir nirinuim. Mi ti yayim sima kauwok boinim Pailat siir yaiya aiirin

ini sɪma ikwowaisigiyaɪm.

²⁴ Mɪ Pailat siya ini sɪmiir yai aairar wakaeyoknan.

²⁵ Mɪ iikamɪm sɪma tɪ inkamɪn yaɪi nɪniyyɪn biyan kamɪm omom omom kɪgrɪraowiyɪm sɪmaka mɪ inkam nɪsomaowɪn siirɪm kauwok boɪn siir swokɪ ikrop apnikiyɪm sɪmiiramɪn mɪ Pailat siya siirɪn ina yɪuguskiyyɪn. Mɪ siya sɪmiir yai aairar wakaeyokna mɪ siya Jisis siirɪn ina hauugiyɪn sauan kamɪm sɪmiir ɪn mɪ sɪma siir wa nwokɪ isomaowɪm.

Sɪma siirɪn paeyɪn hɪniya nɪriɔ nɪnkinɪn siir yirɪnugi

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jo 19:17-27)

²⁶ Mɪ om komii Rom hirɪn sauan kamɪm sɪma Jisis siirɪn ina yikɪunamɪm mɪ sɪma inkamɪn nwɪra yapyɪskai, Saimonɪn om komii Sairiniyanɪn siir. Mɪ siya om komiyya hɪriir napnɪnopkainamɪm nitkɪn mɪ sɪma siir yankabrɪnu mɪ tɪ paeya hɪniya nɪriɔ nɪnkinɪn siir yikmwon itiyɪskai mɪ siya ini Jisis siir mhoiyya yitiyɪskai apamɪn.

²⁷ Mɪ iikam kasa rani, siir mhoiyya napnamɪm mɪ wig kasa rani, Jisis siiram nɪnou mwamwanamɪm.

²⁸ Mɪ Jisis siya ina haiyɪug boɪnkiyyɪn, kɪma tɪ om komii Jerusaleman wigɪm, kɪma kariirɪm kɪpi nou. Kɪma kɪmasiyar douna mɪ kɪmiir yɪnisisɪm ɪmiirsi warar.

²⁹ Wakae, mhoiyya ɪgwɪra nɪmbiyami mɪ iikamɪm sɪma wɪ hɪnɪna boɪni, wigɪm yɪnisisɪm naokaina karamae nwowɪm, yɪnisisɪm ɪmiirɪn nwoi haigiyɪu ɪmiyyae karamae nwowɪm, sɪma ha maɪrgɪmaɪrga.

30 Mi ta iya sama wi iki mhu komii mi mhuisisimim simiir boinki, kima krimiir idwo wini pamkirinuni!

31 Mi om komii Rom hiran iikamim sama siyu biyie kariir tiri, kara inkamin dimin biyie tir karamae nwowin mi mhoiyya sama tari simiirin siyu biyie komii warar ninkin tiri, kamim dimin biyekakim. Mi sama wa diguguski.

32 Mi kamim yaii niniyim sama inkam nwiswo sowiir warar yinkin ikunam, sowa siyu biyie diriraerarko. Mi sama sowiirin Jisis saika ninkin isomaowam naingwokim.

33 Mi sama maeyau kwira saiir yimbiam, ta maeyauwa saiir inigin mwokiuka. Mi ta maeyauwa sama Jisis siirin hir nirinugim paeyin hiniya niro ninkin siir. Mi sama ti inkam biyie nwiswo sowiir warar yinkin irinugi mi nwirin Jisis siir iniga mi nwirin yaoyaeya.

34 Jisis siya ina boinin, Adi Komii, kira simiir dimin biyeyim simiir haiyoprindiyumiigi. Sama ninokninkin tani ti diminin sama tir iirin. Mi sauan kamim sama satu ina gwowim siir yuis airim mi inkamin pi kaigrinuwi mi ta yuisa pi siya haii.

35 Mi iikamim sama ini hinar yokwowim mi ina kaowim. Mi biyan kamim nu Judianim sama siirin hinina yigbumbu, siya iikam nhirim simiirarar whindiriraerarkin. Mi Kraisi kingi niuwi siirin Adi Komii siya nimbingi mi siya, sisiyar whin diriraerarna.

36 Mi kamim sauanim yim iriipa hiriinan kingiin ha mi itim siir mi igbumbu. Mi sama op waina kwoin kausriiya siir yaka hauu.

37 Mi sama ina boinkiyim, kira Juda simiir nu

kigriraowan inkam komiiki niuwi mi pi kinakinan whindiriraerarna.

³⁸ Mi siir mwo koua nwowa yaiya, hinina winboinka. Ti inkamin Juda simiir nu kigriraowan inkam komiikin.

³⁹ Mi ti inkam biyie nwiswo Jisis saika ninkin irimdinuwo mi nwirin Jisis siir yigbumbu. Kira Mesaia Kraiskin, aniya? Mi kira kinakinan diriraerarna mi pi kririir warar mi whindiriraerar.

⁴⁰ Mi nwirin siya ta hiriinan yai aiir wakaekiyin mi io siir yo mi krira ta siir hiriinan hik aiir haii mi kira Adi Komii siirsi nidid rani, ha?

⁴¹ Sima kririir nisomaowi siyu biyie krira tirin siirsi, sima siyu miyik iirar mi tiri. Mi ti inkamin siya dimin whir bi tirbugin, siya wi whisariiyar naowi.

⁴² Mi siya ina boinin, Jisis mhoiia kira kiriir nu kigriraowan inkam komii nimbiamy mi kira kariirin wi timi naingwo.

⁴³ Mi Jisis siya siirin ina boinin, kara kiriirin yaimwowa boini, kira panaoin pi kanakar nwowi ninomor kou hir. Om miyikin iikam miyikim omwai sim waiya yokiyokiyin siir. Iriig.

Jisis siya naonamaeya

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jo 19:28-30)

⁴⁴ Mi iya hiriir tiriir nabie bopwo nwowa. Mi hinda tinda iya ina kakauu iguskiya mi ti nu whirkakin ini niya ywokiyin. Mi bieyin nad nworibin ii kwoim hinin mi iya ina swoki pirinkeriba.

⁴⁵ Mi iya niya niki owa ta yuis komiia omaka komiia Adi Komii siira maeyauwa hiuyokiyokikaiya dimin whirki kimbu karame

nwowa siir nitomanouwa ini bopwoniya yinwhitamkiya mi mirkwisa yimbiyam. Mi ti siyiun Adi Komii siya krimiir nisisiimauugikin. Mi krima nhwo siirim kwisboini siyugak bidi yamwowiun.

⁴⁶ Mi dimin taeminim nimbiam digiyim. Mi Jisis siya ini komiia kauwok boinkiyin, Adi Komii, krimiir Wanin kariir inigin yokiyokiiyiyin pi kiriir in hauugigi. Siya hiriinan boinkiyin mi siya ina yaonamin.

⁴⁷ Mi sauan kamim simiir biyan inkamin siya ti dimin iir kigiyin mi siya ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyin, siya ina boinin, ihi, kaimwok kaimwokinga, ti inkamin siya inkam miyiki miyikin.

⁴⁸ Mi ikam whiekakim sima siir kaowam nitim mi sima ti digworaekwowim nimbiamim simiir kigiyim mi sima ini simiir ingas imiirar pikrimgribgiyim mi ina swoki amim simiir omaka.

⁴⁹ Mi Jisis siir nomiyau whiekakim, siir sibgu ninokninkinim mi wigim nu Galiliyanim biya Jisis siirim nitim, sima aruriga ywokwo mi sima ina kigmimikim ti digworaekwowim nimbiamim. Iriig.

Mi sima Jisis siir piuis biyeya siiyenowin siir ini kikaigik

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jo 10:38-42)

⁵⁰ Mi inkam nwirin hirar nwokin, siir inigin Josepkin. Siya wadeki wadekin, siya Juda kaunsel inkamkin.

⁵¹ Mi iki kaunsel kam nhirim omisim kigriraowiyim simiir kwoin aka bi nwokin, ti diminim sima Jisis siir tiram minim. Siya om

Arimatia nu Judia hiran inkamkin. Yio siya iya Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiiram nwowikin.

⁵² Mi ti inkamin siya ina yamin inkam komii Pailat siir omaka mi ina sriiyin, siya Jisis siir piuis nhinga saiir hainamin mi siya ini wadieya ywokiyan.

⁵³ Mi Jisis siir piuis biyieya siya saiir hionis haiyan, pae haniya nironinkin siir hirankin. Mi yuis whisiinana saiir higrinu mi siya siir piuis biye aiirin siyano whirin siir kikaigik. Mi ti ieyin sima siya komiia saiir nopkikaikin. Mi biya sima ti ie iirin inkam nwir bi kikai miminkin.

⁵⁴ Taka iya Fraideka sima Juda simiir ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir nae digworaekwo imiir diriraerar haiginkim saeya wi sapi nimbiam.

⁵⁵ Mi wigim nu Galili hiranki nitim Jisis saika mi sima Josep siir mhoiyar yam. Mi sima ti ie iir warar kigmimik. Mi sima Josep siir warar ninkin kaokim siya Jisis siir piuis biyieya wi panina namisi diriraerar haigi.

⁵⁶ Mi sima ha kig digikim mi sima ina swoki amim simiir yapa yapa omaka. Mi sima wa minim mi digworaekwo miyik miyikim piui miyik whakiyim ina diriraerar haiginim. Jisis siir piuis biyieya saiir naokinim, pi whiisi mi simiir ii komiia Sabat nikuwiya sima piu siiskuwak, siyiu komii siya boina mi saiir hiriinan. Iriig.

24

*Jisisin ieyankin bidi yinsiin idwowin
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jo 20:1-10)*

1 Mi wik kwira saiir biyan iya Sande sima nugak imumar yamyakwok sima maeyauwa Jisis siir haŋgikaiya saiir hiriir yam. Sima wain piuii miyik whakiyin siir hainam, biya sima niki diriraerar haiginin mi sima ina hainamim. Mi sima Jisis siir piu aiir naokinim tirkim.

2 Sima ta siya aiir kig, sima niki warkikua, saiirin sima bidi warakpitkikiya.

3 Mi sima ha napninopkai namim mi sima ninomor kouan, Biyan Inkam Komiiyin Jisis siir puis biye aiir bi kigim.

4 Sima ina yangwoyimiyo kim mi sima inkam nwisso sowiir kig simiir kingiin hirar nokwowi sowiir yuiso hindara kigniniyaei.

5 Mi ti wigim sima sima nidid prase bi kikinim. Mi sima ogmwo nimwowim nua hiriir kaiyrou nam mi simiir whwonkamim ini nua hiriir kaowim. Mi ti inkam nwisso simiir boin, kima inkamin omwai waiyokiyokiiyin siiram dimusi hansiri ta maeyauwa inkam haŋgikaiya, inkam wirniya saiir, ha?

6 Siya tapair nwo rani. Bidi yinsiin idwo namin! Kima yaiya biya siya kimiir boinmauuwa saiir ti swoki aingwowarkaigi, ii siya nu Galili hirar niki owin.

7 Siya kimiirin hiniina boinmimaugin, sima Yaowae Adin ninomor kouanin kariirin wi ikamim dimin biyekakim simiir hauuwi mi siirin wi paeyin hiiniya nirioninkin saika sima ninkin irindinu inankii. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi!

8 Sowa hiriinan boino mi ti wigim sima ina yangwowarkaigiyim ta yaiya biya Jisis siya boina saiir

⁹ mi sima ta maeyauwa inkam haingikaiya saiir haiburgik mi ina swoki amin. Mi sima kam iuur nwirim siir mi kigna miriyyim simiir ini boinmauuu mi kam nhirim simiir warar, ti digworaekwo whiekakim sima kigim simiir.

¹⁰ Mi Maria om Makdalanaka mi Joana mi Maria Jemsni yopii aka, simar nwokim mi wig nhirim simakar ninkin okim sima ti yayim aposel kamim simiir boinmimauuu.

¹¹ Mi ti aposel kamim simiir kwoinim ha naingwokim ti wigim sima nikisaei mi simiir yai aiir bi naingwo tibmiigim.

¹² Mi Pita siya ha ninsiinin mi maeyauwa inkam haingikaiya saiir hiriir iwitnam mi siya ti ie iir ini waisi kaowu mi yuis imiirara kig sima sima nwokai. Mi siya omaka hiriir swoki am mi ini ti dimin iir ini aingwoyimiyokiuin. friig.

*Inkam nwiso Jisis siirin siyiuin omisim Emeasa namiyin siir hir kig
(Mk 16:12-13)*

¹³ Mi ta ti aiirarin inkam nwiso simiirairgo, sowa omisim whirin sima dapiyin Emeasa siir hiriir napnamko. Ti omin siya om komii Jerusalem siir aru ywowin. Mi ini omisim Emeas hirar yamwowuin, siir prieyin kilomita iuur kwirkim.

¹⁴ Sowa ha napnamo mi sowa digworaekwo whiekakim ti ii imiir nimbiamim simiir yapboinaiyam.

¹⁵ Mi sowa ha napboinaiyamo mi ini sowa sowa yinsrii ansriiyamo mi Jisis siya ina yimbiamin sowiir kingiin hirin mi ini sowaka yapamin.

16 Mi sowiir nhwowo dimin whirki bi kimirkaigo mi sowa ha bi ninokninkin, siya Jisisin.

17 Mi Jisis siya sowiir boin, kowa dimu nouapboinaiyami, ha? Siya hiriinan boinin mi sowa ha nokwowo mi sowiir mhi kwoinino ini hikakar ywowo mi sowiir whwonkamo miyik bi nwoko.

18 Mi inkam nwirin, siir inigin Kliopaskin siya siir yai aka hiriinan yowarki boin mi ikamim omom omomiyim Jerusalem hirarar bidi yamwomimiriim. Mi tari kinakinargin ti diminin Jerusalem hir nimbiamin siir ninokninkin karamae nwowin, aniya?

19 Siya hiriinan boinkiyin mi Jisis siya sowiir srii, dimukin, ha? Mi sowa siirin hiriina boin, ti diminin Jisisin om Nasaretanin siir nimbiamkin. Siya profet inkamkin mi siya mi miyik miyik komii komiiyim mi yai miyik miyik komii komii ikim Adi Komii siir whwonkam ida mi ikamim simiir whwonkam ida miriikin.

20 Mi prismi bi nwowi kamim mi kaunselmi biyan kam ikim, sima hauugin Jisis siirin sauan kamim simiir in, sima nisomaowim, paeyin hiniya niriininkin siir ninkin irinuwim.

21 Krira biya hiriina naingwo tibmiigo, ti inkamin siya Isrelmi ikamim simiir whinkinsiis haiginuwiyin. Ihi, mi yai kwira hiriinga. Ti digworaekwo ima nimbiam, ii kwoimim bidi yamkiyim digworaekwo whiekak nhirim simaka nimbiamkin.

22 Mi tapa wig nhirim krimiir isid iirin sima nin boinananikim krimiirin. Sima nugak imumar namiyakwokim maeyauwa inkam haingikaiya

saiir.

²³ Mi sima Jisis siir piuis biyie aiir bi kigim. Niingaka. Mi sima ina swoki haiyug apnamim mi sima hiniina ini boinu, krima paekwosim nwisowiiirin nhwonan whin kignanikim sima hiniina boinkikim, Jisis siya ini omwaiyar swoki waiyain.

²⁴ Sima ha boin digiyim mi krimiir kam nhirim sima ha namim maeyauwa inkam hainkikaiiya saiir mi sima digworaekwowim wig ima boinim simiir hiriinanar swoki kigi. Mi yim sima Jisis siir bi kigim.

²⁵ Mi Jisis siya io sowiir ywoki, kowa kwoin karamaeko! Kowiir mhi kwoinim ini hiinsima ywowaowim profetkim boiniyim yai whiekakim simiiram naingwo tibmiiyim.

²⁶ Pi panina tiri, ha? Mi kowa tari bi ninokninkinko, Mesaia Kraisin Adi Komii siya nimbiniin siya wi hik kimpipisu prasae hai rani, biiyin mi siya mhoiia wi Adi Komii siir hiranki haii inig komiiyin, aniya?

²⁷ Mi Jisis siya Moses siir yaiyim simiirar kwaboibwakainam mi profet whiekakim simiir ima mi siya sowiir boinmimauu. Mi siya Yokwo komii saeya boinim yaiyim siir, simiir boinmimauu.

²⁸ Mi sima ti omin sowa namim tirin siir kingiin hir yimbiam. Mi Jisis siya hiriinan tirin mi siya ina yapsasaeyamin.

²⁹ Mi sowa siir yikidu mi ina boino, kira kriraka tirar dwo. Biyein bidi yikiyamkiyin mi iya pi sapi kakauui. Mi siya ina yapninopkainamin mi ini sowakar ywowin.

³⁰ Mhoiia sima naeyim tirim mi Jisis siya

sowakar yidwo. Mi siya bretin ha haiyin mi ina boin wadiekinyin Adi Komii siir mi ha'imiiha'imiiyo sowiir yinop hauu.

³¹ Siya hiriinan tirin mi sowiir nhwowo ini biimi siya kinkiyoy mi sowa siirin ina yinokninkinkiyoy. Mi siya hir bi swoki omiminkin ina kwakigugugiyin, sowa siir bi swoki kigmiminkiko.

³² Mi sowa boin, krira siyiu hirar niki apniyo mi kririirin yayim siyar niki apboinmamaunikin mi Yokwo Komii saiir yaimwowim simiirar boinmimauugin, kririirin. Kaimwoka ta ii aiirarin kririir mhi kwoinim maigimaiga bidiyar ywowo!

³³ Sowa hiriinan boinaiyo mi bi kimiminkiko, sowa ta ii aiirar swoki insiin haiyug apnamo om komii Jerusalem hiriirin. Mi sowa ti Jisis siir kam iur nwarim simiir ini kigu mi nomiiyau nhir ikim, sima maeyau kwiruwa haingiriyu owi.

³⁴ Mi sima sowiir boin, kaimwoki kaimwokinga, Yaowae Adin ninomor kouanin bidi swoki insiin idwopin. Saimon siya bidi kigin siirin.

³⁵ Mi sowa ina mi boino, digworaekwo whiekakim sowiir nimbiyamo siyiu hir. Mi sowa boin, siya bret iir ninopkin mi krira siirin ha kiginokninkinkikin. Iriig.

Kamim siir kigna mariiyim sima Jisis siir bidi kigim

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jo 20:19-23; Ap 1:6-8)

³⁶ Sima ta yai aiirar niki idwokai boinaiyim mi Jisis siya biri kimiminkikin simiir bopwoniya

hɪrar yamɪkwoɪu. Mɪ siya sɪmiir boɪnki, naɪngwobumbua kimakar dwo.

³⁷ Mɪ sɪma ɪni hindara yanaakiyim mɪ ɪni nɪdidkakar ywonamɪm. Sɪmiir kwoɪnim ha naɪngwokim sɪma aknaɪn kwir kigi.

³⁸ Mɪ siya sɪmiir boɪn, kɪma dimusi nanaai, ha? Mɪ kɪmiir kwoɪnim hɪnɪna dimusi sɪbnaɪngwoyokiyokiyami, ha?

³⁹ Kariir iga ɪna owiir kigi. Karaɪgin ti nok-wowɪn, kɪmiir ɪnim kariir donkwo mɪpa kig. Aknaɪna saeya kɪpkak kɪugak rani, ta kɪma kiga kariirɪn saiir hɪriinan. Nɪngaka.

⁴⁰ Siya hɪriinan boɪnin mɪ siya siir iga ɪnwo sɪmiir yiisiimauu.

⁴¹ Mɪ sɪma ɪni maɪrgɪmaɪrga ywowim mɪ sɪma bi niki aɪngwo tɪbmiigim. Mɪ sɪma ɪna yɪnaɪngwoyimiyokim. Mɪ siya sɪmiir sɪriigi mɪ kɪma tari nae nhɪrkakim tapaiirɪn, nwo rani, aniya?

⁴² Mɪ sɪma anasu haɪmiyyɪn sɪma nanagin siir hauu.

⁴³ Mɪ siya ha haiyɪn mɪ ɪni simar kɪgwo aeiyyɪn siirɪn.

⁴⁴ Mɪ siya ha nae digiyɪn mɪ siya sɪmiir boɪn, biya kara kɪmaka niki owɪn, kara kɪmiir bidi boɪnmauwɪn. Digworaekwo whiekakim biya kariir wɪnboɪnim, Mosesni siyɪu komiyyɪn yokwoni sɪma wɪnin mɪ profetmi yokwo aka mɪ yokwo Sam sɪma ti digworaekwo whiekakim sɪma wi hɪriiyar nɪmbiyam digi.

⁴⁵ Mɪ Adi Komii siir yai ɪmiirɪn siyar nanaaknɪnkii haigɪnɪugikɪn iikam ɪmiirɪn ta omaka aiir nwowim.

⁴⁶ Mɪ siya sɪmiir boɪn, Yokwo Komii saeya

hɪnɪna boɪnka, Mesaia Kraisin wɪ hik sɪpi hai mɪ ɪi kwoɪmaka wa swokɪ insiin ɪdwowi ɪe hɪrankɪn.

⁴⁷ Mɪ iikam mɪiyɪkɪm sɪma siir inɪgɪn wɪ iikam isid whɛ komiɪyɪm tɪ nu ɪɪrɪn wɪ sɪmiir boɪnmɪmauuwi mɪ sɪmiir dimɪn biyɪeyɪm wɪ Adi Komii siya nwoki haiyoprɪndiyɪumɪigiyɪm. Kɪma ta mɪi aɪrɪn om komii Jerusalem tɪrar mɪrii bwakainam

⁴⁸ mɪ tɪ digworaekwo ɪmiir boɪnmauuwam.

⁴⁹ ɪni wakaeyɪm, tɪ dimɪnɪn bɪiya Adi Komii siya boɪnɪn kɪmiir hauuwɪm, yɪo tariinanɪn kara kɪmiirɪm nɪkropkiyɪm tɪri. Kɪma tɪ om komii siirar dwo mɪ ɪiya nɪnomor kouan kɪrɪeya saeya nɪti kɪmiirɪm wɪ saiirar dadɪgɪu. ɪriig.

Adi Komii siya Jisis siirɪn nɪnomor kou hɪriir swokɪ ɪkɪunam

(Mk 16:19-20; Ap 1:9-11)

⁵⁰ Mɪ Jisis siya ha boɪn digiyɪn mɪ siya sɪmiirɪn ɪna yɪkɪunamɪm mɪ om Betani hɪrar yadɪgɪu. Mɪ siir ɪna ha nɪnansɪinakiya mɪ nhwo ɪna kwɪsboɪnkiyɪn mɪ siya iikam ɪmiir yɪkboɪnmamɪrɪn. Adi Komii siya sɪmaka nwowam.

⁵¹ Siya nhwo sɪmiirar niki kwɪsboɪnmamɪrɪn mɪ siya sɪmiirɪn ɪni hɪrar iyopnɪsugikɪn mɪ Adi Komii siya siirɪn ɪni hɪrankar yɪkɪunakiyɪn mɪ nɪnomor kou hɪriir yam.

⁵² Mɪ sɪma siir inɪg ɪiir hainan mɪ ɪni om komii Jerusalem hɪriir swokɪ amɪm mɪ sɪma ɪni maɪrgɪmaɪrga komiigakar ywonamɪm.

⁵³ Mɪ ɪnokɪɪnokɪn sɪma Adi Komii krɪmiir Wanɪn siir omaka saiirama nami, siir inɪg ɪiir hainanɪm. ɪriig.

clxxxvi

Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f